

Pribojszky Mátyás
Sziromka a Szélső utcában

Mese felnőtteknek - is

A vártól indulva, a tatái Öreg-tó jobb partján 2006 április 25-én két kamaszkorú fiú ögyelgett, hátukon púposra tömött hátizsákkal. Mindketten kopott farmert viseltek. Délelőtt 10 óra körül járt, szikrázóan sütött a nap, a levegő kellemesen, langyosan simogatta az arcukat. A fiúk élvezték a korai tavaszt. Semmi dolguk nem volt erre, unalmukban kószáltak. A tanár váratlan bejelentése, miszerint a mai tanítási nap elmarad, hogy miért, azt nem kötötte az orrukra, mindenki menjen haza, váratlanul érte tanulókat, mindenkit, így őket is. Mindketten tudták, hiába mennének haza, szüleik munkában vannak, a ház kapuja zárva, s ha át is másznának a kerítésen, a lakásajtót akkor is zárva találják. Ráadásul ilyenkor se autóbusz, se vonat nem közlekedik a falujuk felé. Most hát, jobb híján ödöngtek, unatkoztak. A nagyobbik fiú, neve Járóka István, egy osztállyal feljebb járt, mint a másik, Pista jó alakú, izmos felépítésű bozontos fekete hajú, barnás arcú, cigányfiú volt, kettőjük közül ő volt a magasabb, erősebb, így közös programjaikat is rendszerint ő irányította. Ő tervelte ki csínyeket, ő döntötte el, mikor, hol, s mit játszanak, merre csavarogjanak, a kisebb Kales Karcsi úgy hallgatott rá, mint egy felnőttre, soha eszébe nem jutott volna, hogy ellenkezzék a nagyobbal, nem is mert volna ellentmondani, mert Pista keze könnyen eljárt, jobb volt vele óvatosnak lenni. A sétány szélén Karcsi felfedezett egy üres üdítősdobozt, s most azt rugdosta önfeledten. Pista csendes irigységgel sandított feléje, s végül kibökte:

- Passzold már ide!

- Nem bánom! Nesze! - válaszolta kissé kelletlenül Karcsi és belsővel ügyesen a barátja elé gurította a dobozt, s várta, hogy amaz visszapasszolja. Pistának azonban esze ágában sem volt megválni a hirtelen jött játékszertől. Maga előtt terelgette, hol a bal, hol meg a jobb lábával, cselesen váltogatva lába külső és belső oldalát.

- Ügyes vagy - hízelgett Karcsi. - Én is tudnám, ha végre visszaadnád.

- Akkor tessék, csináld, mutasd meg, ha olyan nagy okos vagy, ne, adom! - vihogott fel kajánul Pista és hatalmasat rúgott a dobozba. A doboz messzire repült, le egészen a víz széléig.

- Látod, milyen gonosz vagy! Miért nem hozzám passzoltad? - méltatlankodott Karcsi, aztán rálegyintett. - Nem nagy eset! Úgyis találok másikat! Sokan járnak erre, azok minden vacakot szétdobálnak. De ha találok másikat, azt nem kapod meg tőlem. Azzal csak én focizhatok. Még egyszer nem ugrom be.

Pista nem válaszolt, csak gúnyosan elhúzta a szája szélét, és vállat volt.

- Te csak ne lázadozz! Örülj, hogy mellettem lehetsz, kis pisis!

Ez azonban már Karcsinak sok volt. Megsértődve előre futott, s vagy húsz méter távolságból feleselt vissza.

- Tavaly még te is ugyanilyen „pisis” voltál, mint én az idén. De jövőre már én is akkora leszek, mint te most, és akkor majd én fogom be a szádat!

- Igen? - Pista komoran összehúzta a szemöldökét. Regényekben olvasta, hogy a bátor hős időnként összehúzza a szemét, most ezt utánozta, mert ettől valahogy felnőttbbnek és hősiebbnek képzelte önmagát. - Na, várj csak! Mindjárt elkaplak - és utána iramodott Karcsinak, ám annak gyorsabbak voltak a lábai, így Pista nem érte utol. Hamar fel is adta a futást.

Ekkor már a gimnázium alatt jártak. A hatalmas épület méltóság teljesen terebélyesedett a sziklás emelkedőn. Pista gondolt egyet, leült egy fatönkre és unatkozó képpel úgy tett, mintha nem érdekelné a kisebb fiú, s megjátszotta, hogy valamit elővesz a zsebéből, s azt nézegeti feszült érdeklődéssel.

Karcsin erőt vett a kíváncsiság, odaóvatzkodott a nagyobb fiúhoz és megkérdezte:

- Mi van? Mit találtál a zsebedben?

- Semmi közöd hozzá! - felelte morcosan Pista, fel se nézve. - Jobb lesz, ha elhúzod a csikot, mert, ha elkaplak, jól kiporolom a nadrágodat. Na, tűnés innen, amíg szépen mondom!

Nem volt mit tenni, a kicsi elviharzott, s csak a következő padnál állt meg, onnan harsogta vissza visítón vékony hangján:

- Csak dumálsz! Nincs is nálad semmi, üres volt a kezed, jól láttam! Engem nem versz át!

- Na és? Akkor mi van? - húzta fel a vállát a nagyobbik. - Be vagy tojva? Gyere, nem bántalak. De tényleg! Ez most nem vicc! Visszajöhetsz. Nyugodtan gyere, nem verlek meg.

Csak hogy eddigre Karcsi előkotort a bokorból egy, még az előbbinél is mutatósabb műanyag palackot és azt rugdosta önfeledten, egy pad lábait tekintve focikapunak. Pista szavaira nem válaszolt. Pista csalódottan figyelte a másikat. Sértette, hogy az nem engedelmeskedik a szavainak.

- Hé! Passzold ide is! - kiáltotta. - Beszállok! Focizzunk ketten! Úgy érdekesebb!

- Nem vagyok hülye! Nem passzolom, mert ezt is elrúgod, mint a másikat - kiabálta vissza hetykén a kicsi.

- Nem rúgom el, becsszó, csak küld ide!

Karcsi most hirtelen megmerevedett és odaügetett a víz széléhez, karjaival izgatottan a vízre mutatott:

- Az anyját! Figyeld, mekkora hal rángatja ezt a faágat! Lehet, hogy le is töri. Látod?

S valóban, a víz fölé behajló tölgyfa vastag ága úgy rángatózott, mintha ketten ráncigálnák.

Ezt már Pistának is közről kellett látnia. Felpattant a tönkről, és odafutott. Már ketten figyelték a mélyen vízbe lógó és erősen recsegő faágat.

- Nahát! - hápogott a két fiú - tényleg baromi nagy hal lehet, hogy ilyen marha nagy ereje van!

- Ezt a követ behajítom, hátha véletlenül kupán találom vele - jelentette ki Pista - és egy öklömnyi kődarabot markolt fel az útról, de nem dobta be, csak fogta és mutogatott.

Ám a dobásra már nem is maradt ideje: a rángatás abba maradt, a víz a faág körül csöndesen hullámszerűen kezdett, majd csodaszép arcú nevető kislányarc tűnt elő. Most ijedt csak igazán meg a két fiú. Az volt a legkülönösebb, hogy a kislány arca nem volt vizes, s még aranyszőke haja is szárazon, szálanként repdesett a vonzóan szép kis arc körül. Pista menten szerelmes lett a gyönyörű kislányba, míg Karcsit jobban érdekelte a focinak kinevezett palack. El is futott a parttól.

- Uramisten! Egy fuldokló! - harsogta izgatottan Pista. - Megyek érted! tarts ki, rögtön kihozlak! - s máris kezdte levetni magáról a farmernadrágot, és az edzőcipőt Karcsi ugyanezt tette. Ő se akart kimaradni egy ilyen kalandból.

A kislány kezével integetett feléjük, úgy mondta messze hangzó, csilingelő hangon:

- Rendes gyerekek vagytok, ezért jutalmat érdemeltek, de nincs szükségem segítségre, jól vagyok. Ne ugorjatok a vízbe miattam, nincs semmi bajom!

Pista egész közel ment a vízhez, leguggolt és a karját nyújtotta:

- Kapaszkodj a kezembe, kihúzlak! Ne aggódj, erős vagyok.

- Dehogyan kapaszkodom, nem akarom, hogy kihúzz, mivel én itt lakom a vízben. Itt a lakásom. Jelenleg a vízben lakom. Remélem, nem sokáig.

Pista száját is eltátotta, úgy megdöbbsent:

- Az meg hogyan lehet? Ember nem lakhat vízben. Bele is fulladhatsz. Ne hülyéskedj, fogd a kezem és mássz ki a partra.

- Ember nem is - kacagott a kislány -, csak hogy én nem ember vagyok, csupán annak látszom. Igazából én egy tündérlány vagyok. Most éppen a tó tündére. Átmenetileg.

- Hát persze, tündérlány! - hagyta rá a fiú. - Ne izélj már! Még megfázol. Pont most viccelődsz velem? Inkább fogd meg a kezem, mert itt hagylak, megyek a francba! Engem nem érdekel! Tündérek, ha nem tudnád, csak a mesékben léteznek, igazából nincsenek - mondta haragosan a Járóka fiú. Ám a lány azonban inkább alámerült, a kezét nem adta.

- Úgy! Szóval, szerinted én nem létezem? Úgy nézek ki, mint aki nincs? Mondom, ha hiszed, ha nem, én tündér vagyok, de igazi ám!

Pista a vállát vonogatta, s úgy tett, mintha el akarna távolodni a parttól. A kislány utána kiáltott:

- Hallod-e, te fiú! Nehogy elmenj! Szükségem van embergyerek barátára! Ha itt maradsz, teljesítem egy kívánságodat. Mert tudd meg, nagy varázserőm van.

Pista a lány egyetlen szavát se hitte el, nem is vette komolyan az egészet, megunt a kislány beszédét, ezért felállt, és elindult, hogy inkább Karcival játszik, együtt rugdossák a műanyag-palackot. Ám a „varázserő” szó megállította. Visszafordult, s válla felett kérdezte:

- Hogy mi van? Tényleg tudsz varázsolni? Bizonyítsd be, akkor elhiszem! Hogy hívnak? Az én nevem...

- Ne mondd meg, majd kitalálom, a te neved Járóka István, az apukád egy gyárban dolgozik, mint segédmunkás, anyukád takarítónő a városi kórházban. Egyébként az én nevem Szirom. Jól megjegyezted? Mert nem mondom még egyszer. Szóval, Sziromnak hívnak, tetszik a nevem? - és kacagott a kérdéséhez.

- Szirom? Elég fura név - fintorgott Pista. - Ilyen lánynév nincs.

- Neked mániád az, hogy valami nincs, csak azért, mert számodra új? Igenis, Szirom a nevem és maga a tündérlánynő nevezett el így, tudd meg! S ezt nem dicsekvésből mondtam, hanem, mert így igaz!

- Hát, jó, ha annyira akarod, legyél Szirom, nekem tökmindegy. És figyelj, Sziromka, tényleg tudsz varázsolni?

- Mondtam, hogy tudok, te semmit se hiszel el? Milyen fiú vagy te, Járóka Pista?

- Hát, ha tudsz, minden oké, bizonyítsd be!

- Rendben van - felelte Szirom. - Mit szeretnél, hogy varázsoljak?

- Hogy mit? - Pista zavarba jött. - Hát, nem is tudom..., mondjuk, varázsold ide egy klassz, kényelmes, jól kipárnázott padot, de bőrhuzattal ám!

- Óh, csak ennyi? Hiszen ez semmiség! - kacagott Szirom - és kinyújtott karral a part felé mutatott. - Tessék, ott a padod! Megfelel?

Pista elhűlve látta, hogy a puszta levegőből előbukkan egy jókora fényes, sárgás-barna bőrrel borított kényelmes pad, de akkora, hogy jobban lehetett volna aludni rajta, mint a saját otthoni fekhelyén. Mindjárt végig is heveredett rajta. Finom, puha, kényelmes volt. Álmodni sem lehetett volna jobbat.

Végre Karcsi is észrevette, hogy Pistával történik valami a víz mellett.

A padot meglátva kikerekedtek a szemei és felvisított:

- Hé, honnan került ide ez a pad? Az előbb még nem volt itt, az biztos. Láttam volna.

- Gyere ide! - intett nagy kegyesen a nagyobbik fiú - mutatok valami érdekeset.

Karcsi odasietett.

- Mi van? - lihegte izgatottan - kivel dumáltál?

- Vele - mutatott a víz felé Pista, ahol most éppen nem látszott semmi és senki.

- Bediliztél? - röhögött Karcsi - te a vízzel szórakozol? És mit mondasz neki? Megkérdezed, mi újság? Neked elment az eszed!

- Hé, Szirom! - kiáltotta Pista. - Na, most figyelj, kisokos. Sziromka, bújj elő, hadd lásson a haverom is!

A víz tetején előbukkant Szirom pisze orrocskája, aztán nagyon nevetett és derékig kiemelkedett.

- Itt vagyok! - kacagta. - Szóval, ő barátod? Ó Kales Karcsi, ugye?

Karcsi nagyon megdöbbsent:

- Honnan ismer engem ez a kis csaj? S miért nem hoztad ki a vízből?

- Mert nem akar kijönni. Ha hiszed, ha nem, ő ott lakik a vízben, a tó alján, mivel ő nem igazi csaj, hanem ő egy tündér, legalábbis azt állítja magáról. Úgy hívják, Szirom, ez a neve és képzeld, tud varázsolni, de igazán ám. A padot is ő varázsolta ide.

- Tök jó! - legyintett rá Karcsi, aki persze, ezúttal sem hitte el Pista állítását.

- Akkor gyere, próbáljuk ki a padot, mennyire kényelmes, hiszen, lehet, hogy csak káprázat. Mi képzeljük ide, pedig nem is létezik.

Mindketten a padhoz siettek, felültek a pad háttámlájára, koszos cipőbe bújtatott lábukat a gyönyörű, bőrülésre rakták, ami természetesen, menten elpiszkolódott.

- Szégyelljétek magatokat! - pörölt azonnal Szirom. - Nem tudtok rendesen ülni? Így becsülitek meg az ajándékba kapott szép új padot? Meg se érdemlitek. Majd, ha megtanultok rendesen padon ülni, kaptok másikat. Ezt visszaveszem tőletek.

A fiúk abban a pillanatban a földre pottyantak, a pad eltűnt, mintha sose lett volna ott. Pista panaszosan felordított:

- Szirom, ne hülyéskedj, add vissza a padot! Mi mindig így szoktunk padon ülni, nem csak mi, ketten, hanem az iskola minden diákja.

- Elég buta szokás! - nyelvelt vissza a tündér. - S ha valaki, aki szeretne megpihenni, összepiszkítja ruháját a ti buta szokások miatt? Akkor mit tesztek? Ilyen barátok nekem nem kellenek!

- Sziromka, nagyon kérek, ne hagyj el bennünket. Ígérem, soha többé nem teszünk ilyet, és többi srácot is megpróbáljuk leszoktatni, mert belátom, neked van igazad, de kérek, most az egyszer még légy megbocsátóbb.

- Na, jó, nem bánom, de ez az utolsó eset! - nevetett ki a lányka a vízből. - De, ha még egyszer ilyen rosszak lesztek, nem bocsátok meg többször.

- Szóval, akkor most mi van? Nincs harag? - faggatta Pista óvatosan. - Vagyis visszaadod a padot?

- A padot nem! Kíváncsi vagyok valami mást!

- Csokit! Fagyit! - ragyogott fel Karcsi képe.

- Hülye vagy? - bökte oldalba kicsit a nagy fiú. - Valami komolyabbat kérjünk, ha már ekkora mázlink van. Én például egy klassz kerékpárt szeretnék. Azzal akár haza is tekerhetnénk. - Tölcsért csinált a kezéből, úgy kiáltotta: - Figyelj, Sziromka, kerékpárokat varázsolj nekünk!

- Jó, semmi akadály - kiabált vissza Szirom, de én nem tudom, mi az, hogy kerékpár. Képzeljétek el gondolatban, milyen legyen és olyat kaptok.

- Oltári klassz! - süvítette boldogan Karcsi, amíg Pista rá nem szólt:

- Fogd már be! - mondta szigorúan. - Várjuk ki, lesz-e tényleg bicaj, s hogy milyen lesz, azután örülj.

A következő pillanatban mindkettőjük oldalához támasztva ott állt egy-egy kerékpár, lámpával, csengővel, felszerelve.

Karcsi pompázatos versenykerékpárt kapott, előre görbülő kormányval, míg Pistának egy terepjáró, ún. hegyi kerékpár, öt sebességes csodakerékpár jutott. Azonnal fel is pattantak a nyeregbe. Pista még visszakiáltott:

- Köszí, Sziromka! Igen, pont ilyenre vágyakoztam. Teszünk egy próbakört, mindjárt visszajövünk! Szia!

- Várjatok, fiúk! - szállt utánuk Szirom hangja. - Ne hagyjatok itt! Mi az hogy „Szia”?

- Az egy búcsúszó, olyan, mint a viszlát, de mondom, jövünk azonnal vissza.

- Nem tetszik ez a „szia”. Inkább mondjátok azt, hogy viszontlátásra! Így szebb és udvariasabb.

- Jó, hát akkor viszlát! - hagyta rá türelmetlenül Pista. - Hogy ennek mennyi baja van! - morgott maga elé bosszankodva. - Persze, lány, azok mind ilyenek.

A kerékpárok kiválóan működtek. Pillanatok alatt több száz méter tettek meg, amikor Karcsi hirtelen nagyot fékezett:

- Most mi van? Miért álltál meg?

- Nincs pumpa! S ha egy defektet kapunk?

- Forduljunk vissza, amíg nem késő - javasolta Pista. - És kérjünk pumpát is.

Gyorsan visszaértek oda, ahonnan elindultak.

- Itt vagyunk, Szirom! Hallod? Visszajöttünk, mert nincs pumpa. Csinálj valamit! Légyszíves! Tudod, mi az a pumpa? Azzal kell levegőt bele nyomni a gumiba, ha leereszt.

- Ezek a gumik sose eresztene le, mert ezek varázslattal készültek, ezekhez nem kell pumpa soha.

- Akkor jó! Viszlát! Szia! Majd jövünk megint, nem sokára, addig nyugi van. Gyerünk, Karesz, húzunk el!

- Nyugi van, nyugi van? - hallatszott Szirom kedvetlen motyogása. - Hogy beszélnek ezek! No, majd én megnevelem őket! Mikor jöttök vissza? - repült a fiúk után a tündér kérdése.

Pista fékezett és visszafordult.

- Azt akarod, hogy visszajöjjünk? Haza akartunk menni, enni valamit, éhesek vagyunk.

- Miért nem mondtátok, hogy éhesek vagytok? Kaphattatok volna mindent, amit a szemetek, szátok kíván.

- Úgy véltem, te a gondolatokban is tudsz olvasni.

- Egyébként, joggal hitted, valóban felismerem a gondolataitokat. Ha kívánsz valamit, csak gondolj rá és megkapod. De mivel úgy-ahogy tudtok beszélni, reméltem, hogy szavakban is képesek vagytok elmondani, amit gondoltok, ezután majd jobban figyelek a gondolataitokra.

- Szeretnéd, ha állandóan kapcsolatban lennénk? Miért? Ugye, ti, tündérek nem használtok mobiltelefont?

- Hát persze, hogy nem! Mi nem ismerjük ezeket az emberi eszközöket, de nincs is rá szükségünk, mi tündérek folyton kapcsolatban állunk egymással. Majd rátok is figyelni fogok. De rendesen viselkedjetek ám, mert rossz gyerekekkel egy tündérlány nem barátkozhat.

- Tulajdonképpen hogyan, s miért kerültél éppen a tatai Öreg-tóba?

- Megmondom őszintén, büntetésből. Egy ostoba játék miatt elhervasztottam egy idős néni rózsafáit, aki sokat sírt emiatt és nagyon szomorú volt. A tündérkirálynő megtudta és büntetésből ide száműzött, s addig kell itt laknom, amíg valami jót nem teszek az embereknek, ezért akartam veletek barátkozni, hátha ismertek olyan embert, akinek szüksége volna rám.

- Értem! - bólogatott nagy komolyan Pista - szóval, kihúztad a gyufát. Majd én szerzek neked embert, akivel jót tehetsz.

- Köszönöm! - kacagott fel vidáman Szirom. - Látod, milyen könnyen tudsz nekem örömet szerezni. Ha találsz ilyen embert, csak gondolj rám erősen, s én tudni fogom a dolgom.

E pillanatban éktelen ricsaj hangzott a tó alsó fele irányából. Nagy csapat kamasz érkezett, lehettek, vagy tizenöten, szintén a hazaküldött osztály unatkozó tanulói. Középen, legelöl alaposan elhízott, feltűnően nagy koponyájú, pocakos fiú haladt, kövér combja miatt szétvetett lábakkal kacsázott, tekintélyes méretű hasát előre feszítette. Határozott léptekkel odament Pistához, s szinte utasításszerűen kérdezte:

- Hát honnan van nektek bringátok? Még sosem láttalak benneteket bicajjal. Loptátok? Reggel még nem volt, az biztos. Láttam volna.

- Nem, nem loptuk - felelte sértődötten Pista. Nem akarta elárulni, hogy tart a nagy darab Szegi Páltól, ráadásul a tekintélyét is szeretne volna megőrizni kisebb barátja, Karsci előtt. Ezért, kissé flegmán, foghegyről válaszolt: - Kölcsön kaptuk, elégedj meg ennyivel, különben sincs semmi közöd hozzá, honnan vannak a bringák. - Van és kész, nem a te dolgod! Ki vagy

te, hogy számon kérj rajtunk bármit? Tudod, ki vagy te, egy nagy rakás... senki. Az osztály legrosszabb tanulója. Az vagy, igen, senki.

- Úgy! Szóval szerinted én egy senki vagyok. Na, akkor most figyelj, öcsi, mert kapsz egy méretes fülest, tőlem, aki senki vagyok, legalábbis szerinted!

Ezzel már lendült is jobb keze. Egyenesen ütött, a másik arcát célozva.

Ám az ütés lendülete félúton megtört, mintha falba ütközött volna. Szegi feljajdult és vérző, dagadó öklét rázogatta, fél lábon ugrálva. Ökléből dőlt a vér. Értetlenül meredt vérző öklére.

- Hát ez mi franc volt? Hiszen el se találta.

Pista agyában felsejlett Szirom kuncogása.

- Látod, most megvédtelek! Mondtam, hogy vigyázok a barátaimra! De ne árulj el nekik, még korai, meg se értenék. Majd, később!

- El kéne menned orvoshoz, megröntgeneztetni.

- A francokat megyek én orvoshoz! - legénykedett Szegi - majd teszek rá hideg vizes borogatást, attól lecsillapszik a dagadás. Azt nem értem, mibe ütöttem a kezem. Téged nem találta el, az hétszentség. Érthetetlen! Na, gyertek - intett a többieknek -, húzzunk el innen! - S hátra sem nézve, elindult.

- Kösz, Sziri! - hálálkodott gondolatban Pista, mire a tündér azonnal felcsattant:

- Nem Sziri a nevem, hanem Szirom, s ne úgy mond, hogy kösz. Köszönd meg rendesen, ahogy illik, vagy sehogy.

- Jó, jó, ne húzd fel magad, köszönöm a segítséget, Sziromka!

- Sehova sem húzom fel magam, micsoda ronda beszéd ez már megint. Te tényleg ilyen buta vagy, hogy még beszélni sem tudsz rendesen, vagy egyszerűen csak lusta vagy végig mondani rendesen, amit gondolsz?

Pista megszeppent, mert megérezte, hogy Szirom most igazán haragszik.

- Bocsáss meg, Sziromka, a „ne húzd fel magad”, a mi diáknyelvünkön azt jelenti, hogy ne sértődj meg olyan könnyen.

- Értem, csak azt nem értem, hogy kötelező nektek, a barátaimnak is ezt a buta nyelvezetet használni? Ha viszont nem kötelező, legyetek különbek, mint a többiek, s én büszke leszek rátok.

- Nem ilyen egyszerű ez, Szirom, ha mi elkezdünk Karcsival finomkodva, választékosan beszélni, kinevetnek, gúnyolni fognak bennünket, sőt akár ki is közösíthetnek.

- Megértettem, de nem győztél meg. Mindig olyanokat vegyetek példaképnek, akik különbek, mint ti magatok. Ha a diáktársak butaságot cselekszenek, nem kötelező példának tekinteni őket, csak azért, mert ők vannak többen. Előbb-utóbb ők fognak utánozni titeket, majd meglátod.

- Ígérem, igyekezni fogok, de ha egyszer-kétszer elszólom magam, ne kapd fel rögtön a vizet. Látod, most is rosszul mondtam, pedig nem akartam. Már túlságosan rám ragadt ez a beszéd-mód, nem könnyű róla leszokni.

- Ezt belátom, de annak örülök, hogy magad is észrevetted a hibát. De te se haragudj, ha néha figyelmeztetek. Jó?

- Jó, megegyeztünk! De kérlek, Sziromka, most valóban el kell mennem, mert a nagymamának kell vásárolnom a boltban.

- Mit kell venned?

- Még nem tudom, majd ő megmondja, attól is függ, mennyi pénze van. Tudod, nagyon kevés a nyugdíja. Tudod, mi az a nyugdíj?

- Már tudom! Kiolvastam a gondolatodból. Menjél, én itt várlak. És nagyon várlak, ne feledkezzél meg rólam!

- Kérlek, Sziromka, egy karórát légy szíves a bal kezemre varázsolni.

- Mivel ilyen szépen mondtad, máris kezeden van a karóra. Tetszik?

- Nagyon! - kiáltotta Pista.

S valóban ott volt. Pista tetszelegve nézegette a csillogó, vadonatúj aranyszínű karórát, ami éppen fél tízet mutatott.

- Köszönöm szépen, Sziromka! De kérlek, ne haragudj, már igazán mennem kell, vár a nagymamám.

- Nem haragszom, menjél nyugodtan, de ne feledd, hogy gondolatban is kérhetsz tőlem bármit, ha nem is vagyok melletted, s én teljesítem a kívánságodat, ha lehet.

- Dehogy felejttem! - kurjantotta vidáman a fiú, s ezzel felpattant a kerékpár nyergébe. Fél tizenegy múlt éppen, amikor megérkezett Neszmélyre, a nagymama házához.

Bizony, nehéz volt azt már háznak nevezni, inkább putri volt, mint ház, még a nagyapja építette saját kezével, maga csinálta vályoggal, a tetőgerenda meggörbült, s a kémény kissé ferdén állt. A cserepek is itt-ott hiányoztak. Az udvaron egy vénséges diófa magaslott, szintén a nagyapja ültette. Termett is minden évben becsülett, bár a nagymama nem tudta elrágni a fogatlan szájával, így ez az unokák csemegéje maradt évről-évre.

A fiú benyitott a konyhaajtón:

- Csókolom, nagymama! Megjöttem, ma korábban befejeződött az iskola. Kell menni a boltba?

- Jaj, kisfiam, te vagy az? Hány óra van? Neked karórád van? Mióta? Honnan? Kitől van? Még sose láttam a kezeden. És ez a bicikli, ami ide van támasztva a falhoz, ez kié? Te gyerek, csak nem lopni voltál?

- Nem loptam, nagymama, Isten bizony nem! Üljön le, elmondok mindent, de aligha fogja elhinni. De azért elmondok mindent, őszintén. Tudja, hogy sosem szoktam hazudni.

- Tudom, fiam - mondta nagymama nem túl nagy meggyőződéssel.

És Pista valóban mindent elmesélt, szóról-szóra, onnan kezdve, hogy a tópartra értek Kales Karcsival, elmondta Sziromka történetét is, miként került a tatai Öreg-tóba.

Legnagyobb meglepetésére az öregasszony szó nélkül végighallgatta, nem kérdezett közbe semmit, csak nagyokat sóhajtozott, s a legvégén azt mondta:

- Hallottam már ilyet, de sose hittem el. No de, ha a saját unokám mondja, az már csak nem fog a nagyanyjának hazudni. Elhiszem, kisfiam, el én, ha te mondod. Nézd meg a kamrát, van-e ott még egy kevés krumpli, meg liszt, meg egy kis zsír, vagy szalonna is kéne, hogy főzni tudjak valami kis levesfélét ebédre, nagyapádnak.

- Megyek, megnézem - állt fel a fiú, s már a csöppnyi kamrából kiabált vissza: - Bizony, nincs itt semmi, nagyanyám! Gyorsan elkarikázok a boltba, hozok mindent, kell-e még valami más is, mint amit mondott?

- Hát, kéne, csak pénzem nincs, az a gond, kellene cukor, tej, kenyér...

- Hozok én mindent, öt perc alatt megfordulok.

- Aztán van-e pénzed, fiacskám?

- Van, persze, az, amit még magától kaptam karácsonykor. Meg a tündért se tessék elfelejteni, hátha megint segít.

- Adná a jó Isten, kis unokám! Bár segítene!

Segített.

Míg Pista a nagyanyjával beszélt, közben gondolataival Sziromkát kereste.

- Érzékelted, Szirom, milyen gondban van a nagymamám? Rajta tudnál-e segíteni?

- Mindent megértettem, és természetesen segíték. Fogj egy táskát vagy valamit és indulj a boltba, de útközben nézz a táskába, mert ott lesz minden benne, amit a nagymamád kért.

Pista alig tekert száz métert, amikor a könnyű kis műanyag zacskó megtelt a holmikkal. Fordult is vissza boldogan.

- Meghoztam mindent, nagyanyám! - rontott be a konyhába.

- A tündér?... - nagymama csak ennyit kérdezett mosolyogva.

- Bizony az, a tündér, Sziromka! - felelte Pista örömmel. - Hej, de nagy áldás ért engem ezzel a kis tündérlánnyal.

- Becsüld is meg, kisfiam, ne tégy kedve ellenére semmit.

- Ezt megígérhetem, nagymama! - mondta ünnepélyes, felnőttes komolysággal az unoka. - Tehetek még valamit, nagymama? Esetleg begyűjtsak a tűzhelybe?

- Begyűjthetnél, kisfiam, ha volna tüzelő, de nincs, elfogyott az utolsó szálig. Tudod, nagy hideg volt, fáztunk, tüzelni kellett.

- Azért én körülnézek, nagyanyám, hátha talállok valami éghetőt.

Hátrament a színbe, ahol nagyapja valaha a szekérét és a lovát tartotta. Nagyanyó igazat mondott, sajnos, igazat, egy maréknyi tüzelő sem maradt. Még a helye is fel volt söpörve.

- Hej, Sziromka, most segíts, ha hallod, mit gondolok! Kellene némi tüzelőfa, hogy szegény nagyanyám megfőzhesse a kis ebédjét. Hallottál, Sziromka?

- Persze, hogy hallottalak! - A tündérlány gondolat-válasza olyan tisztán ért hozzá, mintha valóságban szólalt volna meg. - Nézz a hátad mögé, a sarokba, ott van a tüzelő. Elég lesz?

Ott volt. Takaros kis kupacban, legalább egy hétre elegendőt varázsolt a színbe Sziromka. Pista nagy örömmel vitte be a konyhába, s már el is kezdte a tűzgyújtást.

Nagyanyó nem szólt semmit, csak összerosolygott az unokájával. Pillanatok múlva langyosodni kezdett a levegő a konyhában.

- Sajnos, mennem kell, Nagymama. Rengeteg tanulnivalóm van, s nem akarok a legrosszabb tanuló lenni. Így is mindig azt hallom: hát persze, a cigány!

Pista felült a kerékpárra és hazahajtott. Közel laktak, öt percre se tellett, míg hazaért. Otthon nagy volt a hangzavar, mert apja a kocsmából érkezett éppen, s ilyenkor senki sem bírt megállni előtte, hogy bele ne kössön. Az aznapi tanulásból persze, nem lett semmi, apja egész este tombolt, danolászott, anya megpróbált hatni rá, de az ellenkezőjét érte el. Apja rárontott és arcul ütötte. Anya összeesett, Pista jajgatva rohant az anyjához, s próbálta magához téríteni; vizes ruhát terített a homlokára, anyja egy pillanatra magához is tért, valamilyen halvány mosolyféle futott át az arcán, aztán ismét elvesztette az eszméletét. Pista kirohant a házból, s azon tűnődött, kihez fordulhatna segítségért, de hamar belátta, nincs senkije. Ilyesmivel mégse fordulhat Sziromkához, családi ügyekbe ő aligha szólhat bele.

- Ugye, így van, Sziromka? - kérdezte esengően gondolatban.

- Nem egészen. Kissé talán sikerül lecsendesíteni apukádat.

Karcsinak könnyebb dolga volt, keresve sem találhatott volna jobb alkalmat, hogy a Tóvárosban lakó nagynénikéjét felkeresse, aki már rég hiányolta, hogy a fiú sosem látogatja meg őt, holott második éve jár Tatára tanulni. Nem is töprengett tovább, indult máris. A nagynéni közel lakott, a Kristály szálló mögötti emeletes épületek egyikében élt a III. emeleten. Majd egy órát töltött el náluk, a nagynéni teletömte a szeretett fiúcskát krémessel, tejeskávával, s megígértette vele, hogy a jövőben sűrűbben fog hozzájuk látogatni. Karcsi örömmel ígérte, hogy úgy lesz, s komolyan is gondolta.

Másnap reggel Pista a szokásosnál egy órával korábban indult iskolába, hogy legyen ideje Szirommál beszélgetni.

A tündérlány - Pista őszinte öröme és meglepetésére - nem a vízben, hanem a tegnap varázsolt szép padon ülve várta.

- Jó reggelt, Sziromka! - köszönt Pista illedelmesen.

- Neked is jó reggelt! - fogadta mosolyogva Sziromka a köszöntést. - Reméltem, hogy ma reggel meglátogatsz.

- De hiszen tudhattad is, ha ismered minden gondolatomat - értetlenkedett a fiú, holott nagyon jólesett neki a tündérlányka kedvessége.

- Óh, ne hidd, hogy egyfolytában csakis a te gondolataidat figyelem. Vannak mások is, akikkel törődnöm kell.

- És kik azok? - kérdezte Pista féltékenyen.

- Nem a te dolgod tudni, az csak rám tartozik - felelte Szirom, aki mulattatott, hogy az embergyerek féltékenykedik. Az ő világukban ez az érzés ismeretlen volt, ezért újdonság volt számára, amit érdemes tanulmányoznia.

- Min töprengsz? - kérdezte, látva a fiú gondterhelt arcát. - Valami baj van?

- Az egyik baj, hogy nem tudtam tanulni és félek a mai naptól, a másik... láttad a nagymamám házát? Nem is ház az, csak viskó, vagy inkább putri. Szegény öregek, ha gazdag volnék, újjá építeném az otthonukat. Ám még azt is csak remélhetem, hogy munkám, keresetem lesz, abból aligha tudom majd segíteni őket. Kár! Látod, Sziromka, rajtuk igazán segíthetnél, talán még a királynőd is megdicsérne érte, mert szegény emberek a nagyszüleim, de szeretetre méltó nagyszerű, becsületes emberek. Nagyon szeretem őket és tisztelem is mindkettőjüket.

- Milyennek szeretnéd a házukat? Képzeld el, milyen legyen és olyan lesz.

Pista összeszorította a szemét és erősen koncentrált:

Fehérre meszelt falakat látott, vadonatúj, pirosló cserepet a kiegyenesedett háztetőn, új kéményt. Se nagyobbat, se kisebbet, mint eddig volt.

- Szeretnéd látni, milyen lett a nagyszüleid háza? - kérdezte kedvesen Sziromka. - Mert, ha igen, hunyd le a szemed és láthatod.

Pista pontosan olyan takaros kis házat látott, amelyet az imént elképzelt. Nagyon boldog lett.

- Köszönöm szépen, Sziromka!

Időközben a tél kezdett visszahúzódni, s itt-ott a tavasz első apró jelei is előmerészkedtek. Rügyezni kezdtek a fák, bokrok, langyosodott a levegő. Pista, minden reggel meglátogatta Sziromkát, aki mindig a padon ülve várta a fiút. Karcsi megfedkezett a történetekről. A két fiú csak az iskolában találkozott, akkor viszont Pista nem hozakodott elő a témával.

- Ha nem jön, hát nem jön - gondolta -, az ő dolga, neki nincs joga számon kérni tőle, hova jár, kihez, mikor.

Lassan elérkezett a Húsvét, egyben a tavaszi szünet. Pista még a szünidő alatt is meglátogatta Sziromkát, nehogy az hálátlannak vélje őt, no meg szeretett is a kis tündérlánnyal beszélgetni. Sziromka sokat mesélt neki a tündérek életéről, miként gondoskodnak az arra érdemes emberekre, hányszor, s miként éri őket csalódás.

Egy szép, napsugaras napon Pista kivételesen nem karikázott el a tóhoz, az utca végén lévő nagy, kopár dombon üldögélt és egy apró fabábut farigcsált, amit egy szomszédban lakó, beteg kislánynak ígért. Közelgett a lányka névnapja, igyekeznie kellett, hogy idejében elkészüljön vele. Apja ma kivételesen józanul érkezett haza, ráadásul munkából. Egy építkezésen dolgozott, ahol Soltész bácsi, a munkafelügyelő minden embert egyenként végigszagolgatott, nem italozott-e. Az öreg Soltész szaglása annyira érzékeny volt, hogy sokan állították: megbízhatóbb még a rendőrök szondájánál is. Egyébként majdnem vak volt az öreg, egy lépésről sem ismerte fel a legjobb barátját sem, ő az emberek szagáról állapította meg, kivel van dolga. S ebben nem tévedett soha. Évekre visszamenően képes volt valaki szagát megőrizni az emlékezetében, legalábbis Pista nagyapja, az idős Járóka Péter ezt állította. Neki pedig hinni kell, mert nagy tekintélyű ember volt, hét falu határában minden cigány kétrét hajolt előtte. Sosem választották vajdájuknak - nem is törekedett a rangra - valamiért mégis úgy tekintettek rá, mintha az volna. Ha gond, vita adódott, hozzá jöttek igazságot tenni, holott benn lakott a városban az igazi vajda Sárközi Kálmán, világot járt zenész, közismert volt címe, telefonszáma, tanult muzsikás, arra nem hallgatott, még a saját felesége se. Bezzeg, ha az öreg Járóka szeme megvillant, csend lett még a kocsmában is. Sajnos, a nagy tekintély mostanság éppen romokba kezdett dőlni. Amióta a háza olyan szép lett, pedig senki sem látta, hogy dolgozott volna rajta, s még a cimborákat, a rokonságot se hívta segíteni, mégis elkészült, egyik napról a másikra. Megindult menten a suttogás: csakis boszorkánysággal lehetett megcsinálni a ház felújítását. Se pénzt nem kért kölcsön, se segítséget. Babonás a cigánynép, könnyen elhisz mindent, amit nem ért, ami titokzatos. Járóka Pétert hát elhagyták a barátai, a kocsmában, ha leült egy asztalhoz, felállt, aki már ott ült, az öreg búslakodhatott egymaga. A feleségét még a piacról is elzavarták, nehogy megrontsa az árut, megvérezze a tejet a kannákban. Olyan magányos lett a két öreg, mint a téli varjúk. Se hozzájuk nem kopogtatott senki, se ők nem mehettek senkihez. Az egyetlen unoka, Pista járt hozzájuk segítséget ajánlva favágáshoz, bevásárláshoz, meg ami éppen adódott. Különben a fiúnak sem volt sokkal könnyebb a helyzete, nála meg a drága kerékpár váltott ki gyanút a többiekből. A gyerekek ráfogták, hogy lopta, s majd jönnek a rendőrök, s ahogy szokták, az összes cigánycsaládot végig fogják zaklatni. - Kell ez nekünk? - kérdezték egymást a felnőttek háborogva, s hogy a bajt megelőzzék, maguk tettek feljelentést

a fiú és a nagypapa ellen. Ki is jöttek a rendőrök, tessék-lássék módon vizslattak egy-két napig, aztán elaludt a dolog, de a kedélyek nem csillapultak, a régi tekintélynek nyoma sem maradt.

Aztán ugye, itt van a fiatalabb Járóka, Pista apja is. Hát abba meg mi ütött mostanában? Milyen felvágós lett egyszeribe, a kocsmába be nem teszi a lábát, ha meg hívják, csak int, hogy most nem. Igen ám, de máskor se! Valamit rejtegetnek ezek a Jávorkák! A gyerek meg úgy tanul, ahogy ember fia arra nem képes, azt mondják, ő az osztály legjobb tanulója, pedig járnak oda úri gyerekek is. Hát, ez is olyan úriasan beszél már, mint a nadrágosok. Majd pont egy romát fog a tanár élre állítani. Lehet, hogy már azt is megbabonázták! Nem nehéz az az olyan boszorkányoknak, mint a Járóka Rózsi néni! Tud ám az minden varázskének! Megfeji az még a villanyoszlopot is! Tanú van rá! Hárman is látták, amint ott állt az oszlop alatt, egyik kezével a vödröt fogta, a másik keze meg az oszlopon volt és ugyancsak sóhajtozott. Így persze, könnyű felújítani a putrit. Az is lehet, hogy valahol kártyán, vagy lottón nyert Péter bácsi egy halom pénzt, mert szerencsés keze van, azt meg kell adni, olyan, hogy valaki kártyával megfogta volna az öreget, olyat még nem látott a világ, pedig egyszer még egy pesti színész is leült vele huszonegyezni a *Meleg Sátor* nevezetű kocsmában, aztán annak is elnyerte a pénzét az utolsó fillérig, úgy könyörgött a jámbor, hogy legalább az útiköltségre adjon vissza neki Péter bácsi néhány százast. Az öreg megkönyörült rajra és adott neki ötszáz forintot, de azzal ám, hogy egy héten belül postán megküldi neki a színész. Meg is küldte, becsülettel.

A viszálykodás híre eljutott Sárközi Kálmán vajdához is, aki gondolt egy merészet, kiautóbuszozott Neszmélyre, meg se állt a *Meleg Sátorig*, ott felállt egy székre és beszélni kezdett a bent ülőkhöz: „*Térjenek észre, egy ilyen kiváló embert, mint Járóka Péter, már csak nem fognak kiközösíteni!*”

De beszélhetett már! Az elvakult és egymást is megbolondító cigányok kizavarták a kocsmából. Szerencséjére, éppen jött a tatabányai busz, azzal elmenekült, különben Isten tudja, tán még meg is verik a feldühödött romák. A saját vajdájukat! Világ csúfsága lenne, ha lenne! A cigányok vajdája majdhogynem szent ember a cigányság szemében, nagyobb ember az, mint a miniszterelnök, mert azt csak úgy választják, politikából, de a vajdát maga az Isten teremti vajdának. Annak minden szava színtiszta szentírás! Mint az Ige!

Végül is, azok oldották fel az áldatlan állapotot, akiktől legkevésbé várná az, aki nem ismeri a romákat:

Az asszonyok! Összebeszéltek és egy este beállítottak a kocsmába és hazaparancsolták a férjeiket. Azok kushadtak, behúzták a nyakukat és pucoltak, meg se álltak hazáig.

Mert ha egy cigányasszony kinyitja száját, veszekedni kezd, akkor a pap is menekül a közelből, hát még, ha harminc! Ott nincs szava másnak! Otthon majd méltatlankodhat a férj, verheti az asztalt, kiabálhat, de akkor is az asszonynak fog feljebb állni. Sosem szabad vitába szállni egy igazi cigányasszonnyal. Nem érdemes, úgyszólván ő bírja tovább szóval! Felesleges kipróbálni, ez régi igazság! Így volt, így van és így is marad, amíg csillag lesz az égen.

* * *

Így, ezen szavakkal mesélte el a történeteket Pista Sziromkának egy csillagfényes estén. Most nyugodtan beszélgethettek, se közelben se távolban egy teremtet lélek sem volt. A tó környéke kihalt volt, ami ritkaságszámba megy.

- Furcsák vagytok ti, emberek. Ahelyett, hogy örülnétek, hogy egynek közületek jobban megy a sora, bántjátok, holott együtt kellene örvendeznetek - fejét csóválva mondta ezt a kis tündér.

Pista széttárta a karjait:

- Ilyenek vagyunk, nemigen tudunk megváltozni.

- Hát segíts nekik megváltozni!

- Én? - nyúlt meg a fiú arca. - Hogy tudnék segíteni én, gyerek létemre?

- Gyerekként talán sehogy. Ebben igazad lehet. De hát nem maradsz örökké gyerek. Válassz magadnak olyan hivatást, ahol nevelheted, taníthatod az embereket.

- Azt mondd, legyek tanár?

- Ha ez azt jelenti, amit mondtam, akkor igen, legyél tanár és úgy neveld a gyerekeket, hogy ők másként éljenek, mint a mai emberek, ha majd felnőnek.

- Megfogadom a tanácsodat, Sziromka, és minden tőlem telhetőt megteszek, hogy tanár lehessék. Erre szavamat adom! Mától egy új Járóka Istvánt fog megismerni a világ.

- Én pedig lekötöm a szavad, Járóka István! Sok sikert kívánok a tanuláshoz! Szeretnék büszke lenni rád.

- Köszönöm, Sziromka! Nagyon fogok igyekezni, hogy álljam a szavam. Nem fogsz bennem csalódni!

- Segítsek? Beléd tudom ültetni a tanulnivalót.

- Nem, köszönöm, ebben ne segíts, nem volna tisztességes, egyedül akarok helyt állni, a magam erejéből, szorgalmából. Így többre fogom becsülni, ha sikerül.

Ezzel váltak el. Pista indult az iskolába, nehogy késéssel kezdődjék az új élete. Sziromka megértő volt.

- Holnap is meglátogatsz? - süvített a kérdés a fiú után.

- Igen! - repült vissza a válasz.

Sziromka másnap megint a padon ülve várta a barátját. Ezúttal csinosan fel volt öltözve, fehér kartonruhácskában pompázott, még a haja is fésült, rendezett volt. Két oldalt kislányos varkocsba fogatta, szalag helyett borostyánág díszítette szőke haját. Pista elragadtatva gyönyörködött a tündérlányban:

- Ez igen! Remekül nézel ki, Sziromka! Senki meg nem mondaná, hogy nem embergyerek vagy. Csak annyi a különbség, hogy te szebb vagy minden emberlánynál. Jó rád nézni.

- Ennek igazán örülök! Köszönöm a kedves szavakat. Azt hiszem, ezt hívjátok ti, emberek bókna.

- Nem egészen! - mondta elpirulva Pista. - Tudod, a bók legtöbbször csak üres dicséret, aki mondja nem gondolja komolyan, és az se, akinek mondják, legtöbbször nem is igaz. Én viszont őszintén mondtam, amit hallottál. Szép vagy, sőt gyönyörű! Jelent ez számodra valamit?

Sziromka elgondolkodott:

- Nem tudom, ilyesmin még sose töprengtem, nálunk erről nem szokás beszélni, hiszen minden tündér egyformán szép.

- És azt, hogy szerelem, ismeritek?

- Nem, nem tudom, mi az. Magyarázd el, kérlek.

- Jó, megpróbálom, bár még magam sem értem igazán, mert még nem vagyok hozzá eléggé felnőtt. A szerelem egy olyan nagy érzés, amit egy fiú érez egy lány iránt, vagy fordítva, egy lány érez egy fiú iránt, azt szeretnék, ha egész életüket együtt élhetnék le. Gyerekük, közös családjuk lenne, szóval... valami ilyesmi.

Sziromka komoly arccal bólogatott:

- Azt hiszem, kezdem sejteni, miről van szó. A mi világunkban ilyen érzések nem léteznek, A tündérek nem élhetnek külön, a többiek nélkül. Minket a gondolataink összekapcsolnak. Amit az egyik tündér érez, ugyanazt érzi a többi is. Kedvellek téged, így velem együtt az összes tündér kedvel. Ilyen egyszerű!

- Nem is ismernek! - kételkedett Pista.

- De igen, rajtam keresztül, már kivétel nélkül mindenki ismer. Ami én érzek, látok, ugyanazt érzik, látják a többiek is. Lelkileg és gondolatilag mi egyek vagyunk, ezért nem lehetnek ellentétek.

E pillanatban kellemetlen robaj, dübörgés rázta meg a levegőt. A madarak rémülten repültek szanaszét, a szomszéd fán játszó mókusok egyszerre kétfelé futottak. A beszélgetésük megtört Sziromka megijedt:

- Mi ez a szörnyű hang?

Pista legyintett:

- Csak egy motorkerékpáros fiú szórakozik. Nem is igazi motor, csak segédmotor. Figyeld a gondolatomat, megmutatom, miről van szó.

- Ez borzalmas! - háborgott Sziromka. - Hogy bírjátok elviselni?

- Nem tehetünk ellene semmit. A törvény nem tiltja. Itt szabad motorozni. Megszoktuk.

- S közben tönkreteszik az egyik legdrágább kincset, a csöndet, halálra rémisztik a madarakat, s még beszélgetni sem lehet tőle nyugodtan.

Pistának bolondos ötlete támadt:

- Képes volnál kecskévé varázsolni a motort? Csak ezt az egyet. Vajon milyen képet vág a gyerek, ha rájön, hogy egy kecske hátán száguldozik, annak a két szarvát markolássza. Nagyon vicces lenne! - s ahogy felrémlt előtte a látvány, önkéntelenül felkacagott.

Alig fél perc telt el, amikor rövid nadrágos fiú rohant el mellettük bölgve, utána egy jókora kecske vágatott, előre szegzett szarvakkal, harciasan mekegve. Pista alig bírta leállítani a kacagását.

- Hát, ez jól megkapta! Köszönöm, Sziromka! Ez se fog mostanában a sétányon motorozgatni, a madarak egy ideig nyugton maradnak.

Sziromka azonban ilyen könnyen nem nyugodott meg:

- Most nagy kárt okoztam annak a fiúnak? Láttad, hogy sírt?

- Láttam - simogatta meg Sziromka kezét a fiú -, de ne aggódj, semmi baja nem lesz, legfeljebb néhány napig a saját lábain fog sétálni, gyalog jár. Ennyi az egész.

- Akkor jó! - nyugodott meg a tündér. - Hiszek neked.

- Folytathatjuk az iménti beszélgetést? - hajolt közelebb Pista, maga sem tudta, miért, de halkabban szólt.

- Természetesen - mosolygott bájosan Sziromka. - Szívesen!
  - Például, hogyan szórakoztok? Egyáltalán, szoktatok szórakozni?
- Sziromka csengőn felkacagott:
- Hogy szoktunk-e? Rengeteget! Nálunk örökké vidámság van!
  - S miként? Mivel szórakoztok? Van televíziótok? Van magnótok?
  - Ilyesmire nincs szükségünk! Dalolunk, táncolunk, s a tapasztaltabb tündérek mesélnek a földi eseteikről. Nagyon érdekes, sokat lehet tanulni ezekből.
  - Értem! - mormolta közbe Pista, de látszott rajta, hogy a tündérlány válasza nem elégítette ki a kíváncsiságát, tovább faggatózott:
  - És a gyerekek? Járnak iskolába? Milyen nálatok egy iskola? Miket kell tanulni?
  - Furcsát mondok: Nálunk nincsenek gyerekek meg felnőttek, vagy öregek. Mi úgy mondjuk, hogy kicsik, vagyis tündérjelöltek, vagy tapasztaltabbak. Tehát jelöltek, vagy tapasztaltabbak. Én a közepesekhez tartozom.
  - S mikor lesz a jelöltből igazi tündér?
  - Azt mindig a királynő dönti el. Ő avatja fel a jelöltet tündérré és akkor adja meg a varázserőt is, attól kezdve igazi tündér lesz és feladatokat kap. Ha rosszul végzi a szolgálatát, visszaminősíthetik, vagy büntetést kap, mint most én. Óh, nem is mondtam még neked a nagy örömhíremet. A királynő öfelsége megbocsátott, s már nem kell állandóan a vízben laknom, akár az emberek közé is mehetek. S ezt részben neked is köszönhetem.
  - Nekem? - nézett nagyot Pista. - Ezt aztán végképp nem értem.
  - Pedig egyszerű. Emlékezz, arról beszéltem neked, amikor megismerkedtünk, hogy addig leszek büntetésben, amíg valami jót nem cselekszem. Nos, ebben segítettél, amikor a nagymamámról beszéltél. Sikerült békét teremteni sok ember között, ezért öfelsége jutalomból elengedte a száműzetés további részét.
  - Örülök, ha úgy véled, hogy részem van a sikeredben. Nekem nagyobb öröm volt minden, ami történt. Tehát, nincsenek gyermekek, mondd. Furcsa! Elhiszem, csak azt nem értem, ha vannak kicsik, valahogy teremtdniük kellett. Talán nem ott születtek? Ha nem ott, akkor hol?
  - Nem csodálom, hogy nem érted, az egy egészen más világ, mint az embereké. Ott nincs születés, és nincs halál, nincs betegség. Egyszer csak felbukkan egy új, eddig sosem látott kicsi tündérjelölt, vagy éppen eltűnik egy nagy, nem tudjuk, hová lett, honnan jött.
  - Különös! - csóválta a fejét Pista. - Valahonnan mégis kell származnia a kicsiknek. Lehetséges, hogy azok is embergyerekek voltak korábban?
  - Lehetséges - Sziromka arca elkomorult, annyira eltöprengett a fiú szavain. - Még sosem gondolkodtam ezen, s úgy vélem, a többiek sem, legalábbis sose beszélgettünk erről. Valahogy senkinek nem jutott az eszébe. Fontos ez?
  - Hát... - ahogy vesszük. Ha nektek nem fontos, nekem miért lenne az? Ilyen alapon az is lehet, hogy egykor te is embergyerek voltál, s most sírnak utánad a szüleid, mert nem tudják, hogy tündér lettél.
  - Nem tudom, mit mondjak erre - felelte búsan Sziromka. - Egészen összezavarsz. Ha embergyerek lettem volna, kellene lennie valamely emlékemnek, ha csak halványan is. De semmi ilyen nincs bennem.

- Milyen a kapcsolat a lánytündérek és a fiútündérek között?
  - De furcsákat tudsz kérdezni! Hát milyen lenne? Jó a kapcsolat! Nem mindegy, hogy egy tündér lány, vagy fiú?
  - De még mennyire, hogy nem! - Pista akkorát sóhajtott, hogy Sziromka megijedt.
  - Mitől lettél hirtelen olyan szomorú. Nagyot sóhajtottál. Miért?
  - Hagyjuk, kedves! - tért ki a válasz elől Pista, lemondóan. - Te ezt úgyse értenéd meg, Sziromka.
  - Most hadd kérdezzek én - kérte Sziromka.
  - Kérdezz, amit csak akarsz - hajolt közelebb Pista.
  - Tulajdonképpen milyen iskolába jársz? Mi leszel, ha befejezed a tanulást?
  - Most szakmunkásképzőbe járok és kertészetet tanulok. Ez azt jelenti, hogy virágokat, növényeket fogok nevelni, gondozni. De nem állok meg ennél, mindenképpen tovább szeretnék tanulni, hogy tanár legyen belőlem.
  - Hogy néz ki az iskolád?
  - Hogyan akarod látni, gondolatban, vagy odaátjárnék?
  - Szívesen sétálnék veled, ha nincs túl messze.
- Már elhagyták a Művelődési Házat, amikor Sziromka megkérdezte a fiút:
- Miért fogod a kezem?
  - Zavar?
  - Nem zavar, csak szokatlan.
  - Nálunk, embereknél pedig természetes. Ha egy lány és egy fiú összetartozik, kézen fogva járnak együtt.
  - Szóval, te most úgy viselkedsz velem, mintha emberlány volnék? Jó, viselkedj úgy, nem bánom.
  - Nem egészen - felelte huncut mosollyal Pista. - Mert, ha úgy viselkednék, átkarolnám a derekadat.
- Sziromka nevetett:
- Hát, ha az neked örömet okoz, karold át!
  - Örömmel! - vidult fel a fiú és karjával szorosan átölelte Sziromka derekát.
  - Hello! - hangzott egy éles kiáltás a túloldaltól. Szegi Pál jött velük szembe. Zsebre vágott kézzel megállt és merőn vizsgálta Pistáékat. Lassan átballagott az úttesten. Hozzájuk érve vigyorogva kérdezte:
  - Mi van? Ez az új csajod? Csinos kis bige, el kell ismerni. Hol csípted fel?
- Azonban Pista most nem volt haverkodó kedvében. Kedvetlenül morogta:
- Semmi közöd hozzá! És nem a *csajom*, s főként nem bige, csak barátunk.
  - Na, persze! - röhögött Szegi. - Értem én! Csak barátok!
- Sziromka a jelenetből nem értett semmit. Finoman megrántotta Pista kezét.

- Menjünk tovább!

- Mehetünk! Szia, Szegi! Vigyázz magadra!

Sétáltak tovább. Nem is szóltak, olyan gyorsan elértek Pista iskolájához. A földszinti ablakok nyitva voltak, be lehetett látni a tantermekbe. A fiú tanulók egy része a padokon ült, óriási hangzavar szűrődött ki az utcára.

Elhaladtak a kórház előtt, s hamarosan elérték a Kossuth-térnél lévő Mária Magdolna-szobrot, ahol kedves kis ligetet találtak.

- Nem akarsz megpihenni? Leülhetünk, ha elfáradtál - udvariaskodott Pista. - Oda járok tanulni, az az iskolám, ahol beláttál a tanterembe.

- Ne haragudj, hogy ilyet mondok, de nem valami barátságos.

Pista tehetetlenül tárta szét a karjait:

- Sajnos, igazad van, de nincs másik, pedig ez még a jobbak közé számít. Van sokkal csúnyább iskola is.

- Ne haragudj! - simult közelebb Sziromka. - Nem akartalak megbántani.

- Dehogy haragszom! - nyugtatta Pista, akit nagy izgalomba hozott a tündér simulása. Kissé szorosabban ölelte a derekát, de Sziromka azonnal elhúzódt. - Sohsem tudnék haragudni rád! De jólesik téged megérinteni. Te ne haragudj, én nem tündérgyerek vagyok, hanem nagyon is ember. - Ti, tündérek ezt aligha érthetitek.

Szerencsájuk volt, egy padot üresen hagytak a fiatalok, akik a kis ligetben játszadoztak. Minduntalan kellemetlen, harsány nyertéssel felröhögött valamelyikük. Egy labda is előkerült, rávetették magukat, rúgták, dobták, közben trágár szavakat kiabáltak. Szerencsére ezeket a szavakat Sziromka nem ismerte. De elég volt látni a járókelők felháborodott arcát, abból is sejteni lehetett, hogy csúnyán beszélnek.

Hirtelen csend lett.

A templom felől magas, méltóságteljes, széles vállú, nagy, fehér szakállú férfi lépkedett a liget felé. Ő volt Réthy Géza tanár úr, akit mindenki professzor úrnak szólított, mivel 1995-ben a műszaki egyetemről váratlanul helyezték ide vidékre. Nem zúgolódott, nem panaszkodott, folytatta a tanítást, mintha mi sem történt volna, holott több nagy egyetemnek is vendégtanára volt. Rendkívüli tudással bírt, ezt mindenki elismerte, így óriási tekintélye volt, mind a tanári kar, mind a tanulók és a szülők előtt is. A tanulók tartottak tőle, mert tekintete mindig szigorúan villant. Mosolyogni senki sem látta. Most megállt és szigorú tekintettel mérte végig a padok háttámláján trónoló diákokat, kiknek lábai az ülőrészen voltak.

- Nem tudtok padon ülni? - csattant a hangja. - Azonnal üljetek rendesen, emberi módra!

Mindenki szó nélkül engedelmeskedett. A fiúcsapat meghunyászkodva ült, egy pissenés sem hallatszott. Réthy véletlenül éppen Pistáék padja mellett állt meg. A fiú tisztelettel tudóan felállt, úgy köszönt a tanárnak:

- Jó napot kívánok, tanár úr! - Réthy szeme végigvillant a fiún. Kissé kimérten, de nem barátságtalanul viszonzta a köszöntést.

- Jó napot! Ha emlékezetem nem csal, maga Járóka István, vagy tévedek?

- Nem tetszik tévedni, tanár úr, valóban Járóka István vagyok.

- Sok jót hallottam magáról, mostanában fiam. A kollégák dicsérik a szorgalmáért és a tehetségéért. Dicséretes tulajdonságok!

- Köszönöm szépen tanár úr! Igyekszem kiérdemelni a jó híremet. - Réthy kezet nyújtott a fiúnak. Ez komoly megtiszteltetésnek számított. Pista összevágott bokákkal, esetlenül meghajolva szintén kezet nyújtott. Egy pillanatra Sziromkára nézett, habozva. Bemutassa? De hogyan?

Réthy megérezhette a fiú habozását, s rákérdezett:

- Az ifjú hölgy szintén a mi tanulónk?

- Nem, tanár úr, ő nem diák, csak idelátogatott a városba, s erre sétáltunk, nézelődni. A neve... nos, kissé különös neve, úgy hívják, Sziromka.

- Sziromka? - húzta fel bozontos szemöldökét csodálkozva Réthy. - Érdekes, gyerekkoromban egy szomszéd kislányt becéztek így a szülei. Úgy emlékszem, szegényke meghalt, legalábbis egy idő után nem láttuk őt többé.

- Szabad megkérdezni, tanár úr, hol volt ez helyileg?

- Miért ne? - mosolygott barátságosan a máskor oly morcos tanár. - Nos, ez Békés megyében történt, egy Békés nevű városban. Gyermekkoromban még nagyközség volt.

- Megtisztelne bennünket, tanár úr azzal, hogy mellettünk foglal helyet?

Réthy alaposan megnézte magának a fiút, aztán bólintott:

- Mivel ilyen illetudóan és kellő választékossággal, sőt kulturáltan kérte, úgy vélem, le kell ülnöm önökhöz, remélve, hogy nem zavarom a társalgásukat.

A két fiatal a pad szélére húzódott, középen hagyva helyet a testes tanárnak Réthy elővett zsebéből egy csomag cigarettát. - Szokott cigarettázni, Járóka? De őszintén!

- Még soha életemben nem próbáltam, tanár úr! - felelte Pista és tekintete összekapcsolódott a tanár tekintetével, aki kutatva hallgatta a fiú szavait. Elégedetten bólintott:

- Helyes! Nagyon helyes! Ne is próbálja meg soha! Elég egyetlen szál, hogy örökre a rabja legyen. Nem elég, hogy árt, még drága is. Ám én itt vizet prédikálok, mert igenis rossz példát mutatva, szeretnék rágyújtani. - A tanár most Sziromkát vette jobban szemügyre:

- Feltételezhetem, ifjú hölgy, hogy földiek vagyunk, netán, hogy ön békési?

Pista már éppen szólni akart, hogy Sziromka más, de a lány egy apró intéssel megállította. Sziromka máskor folyton ragyogó, vidám arcocskája most nagyon elkomolyodott, mélyen, hosszasan nézett a tanár szemébe. A fiú nem tudta, de sejtette, hogy a lány gondolataival most csillapítja le Réthy kérdező kedvét.

S valóban, a tanár elfordult, s a gyönyörű tavaszi időről kezdett beszélni, még rágyújtani is elfelejtett.

- Azt szeretném kérdezni, fiatalember, ha nem zavarja, hogy kérdezem, mire készül az életben? Kertész kíván maradni, vagy vannak további elképzelései is? Csak akkor válaszoljon, ha szívesen teszi.

- Szívesen és örömmel válaszolok, tanár úr! Tanár szeretnék lenni, ha az égiek is úgy akarják.

- Kívánom, hogy a Mindenható teljesítse vágyait! Eleget fecsegetem, ég önökkel, gyermekeim, élvezzék a kellemes napsütést, én nem is zavarom tovább magukat. - Ezzel felállt és kihúzott

derékkel elindult kifelé a ligetből. A gyerekek lapos pillantásokkal követték a tanár lépteit, s amint eltávolodott, körbe állták Pistáékat, s gúnyolódni kezdtek:

- Na, benyaliztad magad az öregnél? Takarítani is jársz hozzá?

- Hagyjatok nekünk békét! - tért ki Pista. - Gyere, menjünk, Sziromka! - fogta meg Sziromka kezét és felállt. A lány követte. A fiúkból kirobbant a röhögés:

- Sziromka! Hallottátok? Hát nem édes? Miért nem bimbóka? Hiszen állítólag van fekete rózsza is. Bár a csaj nem látszik romának, ahhoz túl szőke a kicsike. Még, hogy Sziromka! Micsoda hülye név! Ki hallott már olyan nevet, hogy Sziromka? Ilyen marhaságot is csak egy roma találhat ki!

Szerencsére Pistáék mindezt már nem hallhatták, mert sietve haladtak vissza a kórház irányába, s hamarosan lekanyarodtak a tó part felé.

- Furcsák voltak ezek a gyerekek - jegyezte meg Sziromka - voltak olyan szavaik, amiket nem is értettem.

- Jobb is, hogy nem értetted! - nyugodott meg Pista. - Komoly ember olyan szavakat nem mond ki, sőt meg se hall. Ne kívánd, hogy elmagyarázzam, mit jelentenek.

- Akkor jó, felejtjük el! - mondta Sziromka. Végre visszatért a mosolya is. - Az a tanár viszont kedves ember. Téged kedvel, s ezt jó volt érezni.

- Mindenki nagyon tiszteli. Igazi tudós! S hallhattad, mégis milyen udvariasan beszélt velünk.

- Mert mi is udvariasak voltunk!

- Igen, ebben lehet igazság. Végül is mi volt azzal a békési kislánnyal? Nem te voltál az?

- Nem tudom, Pista! Nem emlékszem semmire a múltból. A tanár úr is ezt akarta kideríteni, de őt sikerült eltérítenem a szándékától. Fogalmam sincs, mikor, s honnan kerültem a tündérvilágba. Talán a királynő törölte ki az emlékezetemből, amikor tündérré avatott. Baj, hogy nem emlékszem?

- Miért volna baj? Ez a te magánügyed. Senkinek nincs köze hozzá, nekem se. Én így szeretlek, ahogy vagy, tündérnek ismertelek meg, s ha nem tudnám, hogy az vagy, akkor is annak néznék.

Sziromka arcáról végképp eltűnt a gond.

- Ezt kedvesen mondtad! Köszönöm, hogy ilyen szépeket mondsz nekem. Ez még egy tündérnek is jólesik.

- Sziromka, van egy kis gond: Hamarosan vége az idei tanévnek és elkezdődik az őszi szünet. Ez azt jelenti, hogy dolgozni járok és ritkábban tudlak felkeresni.

- Muszáj dolgozni menned? Miért?

- Bizony, muszáj, Sziromka. Apám keveset keres. Az én tanulásom is sokba kerül, Muszáj besegítenem. Figyelj, most gondolatban elmesélem, miről van szó, úgy gyorsabban és könnyebben megérted.

Egy-két perc után Sziromka mindent értett. Elszomorodott, de belátta, ebben a dologban nem tud mit tenni. Hiába varázsolja tele nekik az éléskamrát, azzal csak néhány napra oldotta meg a problémákat.

- Azért néha ugye, eszedbe jutok? - nézett esdeklően a fiúra.

- Gondolatban folyton veled leszek! - mondta Pista és megsimogatta a lányka arcát. Az, mint egy kis cica hozzábújt. Pista szorosan átölelte. A lány is őt. Ekkor csókolták meg egymást először, igazán, embermódon. Sziromka meghökkent, s nem volt kedvére való az emberi csók.

Később, ha ez a pillanat szóba került, furcsa módon egyikük sem tudta felidézni, miként történt. Sziromka ilyenkor elkacagta magát:

- Én csak arra emlékszem, hogy nagyon melegem lett, s a bőröm olyan forró volt, mint még soha.

- Igen - mondta erre mindig Pista, - én is csak erre emlékszem, de erre pontosan.

A csók után Sziromka roppant zavarba jött:

- Nézd, látok a fák mögött egy kis tisztást, menjünk oda.

Besurrantak a tisztásra. Virágzó bokrok vették őket körül, aranyágak sárgállottak, a fűben rengeteg virág pompázott. Sziromka leheveredett a fűbe. Pista mellé telepedett.

Feküdtek a fűben, egymás kezét fogva, körülöttük hangversenyeztek a madarak, a tavaszi napsugár lágyan érintette az arcukat. Pista gondolt egyet és levetette az ingét. Sziromka kíváncsian nézte a fiú izmos felsőtestét.

- Milyen izmos vagy! Még sosem láttam ilyen erős testet! Jól nézel ki! - jegyezte meg Sziromka. A fiú mosolyogva fogadta a dicséretet. Visszakérdezett:

- Te hány éves vagy, Sziromka? Szabad ilyet kérdezni egy tündérlánytól?

- Kérdezni mindent szabad - intett kezével Sziromka, majd ujjait az ajkához emelte, úgy mondta:

- Pszt! Most hallgassunk! Hívnak!

- Kicsoda? - ült fel csodálkozva Pista. - Én nem hallottam semmit.

- Hát persze, hogy nem hallottad! Itt bent érzékeltem, hogy szólítottak - s a fejére mutatott. - Azt hiszem, hamarosan mennünk kell. Vedd fel az inged, gyorsan.

- Hova kell mennünk? - Pista azt hitte, Sziromka tréfálkozik, bár a lány arca komoly volt. De azért gyorsan magára kapta az inget és mellé lépett,

- Semmit sem értek! - suttogta, akaratlanul is halkra véve a hangját.

- Haza megyünk - felelte szintén suttogva Sziromka. - S téged is hívnak. Ez nagyon furcsa. Szokatlan.

- Haza? Neszmélyre? Senki sincs otthon.

- Dehogy Neszmélyre! Haza! Tündérországba!

- Én nem mehetek oda, nem vagyok tündér, s nem is akarok az lenni. Egyelőre még nem.

- Én se értem, hogy téged miért hívnak oda, de engedelmeskednünk kell. Most álljunk itt, mozdulatlanul, s majd ők átvisznek bennünket az ő világukba. Remélem, nem, félsz?

- Félni éppen nem félek, csak izgatott vagyok, és kíváncsi, hogyan megyünk át, s milyen lesz, milyen odaát. Hadd öleljelek meg, nehogy elveszítselek.

Szorosan összeölelkeztek, így érkeztek meg a tündérvilágba.

Hirtelen nagy csend lett, a madarak hangját se lehetett hallani, a kevés szellő is elállt, a levegő megillatosodott. Nagy taps és vidám kiáltozás hallatszott, majd a hangzavarból kivált egy szép csengésű, érlyes női hang.

- Köszöntelek benneteket! Lépjetek közelebb!

Amikor ez a kedves, szép hang megszólalt, Sziromka abban a pillanatban kibontakozott a fiú ölelő karjaiból, és Pista a szempillái mögül látta, hogy Sziromka letérdepel és mélyen előre hajol. Kinyitotta a szemét, de gyorsan be is csukta, mert olyan tündöklő fényességet látott, hogy félt, megvakul. Nem messze tőlük egy fénylő magas téren aranynak látszó trónszék ragyogott, s azon ült egy szépséges nőalak, csillogó koronával a fején, aranyszínű ruhában. Kezével kedvesen intett feléjük. Körben boldog arcú lények ujjongtak, voltak, akik karikába fonódva táncoltak. Valahonnan szép melódiájú, vidám ritmusú zene szólt.

Sziromka kezénél fogva, térden csúszva húzta magával a fiút. Már egészen közel voltak a trónhoz.

- Állj fel, Sziromka. Látom, nagyon megkedveltétek egymást. Így van, leányom?

- Így van, felség! Valóban megkedveltük egymást, s nagyon szomorú lennék, ha el kellene tőle válnom.

- Márpedig, egy tündér nem lehet szomorú, ezt ősi törvényeink tiltják. Ne félj, nem kell elválnotok. De azt mondd meg, mit tegyünk? Te akarsz lemenni az emberekhez, vagy őt hívjuk ide közénk?

- Tudom, hogy Pista nem akar tündér lenni...

- Még, hogy ő nem akar! - szólt közbe nevetve a királynő. - Nem is lehetne tündérjelölt, ahhoz már túl nagy és túl koros is. Te honnan tudod, hogy nem akar?

- Ő maga mondta az előbb, még a Földön.

- Inkább vállalnád érte az emberi létet, Sziromka, semhogy elveszítsd?

Sziromka megadóan lehajtotta a fejét, úgy felelt. Szavaira Pista megremegett.

- Igen, felség! Inkább vállalnám az emberi életet.

- S te, fiam, Pista, mit mondasz erre? Elég bátor és elszánt vagy, hogy elfogadj ekkora áldozatot? Hűséges, jó párja leszel a mi Sziromkánknak?

- Igen, Felség! Az leszek! Ígérem és fogadom, Felség!

- Akkor az én hatalmamnak itt vége van felettetek. Legyetek hát boldogok egymással. Áldásom rátok, gyermekeim! Sziromka, lépj közelebb, jöjj ide hozzám!

Sziromka odasietett a királynő trónusához, ott letérdelt, a királynő pedig a homlokára tette a kezét, gyöngéden megsimogatta, majd azt mondta:

- A tündéri szolgálat alól ezennel felmentelek, gyermekem, de nem foglak szem elől téveszteni, gondom lesz rátok. Figyelemmel kísérem az életeteket. A varázserődöt részben visszaveszem, s csak annyit hagyok meg, hogy megvédhesd magad és szeretteidet a bajtól, a betegségtől és a mindennapi gondoktól. S most elbocsátalak benneteket, sok boldogságot kívánok mindkettőtöknek. S végső búcsúként elárulok egy dolgot neked, Sziromka, a jövőből: a te Pistádból valóban tanár lesz, jó tanár, akiért rajongani fognak a diákjai. Induljatok vissza az embervilágba!

Ismét a tisztáson találták magukat, ugyanott heverték a fűben, mint korábban. Pista, mintha álomból ébredt volna, felült és a szemét dörzsölte:

- Álmodtam, vagy valóban tündérorszámban voltunk?
- Nem álmodtál, kedves, együtt álltunk a királynő előtt.
- Akkor ez azt is jelenti, hogy már nem tündér vagy, hanem az én jövődöbelim. A menyasszonyom!
- Bizony, jó lesz vigyáznod, nehogy boszorkány váljon belőlem! Csak rajtad múlik!
- Nekem örökké tündér maradsz, Sziromka.
- Akkor jó! - dorombolta Sziromka és fürtös fejcskáját a fiú melléhez szorította.
- Most viszont az a kérdés - fordult a lányhoz Pista -, maradt-e annyi erőd, hogy karikagyűrűt varázsolj a kezünkre? Mert az embereknek az jelenti, hogy a fiatalok eljegyezték egymást.
- Milyen az? - Képzeld el gondolatban, s kipróbáljuk, mennyi erőt hagyott meg a királynő.
- Hát, tessék, ilyen! - mondta Pista és megfeszített erővel koncentrált a karikagyűrű formájára.
- S miből van? - kérdezte Sziromka.
- Aranyból! - felelte izgatottan Pista. - Ha sikerülne, de jó is volna!

A következő pillanatban mindkettőjük ujján ott csillogott a karikagyűrű.

Örömben táncra perdültek.

- Jegyesek vagyunk, Sziromka! Miénk a jövő! - kurjantotta boldogan Pista.

No, bezzeg nem volt ilyen vidám a másnap, amikor az osztályban a diáktársak meglátták ujján a gyűrűt. Gúnyolták, ugratták, csúnyán viselkedtek. Pista türtőztette magát, nehogy mérgében valami ostobaságot mondjon, vagy tegyen.

- Mikor lesz a nagy cigánylakodalom? Reméljük, az osztályt meghívod a lagziba! Mi lesz a kaja? Verébpörkölt?

Pista hallgatott, nem válaszolt az idétlen viccelődésekre, csak nyelte dühében a könnyeit. Az fájt neki legjobban, hogy a gúnyolódás Sziromkát is érintette. Ám nem akart verekedni - mert azért ki is csaphatnák az iskolából. Egyszer majd megúnják - remélte.

Otthon apja csak ránézett a fia kezére, nem szólt semmit, de lapos pillantással kérdezte:

- Neked elment az eszed? Vagy ez csak ócska cifraság? Ilyesmivel nem illik bolondozni. A karikagyűrű szent, de ahhoz te még kölyök vagy, ráadásul az engedélyem nélkül nem is lehetsz vőlegény. Még gyerek vagy, kiskorú, az az egyetlen dolgod, hogy tanulj, legyen belőled valaki. Aztán kiféle, miféle az a lány? Remélem, cigánylánynak udvarolsz?
- Nem cigánylány! - morogta vissza a fiú. - Szép szőke haja van, olyan fehér a bőre, mint a tej, a szeme meg, kék mint az ibolya, Gyönyörű lány.
- Hozd el, meg akarom ismerni.
- Jó, majd elhozom, ráérnek megismerni, nem sürgős.

Sziromka egy hét múlva ment ki először Neszmélyre, megismerkedni a Járóka-család tagjaival. Összejöttek vagy harmincan, mindenki látni akarta a leendő új családtagot. Sziromka egy perc alatt levette lábukról a rokonságot. A legöregebb Járóka belekarolt a lányba és kivitte a tornácra.

- Egyszerű, szegény családba jössz, lányom. Tisztában vagy azzal, milyen nehéz a cigányok élete?

- Pista sokat mesélt róla. Majd beleszokom, más is kibírja.

- Mesélni róla könnyű, de megélni nem ugyanaz! Főzni tudsz-e?

- Majd megtanulok!

- Majd, majd! - zsémbeskedett az öreg. - Persze, majd, ha milliomosok leszünk, akkor sok pénzünk lesz! Majd! Majd! Valamikor! Hogy lehet, hogy anyád nem tanított meg főzni?

- Egy keveset éppen tanított, de még nem eleget. Bepótolom, bízson bennem, nagyapó.

- Jól van, lányom, ti tudjátok. Hol akartok majd lakni? Mert láthatod, itt nincs hely, ami van, az is kevés.

- Messze van az még, nagyapó!

- Az attól is függ, mennyire vagytok önmegtartóztatók. Ha eszeteknél lesztek, akkor valóban messze az idő. Reméljük! - Van-e valami szakmád, lányom? Mint például varrónő, vagy valami ilyesmi?

- Nincs, nagyapó, de sok dologhoz értek.

- Az kevés! Ha nincs róla papírod, hiába vagy ügyes kezű, nem fogadnak el egyetlen munkahelyen se.

- Ne tessék, aggódni, nagyapó, megélünk, erősek vagyunk, sokat kibírunk.

- Eh! Bolond beszéd! Féltetek benneteket. Két, tapasztalatlan kölyök, csak a szerelem, és nem látnak tovább az orruknál. Na, gyere, menjünk vissza a többiekhez, mert még azt gondolhatják, hogy elcsavarogtunk.

Visszamentek.

Bent már tetőfokán tombolt a jókedv, táncoltak, a sógor elővette a hegedűjét, mulattak, ahogy csak a cigányok képesek mulatni - önfeledten, elfeledve a mindennapok gondjait, szinte gyerekes örömmel.

Sziromka már az első alkalommal tökéletesen meghódította a Járóka-család apraja-nagyját. A nők eleinte húzódoztak, túlságosan úriasnak találták a finom viselkedésű, választékosan beszélő kisasszonyt. A legnagyobb szájú a nagynéni, Pista apjának nővére, Gizi volt, tőle tartott az egész Járóka família minden férfi tagja, de bizony, az asszonynép is. Most az ajtón éppen belépő Sziromkához lépett és magához ölelte a lányt. Megsimogatta a haját és úgy mondta, hogy mindenki hallhatta:

- De gyöngé csontozatot kaptál a természettől! Vékonyka is vagy, meg kissé sápadt is, hogy fogod bírni az asszonyéletet?

- Majd hozzáerősödöm! - nevetett rá Sziromka. Néhányan megtapsolták. Pista büszkén nézett a menyasszonyára. Igen, Sziromka a legszebb lány, nem csak a családban, de a megyében is aligha akadna hozzá mérhető. Örült, hogy a rokonság különösebb kérdezősködés nélkül befogadta Sziromkát. Így hát nem csoda, ha ő is első látásra belehabarodott.

Bezzeg nem volt ilyen egyszerű az iskolában a helyzet. Az osztálytársak képtelenek voltak napirendre térni Járóka Pista karikagyűrűs állapota felett. Egyre-másra új és újabb kérdésekkel bombázták:

- Honnan került Tatára? Hol laknak a szülei?

- Hány éves a csaj? Mert nagyon fiatalnak látszik, s ha kiskorú, el se veheted.

Pista győzte türelemmel, bár egyre nehezebben tudta legyűrni a haragját. De azt is tudta, hogy ha engedi magát feldühíteni, akkor csakis ő lehet a vesztes, hiszen éppen azért ugratják, hogy veszítse el a türelmét.

Kales Karcsinak viszont nem voltak ilyen aggályai: Egy napon, a tó mellett, amikor az egész osztály közös kiránduláson vett részt, s minden diák Pistával szórakozott, Karcsiból kitört a fontoskodási érzés és nagyot kiáltott:

- Én tudom, honnan került Tatára Pista nője.

Szegi azonnal rácsapott. Galléron ragadta Karcsit és bevonszolta egy bokor alá, távol a többiektől. Ráivallt:

- Beszélj, Öcsi! Beszélj, mert kitépem a nyelved, ha nem mondasz el mindent, amit tudsz. Tehát ki az a lány? - Karcsi nyöszörögve próbált szabadulni Szegi acélosan erős kezei közül.

- Elmondom, ha elengedsz! De ígérd meg, hogy nem verekszel!

Szegi ráhagyta:

- Jó, lehet, hogy most nem verlek agyon, de ha sokáig nyivákolsz, megkaphatod a magadét.

Karcsi örült, hogy végre beszélhet a titokról:

- Szóval a Sziromka, ez a neve, de tényleg, ő mondta, hogy így hívják, igazából nem is ember, hanem tündér és a tóban lakott, amikor megismerkedtünk.

- Hülye! - intette le Szegi és nagyot lökött a vézna fiún, aki hanyatt esett. Szerencséjére a föld puha volt, a fű is enyhítette az esés erejét. - Még azt se tudod, hogy tündérek nem léteznek? Te itt mesével akarsz engem szórakoztatni? Kis majom!

- Én nem mesélek! - harsogta Karcsi halálra sértve. - Igenis, tudd meg, Sziromka igazi, valószínű tündér. A kerékpárjainkat is ő varázsoltak nekünk! - Ezt hallva, már Szegi is megtorpant és felsegítette a fiút a földről.

- Na, jó, gyere, nem akartalak bántani, sajnálom! - vigasztalta a bőgni készülő gyereket. - Minden oké, nyugi! Szóval, hogy volt az a kerékpárügy? Mindent mondj el, a legapróbb részlet is fontos lehet. Hogyan varázsolta, milyen szavakat mondott?

- Tulajdonképpen semmit. Nem voltak varázsszavak. Csak azt mondta, képzeljük el, milyen kerékpárt szeretnénk, ő majd érteni fogja a gondolatunkat, és olyan bringát kapunk, amelyet elképzelünk. És úgy lett! Ilyen egyszerű volt. Én, sajnos, többször nem találkoztam vele.

- Miért nem?

- Mert... - Karcsi habozott, mit feleljen. - Mert ezek ketten mindig úgy összebújva dumálgattak.

- Jóféle kis tündér lehet ez a Sziromka! - röhögött fel nyerítve Szegi. - Pont egy cigánysrácot fogott ki!

- Az, jó tündér! - bólogatott mélységes meggyőződéssel Karcsi. - Nagyon jó és nagyon aranyos! De kérlek, Szegi, ne mond el senkinek, hogy tőlem hallottad, mert letagadom, ráadásul Járóka, ha megtudja, hogy eljárt a szám, megnyúz. No, ígérd meg! - könyörgött Karcsi. - Ne csináld!

- Hát persze, persze! - röhögött lekezelően Szegi. - Majd pont egy ilyen bulit hagyok ki! Járókanak én befogom a száját, ne félj, megvédelek tőle. Na, tünés innen, kicsi!

Ám ahogy visszatértek a többiekhez Szegi diadalmas kiabálással maga köré gyűjtötte a gyerekeket:

- Figyeljétek! Most tudtam meg, kicsoda Járóka csaja igazából. Legalábbis a kis Kales szerint. Állítólag tündér! Képzeljétek! Ilyen marhaságot csak ez a rövidre nőtt hülye gyerek tud kitálcálni. Még csak nem is cigánytündér, csak afféle átlagos jó tündér.

Óriási röhögés fogadta Szegi bejelentését. Kales Karcsi mintegy tíz méter távolságban egy fának döntve fejét, keservesen zokogott. Az egyik fiú odament hozzá:

- Hát veled mi van, Karcsika? Miért bögsz? Na, mondd el szépen.

- Nem mondom! - toppantott sértődötten Karcsi. - Az a nagy melák Szegi is megígérte, hogy hallgat, aztán tessék, most azon röhög a fél osztály. Nem mondok semmit, se neked, se másnak. Szégyellem, hogy elárultam a haverom titkát. Hát milyen férfi lesz így belőlem?

- Korai még ezen rágni magad, Karcsi! Hiszen még gyerek vagy, akár én. Soká lesz még az, hogy mi igazán férfiak legyünk.

- Akkor is csúnya, amit tettem! - durcáskodott Karcsi. A másik fiú álmélkodva nézte:

- Nahát! Te ennyire komolyan veszed a *férfi* szót? Ezt becsülöm benned, akkor is, ha kicsi vagy. Egyébként, ne aggódj Járóka miatt, képes ő megvédeni magát, meg a tündérkéjét. Egyszer úgy elverte Szegit, hogy az bögve futott hazaig. Járóka kemény fickó, az ember ki se nézné belőle, milyen erős.

- Tényleg? Ez most komoly? Nem ugratsz? - nézett fel a magasabb fiúra Karcsi, s már-már mosolygott, annyira megörült, hogy ilyen jókat hall a barátjáról. Egy pillanat alatt elszállt a bánata, s vele a lelkiismeret furdalása is.

* * *

Sziromka roppant lámpalázzal kopogtatott be Járóka Péter háza ajtaján. A nagymamához jött látogatóba, másrészt főzni tanulni. Pistával napok óta beszélgettek erről, mert Sziromkát bántotta, hogy bár mindenki szeretettel vette körül, egyedül a Járóka nagymama viselkedett vele tartózkodóan. Beszélgetést soha nem kezdeményezett a lánnyal, inkább csak távolról nézegette, valósággal gyönyörködött benne, de ha a lány szólt hozzá, zavartan a fejkendőjét babrálta, odébb kullogott. Sziromka megkérdezte:

- Megbántottam valamivel, nagymama? Valamit rosszul végeztem? Ha igen, kérem, ne haragudjék rám, ha rosszat csináltam, nem szándékosan tettem. - Ilyenkor nagymama szája elé kapta a kezét, úgy mondta, szinte szepegve:

- Jaj, gyerelem! Dehogyan tettel semmi jóvátehetetlent! Még, hogy haragudni én! Ugyan, hová gondolsz! Nem vagyok én olyan könnyen megbántódó ember. Még ha akarnád se tehetnéd, mert a jó szíved nem engedné. Csak tudod, aranyom, én már öreg vagyok, meg egy kicsit buta is, nem tudok a mai fiatalok nyelvén beszélni, ezért inkább csak hallgatom őket, hogy ne legyek a terhükre. Az öreg embernek sarokban a helye!

- Már pedig én szeretnék minél többet a nagymamával együtt lenni, beszélgetni, és azt szeretném, ha segítene kitanulni az asszonymesterséget, főzni, takarítani, háztartást vezetni, szóval, mindenre, amire egy asszonynak szüksége lehet.

- Elmondok én mindent, lelkecském, ezer örömmel, ha meglátogatsz. Gyere, amikor időd és kedved van, szívesen, szeretettel látlak.

- Köszönöm, kedves nagymama, élni fogok az alkalommal.

* * *

Most hát itt van. Vajon miként fogadja majd a néni?

Nyílt az ajtó és nagymama feje bukkant elő. Összecsapta a kezét:

- Na, nézz már oda, hát tényleg eljött ez a kislány! Nem hittem volna.

- De hiszen megígértem! Azért jöttem el, mert tanulni szeretnék.

- Eljöttél hát, persze, hogy el! De, gondoltam, ez is csak olyan, mint szokott lenni, Rá hagyják az öregasszonyra, hadd beszéljen, aztán gyorsan elfelejtik. Így szokott az lenni, de úgy lehet, te különb vagy, mint mások. Na, hát gyere beljebb, ne itt beszélgessünk az ajtóban. Kerülj beljebb! Vedd úgy, hogy itthon vagy!

Bementek a konyhába, leültek. Járóka nagymama kissé félve kérdezte:

- Szóval, mit akarsz te tőlem tanulni?

- Mindent, nagymama! - mondta szelíden Sziromka.

- Ez nem válasz, gyermekem - felelte nagymama. - Mondj valami közelebbit. Rántást tudsz-e készíteni?

- Nem! Az az igazság, hogy semmit nem tudok.

- Hát az meg, hogyan lehetséges? Senkit nem láttál főzni? Nem hiszem el!

- Pedig ez az igazság, nagymama, soha nem láttam főzni senkit - mondta szomorúan Sziromka.

Nagymama némi hallgatás után halkán azt mondta:

- Persze, hiszen nem emberek között nőttél fel.

Most Sziromka lepődött meg.

- Nagymama tudja, hogy ki voltam? Honnan tetszik tudni?

- Az unokámtól, Pistától.

- Elmondta? - húzta fel a szemöldökét a lány. Volt egy kis csalódás a hangjában.

- Elmondta, szívem, amikor hazajött az új kerékpárjával. Én, rákérdeztem, honnan van? S ne feledd, Pista olyan gyerek, aki sohasem hazudik a nagyanyjának. Na, ugye, nem baj?

- Így már nem baj. Örülök, hogy Pista ilyen rendes fiú. De nagyon szépen kérem, nagymama, maradjon ez a hármunk titka. Jó?

- Ahogy akarod, kislányom! Ha neked így jó, akkor úgy lesz. Én hallgatok! Szóval, mivel kezdjük a főzőiskolát?

- Attól függ, mi Pista kedvenc étele.

- Sajnos, azt most nem lehet. A tejfeles csirkepaprikást szereti sok galuskával, de nincs itthon csirkehús. Megnézem a kamrában, de tudom, hogy nincs. Ilyesmit nem felejt el egy háziasszony. Majd legközelebb hozunk a boltból.

- Máris megyek és hozok! - pattant fel Sziromka. Nagymama szótlanul mosolygott.

- Pénz nélkül akarsz hozni? Mert az nekem nincsen, Vagy csak úgy, tündérmódra? Menj ki a kamrába, hátha ott is találsz, a második ajtó a tornácon, lefelé.

Sziromka indult, de alig egy pillantás után már jött is vissza, kezében hozta a szépen megtisztított csirkét.

- Úgy látszik, ennyi varázstudományt meghagytak odaátról.

- Nagyszerű! - nevetett nagymama és a két nő összenevetett. - Akkor ti sose fogtok éhezni. Figyelj, most pedig szépen feldaraboljuk a csirkét. Mindig legyen jó éles késed otthon! Először a két combját, bontjuk ki, aztán a mellét, ketté vágjuk hosszában, így ni! Most ügyesen hagymát pucolunk, figyeld a kezemet. Láttad, hogyan csinálom? Igen? Akkor jó, ezt a másikat te csináld. Ügyes lány vagy te, könnyen beletanulsz. Felvágjuk apróra, zsírt teszünk a lábasba, bele az apróra vágott hagymát, jól megkavarjuk, nehogy odaégjen. Egy csöpp vizet is öntünk alá, hogy puhuljon, ennyit, látod? Ne sokat, mert akkor túl híg lesz.

- Értem! - mondta izgatottan Sziromka. - Nem olyan nehéz ez, mint gondoltam!

- Jó, akkor most a galuskát készítjük el, figyelj: Feltesszünk egy fazékban vizet, hagyjuk felforrni. Közben betesszünk ebbe a kerek tálba lisztet, én két marokkal szoktam, de neked picit a kezéd, az kevés lenne, olyan fél kiló körül elég lesz. Beleütünk egy egész tojást, jól összekeverjük, esetleg fél deci víz is kellhet hozzá, hogy ne legyen túlságosan kemény. Tessék, kavard meg a fakanállal, hogy érezd, milyen állagúnak, kell lennie tésztának, s ne feledd, fakanalad mindig legyen kéznél, mert az a háziasszony fegyvere. Fakanál nélkül nincs igazi konyha.

- Hány darab legyen?

- Különböző méretű és alakú fakanalak léteznek, jó, ha mindegyik féleből van egy-egy. Pista majd farag neked, ügyes gyerek az.

Kopogtattak.

- Hát ez ki lehet ilyenkor? - dörögte bosszúsan nagymama. - Nézd meg, légy szíves, ki kopog.

Kiderült, Pista érkezett, megkérdezni, nincs-e szüksége nagymamának valami segítségre.

- Hát, te, mit csinálsz itt? - kérdezte csodálkozva a lánytól.

- Tanulni jöttem! - felelte büszkén Sziromka.

- Tanulni, te? - csodálkozott a fiú. - Létezik olyan, amit te nem tudsz?

- De még mennyire, hogy létezik! Például fogalmam se volt, hogyan kell rántást csinálni, s mire való az. Most galuskát fogunk csinálni nagymamával.

- Az biztos, hogy jobb tanítót aligha választhattál volna. Az egész rokonságban ő tud legjobban főzni.

Nagymama, meglátva unokáját, összecsapta a kezét:

- Te, mit keresel itt? Csak nem Sziromkáért jöttél? Ő most nem ér rá, dolga van.

- Csak azt szeretném kérdezni, nincs-e szükség segítségre? Víz hozni, fát vágni, boltba menni, meg, ami kell.

- Elvagyunk ketten, köszönjük, hogy ilyen aranyos vagy, de elboldogulunk ketten. Főzünk, pontosabban Sziromka főz, én csak dirigálok. Ha vársz egy keveset, meg is kóstolhatod a jövődöbelid első főztjét. Nagyapádnak is rövidesen érkeznie kell, jön haza ebédelni, mert az utca végén lévő építkezésen, közel dolgozik. Nem sokat keres, de több a semminél, s legalább itthon ebédelhet mindennap. Együtt ebédelhetnétek nagyapáddal.

- Megvárom! - jelentette ki Pista és beleszimatolt a levegőbe. - Csuda finom illata van! Mi lesz az ebéd? - kíváncsiskodott.

- A kedvenc ételed, bár nagyapád is ezt szereti legjobban. Nem találod ki?
- Akkor ez csirkeporkölt, galuskával! Mit ünnepelünk?
- Azt, kisfiam, hogy ma Sziromka megfőzte élete első ebédjét a párjának.
- Micsoda? - kerekedett el a fiú szeme. - Ezt valóban te főzted, Sziromka?
- Nagymama segítségével. Most tanulok főzni.

- Ennek örülök és büszke vagyok rád, Sziromka!

A templom tornyában felzúgott a harangszó. Hangja szétterült az egész falun.

Megjött nagyapó.

Kedélyes dörmögéssel érkezett, sorba ölelgetett mindenkit, külön-külön, egyenként.

- Gyanúsan finom illatot érzek! - mondta jókedvűen. - Mit főztetek?

- Sziromka főzött, én csupán dirigáltam - mondta nem titkolt büszkeséggel nagymama. - A tíz ujjatokat megnyaljátok utána!

- Nocsak! - nézett nagyot nagypapa. - Hát ez a kislány ilyet is tud? Na, fiam - fordult Pistához.

- Nagy dolog ez egy ilyen fiatal kislánytól. Aztán, mondd csak, hogy ityeg a fityeg?

- Megvagyunk! - felelte Pista derűs képpel. - Minden rendben van, túl lettem a vizsgákon. Hál' Istennek, megint színjeles lettem.

- Az bizony nagy szó! Örülök, hogy ilyen szépen tanulsz! Büszkék lehetnek rád a romák, ahogy én is az vagyok!

Időközben nagymama megterítette az asztalt, közben a szája folyton járt.

- Mert látod, gyermekem - magyarázta Sziromkának, aki csillogó szemekkel leste minden mozdulatát, szavát. - Nem elég megfőzni az ételt, szépen ki is kell rakni az asztalra. Mert olyan mulya a férfinép, hogy még szedni se tud a tányérjára. Így ni! A két combját elosztjuk, ezeknek a jómadaraknak, nekünk jó lesz a maradék is. - Azzal telepakolta a két férfi tányérját. A férfiak nekiestek. Mindkettő úgy falt, mintha egész héten nem ettek volna semmit.

- Csodálatos! Sziromka, olyan jót főztél, hogy kevés asszony tenne túl rajtad.

- Valóban rendkívül jól sikerült! - erősítette meg nagyapó is, nagyokat nyelve. - Lányom, eljöhethnél főzni máskor is.

- Miért? - sértődött meg nagymama. - Az én főztöm talán nem volt jó?

- Dehogynem! Mindig kiválóan főztél, már fiatalasszony korodban is - engesztelte az öreg-asszonyt nagypapa és egy cuppanós puszt nyomott a ráncos arcra. - Csak a fiatalságnak több dicséret jár. Na, ne duzzogj már! Nem akartalak megbántani. De ez a mai ebéd csakugyan remekül sikerült. Jogos a dicséret! Ti miért nem esztetek?

Végre nagymama is megengedte magának, hogy asztalhoz üljön. Általában állva evett, de most kivételes helyzet volt.

- Mondd csak, lányom - fordult Sziromkához az öreg Járóka -, mit tudsz a cigányokról? Tudod-e, mifélék, kifélék?

- Nem tudok az égvilágon semmit nagyapó - válaszolta őszintén a lány. - De örülnék, ha tetszene beszélni róluk, valamit. Annyit láttam, hogy valamiért elkülönülve élnek. Miért? Jó volna ismerni a történelmüket. Honnan jöttek, mikor?

Az öregember nagyot sóhajtott:

- A cigányoknak, gyermekem, nincs saját történelmük, csak legendáik vannak, meséik, dalaik, balladáik, legalábbis, mi nem tudunk másról. Amilyen annak a népnek a történelme, ahol éppen élünk, ugyanolyan a miénk is. Azt viszont jól látod, hogy különbözünk a többi embertől. Kissé vadabbak, rendetlenebbek vagyunk, mint más népek. Szeretünk szabadon élni, lehetőleg nem függeni senkitől, semmitől. Jókedvű népség a cigányság, akkor is mulatunk, énekelünk, táncolunk, amikor mások sírnak, szomorkodnak. Nem szívesen lakunk sokáig egy helyen, valahogy a vérünkben van a vándorélet iránti vágy. Aztán a romák se egyformák, van belőlük többféle, ilyen is, meg olyan is, de erről majd máskor beszélünk, most ebédeljünk, mert nekem mennem kell vissza a munkába. Különb az, hogy roma, meg cigány, az ugyanaz. Ki így mondja, ki úgy. Szerencsére az én Pista unokám más, mint mi, ő szorgalmasabb, az esze is jobb, látod, tanul, sokra akarja vinni. Azt szokta mondani - nevetett döcögősen az öreg, mintha valami nagyon tréfásat mondana -, hogy tanár akar lenni. Egy cigányember, mint tanár! Hát ilyet még nem látott a világ, vagy, ha igen, nagyon keveset.

- Miért ne lehetne Pista tanár? - értetlenkedett Sziromka. - Csak azért nem, mert cigány? Nem értem! - tette hozzá szomorkásan.

- Pedig, ez az igazság! - bólogatott komoly arccal nagyapó. - Ezt úgy hívják, hogy előítélet. A kényesebb magyar szülők nem is engednék hozzá járni tanulni a gyerekeiket, akármilyen jó tanár is lesz a Pista gyerek.

- Ez igazságtalanság! - háborgott Sziromka, és először csattant haragosan a hangja, amióta emberré vált. - De ugye, Pista, te nem adod fel ilyen könnyen a vágyaidat?

- Nem! - mondta Pista, szilajul levegőbe csapva. - Majd én megmutatom, hogy igenis, egy cigányember is épp úgy megállja a helyét bárhol, mint akármelyik magyar, vagy más fajtájú ember. Mától dupla erővel fogok tanulni.

S úgy lett. Pista minden szabad percét a könyvei mellett töltötte. Sziromka türelmesen várta, mikor jut a fiúnak rá is némi ideje. Sosem zúgolódott, s ezért a fiú hálás volt. Az iskolában feltűnt, hogy Járóka feleletei szabatosabbak, pontosabbak lettek. A diáktársak már nem csúfolták, elismerték, hogy ő a legkülönb tanuló az osztályban, sőt az egész iskolában is. A vőlegénység időnként felbukkant, különösen, ha Szegi megjelent a közelben, de végül ő is ráunt a témára, mert látta, hogy a másik nem veszi őt komolyan, s a többieknek se tetszik az ő szellemeskedése.

Réthy tanár úr egyenesen rajongott a jó eszű cigány fiúért. Sokszor előfordult, hogy behívta a saját irodájába, ami valójában egykori kiürített raktárhelyiség volt, de a különködő Réthy szeretett ott egyedül elmélkedni, amikor éppen nem volt órája, odahúzódott el gondolkodni, s állítólag valami könyvön is dolgozott. Voltak esetek, amikor nem is beszélgetni hívta Járókát, hanem valamiben kikérte a véleményét. A fiú ezt nagy kitüntetésnek vette, s az is volt, mivel az irodácska küszöbét még a tanártársak sem léphették át.

Lassan elérkezett az érettségi és a végső szakvizsga ideje. Az egész iskola lázban égett, az egyetlen nyugodt diák Járóka Pista volt. Színjelesre érettségizett, sőt Réthytől még egy jutalomkönyvet is átvehetett, Gárdonyi Géza: *Egri csillagok* című művének díszkiadású példányát, ami valamikor az 1940-es évek elején jelent meg.

A neszmélyi cigányok között nagy szenzáció volt a Járóka fiú sikere.

Orsós Jakab az óriás termetű, bivalyerős vándorköszörűs vállánál fogva valósággal bependerítette Pistát a kocsmába és egy pohárka pálinkát tett eléje:

- Igyál, fiú, ember vagy, megérdemled!

Ám Pista nem nyúlt a pohárért:

- Meg ne sértődjék, Jakab bátyám, eddig se ittam, ezután se akarok, még az ízét se akarom ismerni, fiatal vagyok én még a pálinkához. Meg különben is, nem egyedül én voltam az osztályban tiszta jeles, volt még ott két másik gyerek is.

- Hogy inni nem akarsz, azt elfogadom, dicséretedre válik, ha józan ember maradsz, nem olyanok, mint ezek itt, ni - és fejével a kocsmá közönségére mutatott... - mi rád akarunk büszkékké lenni, nem az okos magyar gyerekekre. Ne vedd el az örömről! Igenis, büszke vagyok arra, hogy egy csóró cigánygyerek képes megmutatni, hogy ér annyit, mint más. Azért egy pohárka pálinkától még senki nem halt meg. Idd ki, ha én mondom, koccintani akarok a te és az apád egészségére.

Pista megadta magát, hiszen tudta, hogy az erőszakos, vadember Orsós úgyse hagyna neki békét, amíg a pálinkát meg nem issza. Fogta hát a poharat és óvatosan belekortyintott, de azonnal olyan köhögés fogta el, hogy kis híján megfulladt. Orsós megveregette a hátát, de úgy, hogy a fiú majdnem hasra esett.

- Ilyen gyöngye legény vagy? Miféle cigányember lesz belőled, ha még ennyit se bírsz lenyelni?

- Józan ember! - nyögte elfúló hangon, suttogva Pista. S köszönve az ünneplést, meg az italt, gyorsan kimenekült a kocsmából.

Hanem délután még egy lecke várt rá. A házuk előtt találkozott Sziromkával, s mikor meg akarta csókolni a lányt, az döbbenetén tolt el magától:

- Nahát, Pista, milyen szagod van neked!? Még sosem éreztem rajtad ilyen szörnyűséget.

- Nem is fogsz többé, ígérem! - mondta Pista restelkedve, és elmesélte, mi történt vele délelőtt a kocsmában. - De ne félj, ez volt az utolsó pálinka az életemben, erre becsületszavamat adom, vagy akár meg is esküszöm!

- Nekem elég az ígéreted, nem kell esküdnöd, bár csak sejtem, mi jelent az, hogy meg esküdni, bízom benned.

- Köszönöm a bizalmadat, Sziromka! - Ezzel nagy örömet szerezte, és erőt adott. S biztosítalak, hogy nem fogsz csalódni bennem.

Következő évben Pista felvételizett az ELTE tanárképző szakára. Réthy tanár úr felajánlotta, hogy beszél néhány ismerős tanárral, s figyelmükbe ajánlja a tehetséges fiút, de Pista köszönte szépen, ám nem kért támogatást. Bizott önmagában, s abban, hogy nagyon becsületesen készült a felvételire. Réthy, talán önmaga megnyugtatóra néhány kérdést tett fel. Olyanokat kérdezett, amik egy-egy felvételin többnyire előkerülnek. S mert a fiú mindenre pontos, kimerítő, szabatos válaszokat adott, s közben szépen, választékosan fejezte ki magát, megnyugodott.

- Igen - mondta -, már én is elismerem, hogy tisztességesen, példásan készült. Sikernie kell a felvételinek. Maga valóban nem szorul protekcióra. Bevallom, nem is szívesen tettem volna, mint ahogy magam sem örülök, ha ilyet kérnek tőlem. Nem félttem magát, fiam! Hiszem és kívánom, hogy egyszer kollégaként találkozzam magával ugyanebben a szép kis városban, esetleg ugyanebben az iskolában.

- Köszönöm, tanár úr! - felelte Pista megilletődve. - Azon leszek, hogy így legyen!

Az egyetemi évek alatt Pista kevés időt tölthetett otthon. Sziromka nem zúgolódott, belátta, hogy a fiú a tanulás miatt nem jöhet haza kedve szerint. Úgy foglalta el magát, hogy össze-

gyűjtötte a Szélső utcai cigánygyerekeket és mesékre, dalokra tanította őket. Csodálatos meséket, dalokat tudott, de az sose derült ki, ő költi e meséket, dalokat, vagy tanulta valahol, valakitől. Eleinte nehéz volt összerakni a gyerekeket, de hamarosan a szülők is megértették, hogy Sziromka közelében jó helyen vannak, s csak jót tanulhatnak a lánytól. Ráadásul Sziromka sose fogadta őket üres kézzel. Mindig akadt nála némi finomság, egy-egy szelet csokoládé, sütemény. A kacagás, jókedv pedig jött magától. Később a gyerekek maguk is hoztak meséket, felnőttektől tanult dalokat. Volt, hogy 20-30 gyerek is ott sündörgött Sziromka szoknyája körül, mégse akadt olyan gyerek soha, akihez ne lett volna néhány kedves szava, simogatása. Szerencsájük is volt, mert Sárközi Kálmán vajda kölcsönadta nekik a sosem lakott neszemélyi házáat, így télen is tudtak rendszeresen találkozni. Tüzelőről a szülők gondoskodtak, s így sosem kellett hidegben lenniük. Nyáron az utca végén lévő dombnál találkoztak, ami régebben Pistának is kedvenc gyerekkori játszó helye volt. Időközben Sziromka kiválóan megtanult főzni, s előfordult, hogy nagymamát szabadságolta, és ő látta el a háztartást egy-maga, az öreg Járóka teljes meglepődésére. Dicsekedett is vele úton-útfélen.

- Aztán az esküvőről gondolkoztatok-e már, mikor legyen? Meg, hogy hol fogtok lakni? Négyen itt aligha férünk el, s ki tudhatja, lehet, hogy majd majdan többen is leszünk. Szóval, hogy lesz? - kérdezte időről-időre, mintha ez volna a legfontosabb dolog az életében. Ám a lány mindig ugyanazt válaszolta, szendén elpirulva:

- Ráérünk még ezen gondolkodni, nagyapó. Majd, ha Pista elvégzi az egyetemet.

- Jó, jó! - dörmögte ilyenkor az öreg - csak nehogy túl sokáig gondolkozzatok! De a ti dolgok, én nem akarok beleszólni, csak mondtam valamit. Ne is törődj vele, jár az öregember szája, ha kell, ha nem.

De azért másnap ismét szóba hozta a dolgot, A következő napon szintén. Sziromka türelemmel válaszolta mindig ugyanazt. Egyszer elmondta Pistának is. A fiú leült az asztalhoz, szemközt a nagyapjával, úgy mondta:

- Hiába faggatja Sziromkát az esküvőről, nagyapám. Majd akkor beszéljünk erről, amikor már kész ember leszek, diplomával a zsebemben. Várjunk még, nem sürget bennünket az idő.

- És a szerelem, az se sürget? - kérdezte huncut mosollyal az öreg.

- Megvagyunk mi így is, jól. Kitartunk egymás mellett, ez a fontos.

- Nagyon megokosodtál, fiam. De legyen úgy, ahogy nektek a legjobb. Ám nehogy azt hidd, hogy csak te tanulsz! Tanul ám a menyasszonyod is! Olyan ügyes háziasszony lett belőle, hogy már hozzá járnak tanácsért az asszonyok. Ládd-e, ezt a leveles-tepertős pogácsát is ő sütötte. Kóstold meg, ilyen finomat úgyse ehetsz ott fenn a nagy városban.

- Látta nagyapám, amikor gyúrta? - kérdezte Pista, mert halvány gyanúja támadt. Lehet, hogy ez még mindig a varázstudománytól van?

- Láttam hát! - Itt ültem ennél az asztalnál, amikor csinálta, mert nagyanyád benn volt a városban Rozi nagynénénél a kórházban. Még nem is mondtam, hogy kislány-unokája született. Milyen feledékeny vagyok. Hiába, butul a vén ember. Azzal kellett volna kezdenem, hogy szaporodott a család.

- Hát ennek igazán örülök! - vidult fel Pista. Rozi néném jól van? És a baba, egészséges?

- Jól vannak, hál' Istennek. Egészségesek, mint a makk! Nagyanyád most is ott ül nála. Legszívesebben ott maradna éjszakára is, ha engednék. Erről jut eszembe: Arról tudsz-e, hogy a te Sziromkád, vagy minek nevezed, sose szokom meg ezt a fura nevet, mit művel a gyerekekkel?

- Nem, nem tudom! - hajolt közelebb aggódva Pista. - Mondja el, mit művel velük, hadd tudjam én is.

- Neveli, tanítja őket! Azok meg folyton a nyakán lógnak. Angyali türelme van ennek a lánynak. Úgy bánik velük, mintha a tulajdon anyjuk lenne. Mesél nekik, énekelte őket, még verseket is tanít nekik. Tanítja őket a szép beszédre, valóságos úrigyerekeket nevel belőlük. Azok meg imádják, rajonganak érte. Nem is hallani tőlük csúnya szót. Finoman, halkan beszélnek, s mintha könyvből olvasnák, olyan művelten szövik a beszédüket, már szinte nem is igazi cigányok. Képesek még a felnőttekre rászólni, ha káromkodnak. Egy hete volt, hogy a domb alatt, a szabadtéren egy egész komoly kultúrműsort rendeztek. Volt ott minden, meséltek, énekeltek, táncoltak. Orsós, a köszörűs épített nekik egy kis színpadot. Gyönyörű volt, az embernek megmelegszi a szíve, ha ilyet lát, hall. Még a városból is jöttek páran, hogy lássák a cigányokat műsorozni. Büszke lehetsz a menyasszonyodra, fiam.

- Az is vagyok! - húzta ki magát a boldog vőlegény. - Javára válik a cigányoknak, ha megtanulnak viselkedni, úgyis annyi rosszat beszélnek rólunk az emberek.

- Én csak annyit mondok: áldás ez a lány! - bólogatott az öreg láthatóan megilletődve. - Becsüld is meg!

- Ezt megígérhetem, nagyapám! - mondta, szívére szorított kézzel az unoka.

Az öregember megveregette a fiú arcát.

- Hiszek neked, fiam! Bűn is volna egy ilyen kiváló teremtéssel szemben, ha csalósást okoznál neki. Milyen nap is van? Szombat, ugye? Hát akkor megnézheted őket, ma is ott vannak a domb aljánál.

- Nem akarom zavarni a munkájában - szabadkozott Pista, nem túl nagy meggyőződéssel.

- Azt ugyan nem zavarod! Ott van vele a fél utca, mert már felnőtteket is nevelgeti.

- Jól teszi! - nevetett Pista. - Azokra is ráfér egy kis jó modort tanulni. És hová mennek télen?

- Képzeld, a Sárközi Kálmán odaadta nekik egész télre az üres házát.

- Ez szép volt Kálmán bácsitól. De ennyi el is várható egy választott vajdától - válaszolt a fiú és felállt.

Nagyapó azt hitte, indulni készül a dombhoz.

- Menj csak, fiam! Még tán te is tanulhatsz valamit ott. Ezt a kendőt kivihetnéd a lánynak, este hűvösödik az idő, meg ne fázzon - és egy fekete kötött nagy kendőt adott a fiú kezébe. - Örülni fog neked, meg a kendőnek is, meglátod.

- Jó, elviszem, ha úgy gondolja! - vette át a fiú a kendőt és nyitotta az ajtót.

Az utcára érve ugyancsak meglepődött, milyen üres az egész utcásor. Se az úton, se a házak előtt nem volt egy teremtet lélek. Máskor, így este felé szinte állandó volt a ricsaj, a cigányokra jellemző hangoskodásnak most nyoma sem volt.

- Mi van itt? - tűnődött magában. - Mindenki elköltözött, vagy kihaltak?

A rejtély a dombnál oldódott meg. Ott ültek az emberek, félkörben, elől az asszonyok, mögöttük a férfiak álltak, vagy guggoltak. Mindenki a gyerekeket figyelte, akik karikába fonódva éppen táncoltak, a saját énekükkel kísérve a táncot. Sziromka közepén állt, arcán ragyogó mosoly tündökölt, ő maga is tánclépésekkel követte a gyerekek mozgását, közben tapssal adta az ütemet, a tapsot átvették a felnőttek is, kissé távolabb egy felnőtt csoport is ropta a táncot, Orsós szájharmonikával fújta a talpalávalót. Vidámság, öröm ült az emberek arcán.

Amikor Sziromka meglátta a fiút, odafutott hozzá, karjaival átkulcsolta a nyakát és gyengéden megcsókolták egymást.

- Örülök, hogy eljöttél. Már nagyon hiányoztál!

- Te is nekem - ságta vissza a fiú és még szorosabban ölelte magához a lányt. - Nagypó küldi neked ezt a kendőt, félt, hogy megfázol, ha lehül a levegő.

- Aranyos ember a nagypád! Köszönöm, de nem fázom. Mit szólsz, milyen kitűnő hangulat van itt a domb alján?

- Csodát művelsz az emberekkel, Sziromka! Ilyen békés egyetértésben még nem láttam, a romákat.

- Ez nem csoda, Pista! Azt ne hidd, hogy varázslatot csináltam. A tündérségnek ehhez semmi köze. Szeretem őket, s ezt megérik, ennyi az egész. Nincs titok!

- Én meg téged szeretlek! S ebben sincs titok.

- Én is szeretlek! S ebben sincs semmi titok. Gyere, menjünk vissza többiekhez. Egyébként itt vannak a szüleid is. Látod, ott ülnek!

S valóban, Pista anyukája éppen integetett feléjük. Odasiettek. Az apa felállt és keményen kezét szorított a fiával, Pista megölelte az apját, anyját arcon csókolta.

- Hát, fiam - mondta nevetve az apa -, minket már alaposan átnevelt a jövendőbelid - gondolom, te is megkapod majd a magadét. Tudod, mikor voltam kocsmában utoljára? Két hónappal ezelőtt. Tudja a fene, valahogy nem kívánom az italt.

- Hála Istennek, édesapám! - ölelte meg ismét az apját Pista. - Mindenkinek jobb ez így, higgye el.

- Elhiszem én, kedves fiam! Elismerem, hogy jobban van ez így. Na, most nézd ezt a lányt, hogy bánik a kicsikkel, de a felnőttek is úgy néznek rá, mintha angyalt látnának. Hát csoda, ha mindenki rajong érte? Pedig nem is cigány, kár!

- Más is ember, nem csak a romák! Már maga is kezdi keresni a különbséget?

- Nem kezdek én semmit, fiam, csak örülök, hogy ilyen remek kis emberke jön a családukba. Hogy megy a tanulás?

- Eddig még nem volt semmi gond, a tanár is nagyszerű, élvezet hallgatni az előadásait. Rövidesen kezdődnek az első félévi vizsgák. Nem hinném, hogy gond lesz. A professzorom megdicsért a dolgozataimért. Érdekes, pontosan arról írtam, amit Sziromka csinál; vagyis a gyerekeken keresztül neveli a felnőtteket.

Egy napon a gyerekek azzal a hírral érkeztek haza az iskolából, hogy versmondó-verseny lesz az iskolában. A szülők a vállukat vonogatták. Merthogy állítólag azt mondta a tanárnő, hogy az iskolában tanult versekkel nem szabad nevezni. Keressenek ki maguknak valamelyik költő kötetéből verseket.

- Honnan vegyenek ők verseket? - mondogatták.

Szerencsére akadt olyan szülő is, aki gondolkozott egy cseppet, S volt olyan gyerek, aki Pistához fordult tanácsért.

- Menjetek el a könyvtárba, ott majd adnak olyan versköteteket, amelyet akartok, abból választhattok.

Néhány szülő magától értetődőnek vélte, hogy Sziromkához irányítsa a gyereket.

- Ő biztosan tud segíteni. Sziromka mindent tud. Miért pont ezt nem tudná, hiszen verselteti így is a kicsiket eleget.

És Sziromka valóban segített. Pistát is bevonva, szépen elsétált a gyerekekkel a községi könyvtárba, kikértek egy halom könyvet, s abból válogattak.

Furcsa válogatás volt, a könyvtáros néni pislogott a csodálkozástól.

Sziromka kezébe fogott egy könyvet, sokáig nézte tűnődve, mintha lelki szemeivel akarná átolvasni, majd hirtelen kinyitotta a könyvet és az ott előbukkanó verset a gyerek kezébe adta:

- Olvasd el figyelmesen, ez lesz számodra a legjobb, éppen neked való. Mintha neked írta volna a költő.

S csodák-csodájára, egy gyerek sem akadt, aki tiltakozott volna a választás ellen.

- Mielőbb tanuljátok meg kívülről, aztán elkezdjük a gyakorlást! - kötötte lelkükre, mielőtt visszaindultak volna a Szélső utcába.

- Megtanuljuk! - hangzott a válasz. A gyerekcsapat pillanatok alatt szétszéledt az utcán. Legtöbbjük életében először lépte át a könyvtár küszöbét, s az új kaland felizgatta őket. Néhányuk már ott, az utcazajban belemélyedt a kijelölt vers olvasásába. A járókelők hitetlenkedve bámulták őket:

- Nahát ilyet még nem láttam! - csapta össze kezét ámulatában egy ősz hajú úriember. - Cigánygyerekek utcán verset olvasnak! Ez kész csoda! De az is, hogy nem kiabálnak és nem rohangásznak össze-vissza, hanem szép rendben sétálnak hazafelé. Mi ütött ezekbe? - Pista boldogan mosolygott e szavakat hallva.

- Hallod, Sziromka, már a nem cigányok is kezdik észrevenni, hogy jó irányba formáltad a gyerekeket. Ez jó jel! Idővel talán a felnőttekről is sikerül jobb véleményt kialakítani.

- Én is remélem! - válaszolt Sziromka és szorosabban karolt a fiúba. Voltak, akik megfordultak, úgy néztek utánuk. Pistát sokan ismerték látásból, de a kislány ismeretlen volt, ő először járt benn a falu közepén.

Az idős urat láthatóan annyira meglepte az utcán verset olvasó cigánygyerekek látványa, hogy szinte legyökerezett. Egy helyben állva nézett utánuk, majd hirtelen meggondolta magát és benyitott a könyvtárba. A fiatal könyvtáros hölgy sietve ment eléje és nagy tisztelettel köszöntötte:

- Jó napot, kívánok, tanító úr! Rég nem járt nálunk. Talán már meg sem tetszik ismerni, pedig a tanítványa voltam. Bársony Gizella vagyok, illetve már egy hónapja Újhelyi Sándorné.

- Nagyon jól emlékszem magára, kedves Gizike. Egyike volt a jobb tanulóknak. Tehát asszony lett a lányból! Szívből gratulálok és kívánok sok boldogságot mindkettőjüknél.

- Nagyon szépen köszönöm, tanító bácsi! - pukedlizett kislányosan a könyvtáros. Nagyon meg volt illetődve attól, hogy a rajongva szeretett idős tanító ilyen udvariasan köszönti őt, az egykori maszatos képű kis nebulót. - Milyen könyvet adhatok, tanító úrnak? - kérdezte szolgálatkészen.

- Köszönöm, de ezúttal nem könyvért jöttem. Nem akarok vinni semmit. A saját könyveimmel sem bírok lépést tartani. Pedig azt hittem, ha majd nyugdíjba megyek, annyit olvasok, amennyit bírok, de úgy látszik, öregszem, mert már nem úgy fog úgy a fejem, mint régen. Hiába, öregszem, be kell látnom. Találkoztam az utcán az imént egy csapatra való cigánygyerekekkel, könyvvel a kezükben. Innen vitték a könyveket? Ez érdekes, jelentős változás lenne!

- Igen, innen kölcsönözték.

- S nem fél, hogy sosem hozzák vissza?

- Nincs okom félni, mert velük volt a Járóka fiú, a Pista, ő a biztosíték arra, hogy vissza hozzák, tisztán, pontosan betartva a kölcsönzési időt. Még be is íratta az összes gyereket. A legjobbkor, nagyban fogja javítani a statisztikát.

- Hm! - a tanár csodálkozva hallgatta a fiatalasszonyt, akinek szavai legalább annyira meglepték, mint az imént látottak.

- S mitől lett egyszeriben biztosíték ennek a fiatalembernek a neve? Nem ismerem, helyesebben nem emlékszem rá, hogy ismertem volna.

- Pedig emlékeznie kellene, tanító úr, már megbocsásson, mert egy osztályba jártunk annak idején Járóka Pistával. Ő volt az osztály, sőt egyesek szerint az egész iskola legjobb tanulója. Most egyetemre jár, tanárnak készül.

- Valóban? - húzta fel szemöldökét csodálkozva a tanító. - Már emlékszem rá! Igaza van. Szégyellem, hogy egy pillanatra cserben hagyott az emlékezetem.

- Nincs azon semmi szégyellnivaló. A tanító úr életében annyi gyerek megfordult, hogy inkább az a csoda, ha akad egy is, akire emlékszik. Mint például rám is - vigasztalta a fiatalasszony nevetve.

- Hát, azért a legjobb tanulóra illő volna emlékezni, vagyis nincs mentség a feledékenységre, hacsak nem az öregség az oka. Megtudná mondani, hol lakik ez a fiatalember? Szeretnék vele elbeszélgetni.

- Természetesen! - készségeskedett az asszonyka. - Itt vannak felírva az adatai, a könyvben. Minden új belépőt ide írok be, s később írom meg a kartotékját. Igen, itt van: Szélső utca 22. Tetszik tudni, merre van?

- Igen, úgy vélem, tudom. Az a híres, vagy inkább hírhedt cigánysor. Senki nem jár arra szívesen. Ha tehettem, én is elkerültem. Oda nem jártam ki családlátogatásra.

- Már nem kell tartani semmitől. Azoknak az időknek, hál' Istennek, vége. Úgy mesélik sokan, egybehangzóan, hogy mostanság nagyon megváltoztak a neszélyi cigányok. Állítólag már részeg embert is ritkán látni köztük.

- Ez öröndetes hír! - derült mosolyra a tanár arca. - Adj a Isten, hogy igaz is legyen! Vajon mitől ez a nagy változás? Mindenesetre, holnap ellátogatok a Járóka családhoz, hátha egy leendő kollégát üdvözölhetek a fiatalemberben.

Ákosi István tanító úr másnap délután valóban ellátogatott a Szélső utca 22-be, Járókáékhoz. Már az utca elején jólesően állapította meg, hogy az utca tiszta, a házak frissen fehérre meszelve villognak, s minden ház előtt csöppnyi virágos kert díszlik. A *Meleg Sátor* nevű kocsmája ajtaja kitérve, a pincér az ajtóban sütkérezett, unatkozva. Hihetetlen! Üres kocsmák a Szélső utcában? Még meg is kérdezte magától:

- Jó helyen járok? Ez a tiszta, rendezett utca lenne, az egykor oly félelmetes cigánysor?

Ráadásul az utca elején levő domb felől nagy gyerekkacagást hallott.

Kíváncsisága odahajtotta. Vagy húsz-harminc iskoláskorú gyermeket látott, amint éppen karikás táncot jártak. Középen ugyanaz a gyönyörű arcú ifjú lány állt, akit tegnap látott az olvasó gyerekekkel. Nem bírta megállni, közelebb sétált. Legnagyobb meglepetésére egy Weöres Sándor verset kántáltak ütemesen, s arra táncoltak.

- „Őszi éjjel izzik a galagonya, izzik a galagonya, izzik a galagonya ruhája...”

Ismerte a versikét, hosszú ideje egyik kedvence volt a költőtől. Most új versbe kezdtek: „...Itt születtem én ezen a tájon...” Erre a versre viszont már döcögősebben ment a tánc, de a kislány erőteljes tapsolással könnyítette a táncolók dolgát.

Ákosi tanító úr elérkezett a 22-es számú házacska elé. Mellette egy szinte vadonatújra rendbe hozott takaros házikó állt. A tanító kedvtelven nézegette, s már-már bekopogott, amikor sajnálkozva állapította meg, hogy az a 24-es szám. Bekopogtatott a 22-esbe. Nyílt az ajtó és kócos, fekete hajú, fekete szemű asszony nyitott ajtót. Amikor meglátta a tanítót, összecsapta meglepetésében a kezét, s szinte visítva felkiáltott:

- Nahát! Micsoda meglepetés! Ákosi tanító úr! Kezicsókolom, tanító bácsi! Tessék beljebb kerülni!

Ákosi István kissé kelletlenül lépett a házba. Az fogadta, amire számított: kissé dohos, szellőzetlen levegő. Már megbánta, hogy idejött, az asszony megjelenése, hangossága a régi cigányvilágra emlékeztette. Lehet, hogy mégse akkora a változás, mint remélte? - morogta magában csalódottan.

- Ugye, itt laknak Járókák? - kérdezte halkán.

- Attól függ - kiabálta rekedt hangján az asszony -, melyik Járókát tetszik keresni, mivel apósomék is Járókák, ugye, csak az öreget Péternek hívják, az én uram meg István. Itt tehát a Járóka István és családja lakik.

- Én alighanem a legifjabb Járókát keresem, azt, aki egyetemre jár. - A tanító változatlanul nagyon halkán beszélt, remélve, hogy az asszony is átveszi az ő halk modorát.

- Jaa! Ő a fiam. Itthon van, benn tanul a szobában. Erre tessék parancsolni - és mutatta az utat, az egyetlen ajtó felé, hajlongva. - Látom, nem tetszik rám ismerni, tanító bácsi, amikor még az osztályába jártam, akkor Kanalas Rozi volt a nevem.

- Nahát! A Kanalas Rozika! - eszmélt fel Ákosi. - Elnézését kell kérnem, valóban nem ismerem fel. Sajnálom! Igen, a fiát keresem.

- Ó, semmi baj, tanító úr! Ugye, változik az ember ennyi év alatt. Akkor még copfos kislány voltam, most meg, tetszik látni!...

- Látom! - mondta Ákosi és igyekezett közömbös hangon szólni, nehogy az asszony észre vegye hangjában a rosszállást. - Bizony, eljár felettünk az idő.

- Csak nem tett valami rosszat a fiam? - kérdezte az asszony, csípőre tett kézzel, még mindig az ajtónál állva.

- Dehogy tett! Semmi baj! - nyugtatta az asszonyt Ákosi. - Csupán szeretnék egy-két percet beszélgetni a fiával.

- Az én fiammal? - csodálkozott a nő, szemét forgatva. - Nagy megtiszteltetés ez az én fiam számára, tanító úr.

- Nincs ebben semmi különös, nem kell felfűjni - intett a tanító nyugtatón. - Bekopogott az ajtón. Az ajtó kitarult és Pista nézett ki rajta, arcán meglepetés látszott. Ingben volt, pedig a lakásban kissé hűvös volt a levegő.

- Jó napot kívánok, tanító úr! Engem tetszik keresni? - köszönt és Ákosi tanító úr kellemes, kulturált hangot hallhatott. Ez felbátorította, s kezet nyújtott, úgy mondta:

- Igen, magát keresem, ha ifjabb Járóka Istvánnal beszélek.

- Parancsoljon velem, tanító úr, én vagyok az, akit keres, örömmel állok rendelkezésére. Kérem, fáradjon beljebb és tiszteljen meg azzal, hogy helyet foglal nálunk. Egy kis rendetlenséget csináltam a könyveimmel. Tanulok, dolgozatírássra, vizsgára készülök, s ilyenkor mindent ki kell rakni, ami szükséges az anyaghoz. Azonnal rendet rakok, csak egy pillanatnyi türelmét kérem. - S gyors, jól szervezett mozdulatokkal táskájába pakolta a tankönyveit.

Ákosinak még éppen annyi ideje volt, hogy az egyik könyvnek megpillantsa a címlapját:

„Nép és Irodalom” - Czine Mihálytól.

- Kiváló mű! - jegyezte meg csöndesen.

- S nem csak kiváló, de nagyon érthető a nyelvezete - felelte Pista, ugyanolyan csöndes hangon, mint amelyet tanító úr használt. - Nagyon kedvelem!

- Úgy hallottam, tanár szeretne lenni - mondta, miközben leült a felkínált székre.

- Így igaz, tanító úr! Minden vágyam, hogy valóban azzá váljak, s ne csak a diplomám legyen meg.

- Ha így gondolkozik, bizonyosan azzá is fog válni, fiatal barátom. Igaza van, a diploma még nem minden, valóban, lélekben is pedagógusnak kell lenni, nem elég csupán a szakmát megtanulni. Sőt, ismernek embereket, akik, bár sosem tanulták, mégis kiváló pedagógusi munkát végeznek. Ott van például az öreg Asztalos bácsi, aki a tangóharmonika-szakkört vezeti az iskolában. Példa értékű! - mondta Ákosi felemelt ujjával adva nyomatékot a szavainak.

- Ismerem János bácsit, nagy tisztelője vagyok - bólintott Pista -, kicsi gyerekkoromban, még iskolásként magam is jártam hozzá, de sajnos, a családnak sosem tellett egy jó hangszerre. Talán már azt a keveset is elfelejtettem, amit tőle megtanultam.

- Akkor sem volt kárba vesztett idő - jelentette ki Ákosi -, amit az ember megtanul, nyomokban ott marad a lelkében, vagy, ahogy mostanság mondani szokás, a tudatalattijában.

- Miről óhajtott beszélni velem, tanító úr? - hajolt előre Pista élénk érdeklődéssel. - Tisztelettel várom a kérdéseit, vagy a rendelkezéseit.

- Kedves István, vagy Pista, ha megengedi - a fiú halkán közbeszólt: természetesen! - Azt szeretném tudni, miért akar ilyen nagy elszántsággal tanár lenni?

- Elmondom őszintén, tanító úr. A származásom miatt. A középiskolában szembesültem először azzal, hogy a cigányság a közvélemény szerint másodrendű faj, legalábbis velem ezt éreztették a diáktársaim. Nem értettem, miért van így. De lépten-nyomon éreztették velem iskolán kívül is, például az autóbuszon, hogy más vagyok, mint a többiek. Ha leültem valaki mellé, az illető felállt, vagy eleve nem ült mellém senki. Nagyapámat kérdeztem, ő okos ember, s elmagyarázta, hogy a cigánysággal szemben meglévő előítélet okozója éppen maguk a cigányok, a modorukkal, a tisztátlanságukkal, erőszakosságukkal váltják ki az ellenszenvet. Ám nagyapámtól azt is megtanultam, hogy ezen lehet változtatni, a romaember is lehet kultúrált, intelligens, csak tanulnia kell, vagy őt tanítani. Nos, amikor ezt megértettem, akkor tettem egy fogadalmat önmagamnak és nagyapámnak, hogy én megmutatom, hogy egy romafiú is lehet példakép, lehet legjobb tanuló és képes kiérdemelni mások tiszteletét.

- S úgy érzi, sikerül betartani a fogadalmát? - A tanító úr fokozódó rokonszenvvel hallgatta a fiatalember szavait.

- Részben igen. Osztályleső lettem a szakközépiskolában, de a vonaton még mindig nem ülnek mellém. Miért? Tiszta, rendes ruhában járok, a napot fürdéssel kezdem és zárom, tehát nem mondhatják rám, hogy „bűdös cigány”, mégis mondják, vagy éreztetik. S én arra szeretném

szentelni az életemet, hogy a mostani cigánygyerekekből intelligens, tiszteletre méltó felnőtteket neveljek. Tehát ez visz engem a tanári pályára, tanító úr!

- Ez nagyon szép, kedves Pista, s kérem, szólítson Pista bácsinak, hagyja a tanító urat, végtére is druszák vagyunk, s merem remélni, hogy egykor majd kollégák is leszünk. Hiszek magában, ifjú barátom! Tudnék-e segíteni valamiben, akár a tanulásban is? Boldogan tenném!

- Köszönöm a barátságot, Pista bácsi, de a tanulásban elboldogulok magam is. Ne tessék nagyképűnek tartani, de olyan remek tanáraink vannak, hogy az ő előadásait világosan értem és meg is jegyzem, amit előadnak. A könyvekkel pedig megbirkózom egyedül is, szerencsére jó a felfogóképességem. De nagyon hálás vagyok az ajánlatért, ez mélységesen megtisztelő számomra, sőt, felér egy kitüntetéssel is.

- Attól tartok, túlértékel. Én csak egyszerű, vidéki tanító bácsi vagyok, akkori gyermekésszel nézve, persze, nagy tudós, aki mindent tud, amit a gyerekek nem. Ám az én képességeim végesek, s egyre inkább leszűkülnek, ahogy öregszem. Amit mondott, az olyan nemes cél, ami előtt inkább nekem kell tisztelettel fejet hajtanom, s imádkozom, hogy sikerüljön elérni a célját. Még egy kérdést, ha van még ideje rám...

- Parancsoljon, Pista bácsi! Szerencsére jócskán előre haladtam a tanulnivalóval, tehát bőven van időm. Várom a kérdését!

- Láttam egy fiatal lányt a domb mellett, amint gyerekekkel verseket tanított, igen-igen egyéni módszerrel, tánc közben. Ki ő? Ismered?

- Igen, ismerem, ő a menyasszonyom.

Ákosin látszott, hogy meglepődik.

- Hm! - ingatta a fejét kétkedve. - Nincs hozzá közöm, csak megkérdezem: Nem túl korai kissé a nősülési terv? Nem kell válaszolnia, ha nem akar, én voltam tapintatlan.

- Egyrészt, csakis a diploma megszerzése után esküdnénk össze, másrészt nálunk, cigányoknál kifejezetten szokás a korán történő házasság és a sok gyerek. De azt mindenképpen megvárjuk, hogy a diplomát megszerezze. Közös döntöttünk így.

- Értem! Hát így egészen másként fest a dolog. Egyébként tudok arról, hogy korán szoktak házasságra lépni. Semmi kivétlivalót nem látok ebben. Csupán szokatlan számunkra, de nem az én tisztem megítélni, helyes-e ez, vagy sem. Bájos kislány. Megkérdezhetem, mi a neve? S mi az ő foglalkozása, ha nem vagyok túl indiszkrét?

- A neve kissé rendhagyó, úgy hívják, Sziromka. A foglalkozása... hát... hogy is mondjam... - a fiú zavartan elhallgatott. - Erről inkább most nem beszélnék.

- Ahogy kívánja! - bólogatott megértően Ákosi. - Csodálatos dolgot láttam idejövet. A domboldalon sok gyerek vette körül, táncoltak, s közben verseket tanultak. Játék közben tanulták Petőfi egyik legszebb versét. Ez is pedagógia! Nem is akármilyen! Netán ő is tanító?

- Nem, ő nem tanító, csak egyszerűen szereti a gyerekeket, s azok is őt. Valóban, játékosan neveli őket jó modorra, versekre, énekekre, szép beszédre. Tudomásom szerint nincs semmilyen szakmai végzettsége, bár ebben nem vagyok biztos.

- Furcsa, hogy ennyire nem ismeri a menyasszonya előéletét. Miként lehetséges ez? Csak akkor válaszoljon, ha nem zavaró a kérdésem.

- Nem zavaró - felelte Pista elpirulva. - S belátom, valóban furcsa helyzet. Okom van rá, Pista bátyám, hogy kitérjek a válasz elől.

- Akkor ezt a témát hagyjuk. Úgy tudom, azt a sok gyereket mind beíratta a könyvtárba. Dicséretes cselekedet. Még szerencse, hogy volt annyi pénze. S ha volt, honnan? Feltételezem, hogy a szülei támogatják a tanulásban. Ejnye, már megint faggatózom! Ne haragudjon...

- Miért haragudnék? Egyébként valóban támogatnak a szüleim a tanulásban. Szerencsére apámnak van állása. Reméljük, nem ér hamar véget. Ezen kívül olyan szerencse is ért, hogy a professzorom néhány diáktársamat hozzám irányította, hogy segítsem őket a tanulásban, s ezért szabályos óradíjat kapok. Ez szinte biztos jövedelemnek tekinthető, mi több, még más magántanulóknak is segítem a felkészülést a majdani felvételire. Ezzel is könnyítem a szüleim gondját.

Ákosi előre hajolva mondta:

- Tudja, kedves barátom, meggyőződése volt, hogy az emberek már nem tudnak nekem meglepetést okozni, találkoztam jóval és rosszal egyaránt, de olyan gondolkodásával, mint maga, még sosem találkoztam. Büszke vagyok arra, hogy gyermekkorra fejlődéséhez legalább kis részben hozzájárulhattam.

- Kis részben? - Nagyon nagy részben! Döntően! Mi akkor olyan nevelést, iránymutatást kaptunk, amit csak most kezdek igazán értékelni. Hiszen az volt a legfogékonyabb időszak az életünkben. Önnek magyarázzam? Nem akarok nevetségessé válni!

- Köszönöm! - mondta a tanító úr meglepetten. - Ennél szebb ajándékot pedagógus ember élete alkonyán nem kaphat. Így nyert értelmet az életem, s az az ötven év, amit tanítással töltöttem. Már ennyi az idő? Húha! Észre sem vettem, hogy repülnek a percek, olyan kellemes volt magával beszélgetni. Rengeteg értékes idejét elraboltam. Elnézést kérek, a tapintatlanságom miatt!

- Hálás vagyok a beszélgetésért, Pista bátyám! Különös megtiszteltetésnek tartom, hogy érdemesnek tartott erre a beszélgetésre. Ez most újabb erőt adott a jövőre nézve.

- Én meg sok sikert kívánok a jövőjéhez! - állt fel Ákosi, jelezve, hogy a maga részéről a beszélgetést befejezettnak tekinti. - Isten vele, barátom! S ha ideje, kedve engedi, örömmel látnám vendégül a menyasszonyával együtt az otthonomban. Viszontlátásra!

- Köszönöm a meghívást és a látogatást, Pista bátyám! Megbeszélem Sziromkával, s ha lesz rá módunk, boldogan felkeressük. Tudom, hol tetszik lakni.

A külső részen Járókáné kezét tördelve, idegesen járkált fel s alá. S el nem tudta képzelni, miről tárgyalhatnak a szobában Ákosi és az ő fia. Amikor a tanító kilépett a szobából kétségbeesve rohant eléje:

- Minden rendben van, tanító úr? Rendesen viselkedett a fiam?

A tanító megsimogatta az asszony karját:

- Büszke lehet a fiára, asszonyom! Isten velük, a viszontlátásra! - ezzel elment, de a domboldalnál ismét megállt, s hallgatta a gyerekek vers-énekét, gyönyörködött a táncban, hogy minden gyerek tisztán, takarosán, gondozottan nézett ki. Odaballagott hozzájuk. A gyerekek kórusban, illetlenül köszöntötték, Sziromka pedig a férfihoz sietett.

- Jó napot kívánok, uram! Keresni tetszik valakit? Tudnánk esetleg segíteni?

- Jó napot, kisasszony! Ákosi István, nyugalmazott tanító vagyok. Engedelmet kérek, hogy megzavarom a szórakozásukat. Már megtaláltam azt, akit kerestem, az ön vőlegényétől jövök, vele beszélgettünk a tanulásáról, terveiről. Most mivel foglalkoznak? Maradhatok itt néhány percre? Feltéve, hogy nem zavarok.

- Egyáltalán nem tetszik zavarni! - kacagott fel a lány és Ákosi először hallhatta Sziromka híres, gyöngyözően csilingelő kacagását - mintha madár dalolna! - gondolta magában. - Verseket tanulunk, úgy tapasztaltam, hogy így, tánc mellett könnyebben tanulják a versek szövegét, ritmusát, mint könyvből. Néhány gyerek szavaló versenyre készül az iskolájában, de nem árt, ha a többiek is megtanulják. Gyerekek! - csapta össze a tenyerét. - Most a füstbe ment tervet tanuljuk meg. Úgy kezdődik, hogy:

„... Egész úton hazafelé azon gondolkodám, miként fogom szólítani rég nem látott anyám...”

- A gondolkodám szó azt jelenti, hogy gondolkodtam, csak Petőfi Sándor idejében kissé más-ként beszéltek az emberek, de azért így is érthető, remélem. Most nem körbe állunk, hanem szépen sorba, megfogjuk a kezeket, én megyek elöl, mondom a szöveget, ti pedig gyertek és mondjátok utánam. - Ezzel a sor legelejére ment és rázendített. A gyerekcsapat lelkesen kántálta utána Petőfi szavait.

Ákosi elbűvölten figyelte a jelenetet. A lány rövidesen ismét hozzá lépett.

- Elnézést kérek, hogy várakozni hagytam, nem akartam sokáig egyedül hagyni a gyerekeket. Remélem, megbocsátja nekem? - tette hozzá kedvesen mosolyogva.

- Kérem, nincs semmi baj! Folytassa nyugodtan a dolgát, mintha én itt se lennék - mondta kissé meghajolva Ákosi. - Egyébként csodálom a tanítási módszerét. Magam ötven éven át tanítottam gyerekeket, de ezzel a módszerrel még nem találkoztam. Hol tanulta?

- Sehol! - nevetett Sziromka. - Csak úgy jött belőlem ösztönösen. S még attól is tartottam, hogy rosszat teszek, hiszen nem értek a szakszerű tanításhoz. Kezdetben csak játszottunk, most kellett kitalálni mindezt, mert, mint mondtam, néhány gyerek versmondási versenyen akar részt venni az iskolában. Így talán könnyebben megtanulják a kötelező verseket.

- Bizonyosan! - erősítette meg Ákosi mély meggyőződéssel a hangjában. - Bár minél többen átvennék az ön módszerét, kisasszony!

- Kérem, ne szólítson kisasszonynak, nem illik hozzám. A nevem talán kissé furcsa, de én kedvelem. Úgy hívnak, hogy Sziromka. Így, egyszerűen, csak Sziromka.

- Bárki adta önnek azt a szép nevet, kedves Sziromka, tökéletesebben illő nevet nem adhatott volna - bókolt Ákosi, akit elragadt a lány modora, beszédmódja. Közben azon tűnődött, hallott-e valaha is cigánygyereket szavalóversenyen szerepelni? Soha! Állapította meg magában.

- Gyerekek! Sok sikert kívánok a szavalóversenyhez! - kiáltotta és megindult a község közepe irányába, még hallhatta, hogy felzúg a gyereksereg kiáltása:

- Köszönjük szépen! Jó napot kívánunk!

Hármat kondított a katolikus templom toronyórája. Sziromka gyorsan összeterelte a gyerekeket.

- Mára befejeztük a szórakozást. Most hazamegyünk, otthon mossatok kezet, arcot, aztán lássatok neki az iskolai leckének Szomorú lennék, ha valaki rossz jegyet hozna haza az iskolából. Mindenki itt van? - nézett körbe Sziromka. - Jó, akkor indulás!

Nem volt vita. Minden gyerek, ha nem is örömmel, de szó nélkül engedelmeskedett. Az élelmesebbjei belekapaszkodtak a lány kezébe, úgy ballagtak mellette, üdvözült képpel, számukra Sziromka több volt, mint egy ember a Szélső utcából, több volt, mint játszótárs. Az ő túlfűtött fantáziájukban Sziromka földöntúli angyal volt, akiért rajongani lehet, akit szabad imádni. A gyerekek babonás felnőttek között éltek, érthető ha rájuk is hatott a nagyok össze-vissza kép-

zelődése a világról. Jelemben hittek, varázsszavakban, s féltek a szemmelveréstől, Sziromka szeméből azonban folyton szeretet, gyöngédség és jókedv sugárzott, s ez átragadt a gyerekekre is. Már benn jártak a Szélső utcából, amikor egy jókora fa mögül pöttöm kislány lépett elő, alig lehetett több három-négy évesnél. Szempillantás alatt Sziromkánál termett, s lássunk csodát, a gyerekek engedték, hogy az idegen, láthatóan nem cigány kislány a helyükre kerüljön. Sziromka csodálkozva nézte az ismeretlen kislányt.

- Hát te ki vagy? Honnan kerültél elő? Itt laksz a környéken? Még sose láttalak!

A csöppség fejével intett Sziromkának, hogy az hajoljon közelebb. Halkan súgta :

- Engem küldtek, üzenetet hoztam. Érted? Küldött vagyok. Gyere, menjünk vissza a dombhoz, hogy beszélhessünk. Fontos! - tette hozzá nagy komolyan. Sziromka azonnal megéreztte, hogy nem mondhat ellent a kislánynak. A többiekhez fordulva hangosan mondta:

- Gyerekek, nekem vissza kell mennem! Ti menjete haza és ne felejtsetek el megmosakodni! Tanuljatok rendesen! Holnap ismét találkozunk. Szervusztok! - s ezzel perdült, fordult, s a kislány kezét fogva indult vissza a dombhoz. Ott leültek a fűbe, a kislány két térdére tette a könyökét, arcát a tenyerébe fogva halkán mondta.

- Tudod már, honnan jöttem?

- Csak sejtem, de nem merem elhinni - felelte Sziromka, minden ízében remegve.

- Bátran hidd el! Öfelsége küldött, hogy elmondjam, minden pillanatban figyelemmel kíséri az életed és nagyon elégedett veled, ahogy az emberek között viselkedsz, miként egy igazi tündérhez illik. Ezért jutalmat érdemelsz! A jutalmadat hoztam.

- Nagyon boldoggá tettél, kis tündér!

- Csak jelölt! - vetette közbe a másik.

- Ne bánd, mindenki így kezdi, Mi a neved, kis jelölt?

- Illat a nevem. Így hívnak otthon. Magától a királynőtől kaptam a nevem.

- Hát, a királynő nem felejtett el? Ezt remélni sem mertem!

- Pedig tudnod kellene, jobban, mint nekem, hogy a királynő sosem felejt el azt, akit szeretett. A kishitűségedet el se mondom, mert rosszul esne neki.

- Akkor ne mondd el! Én is nagyon szerettem őt és szeretem most is. Ezt viszont okvetlenül mondd el!

- Jó! - bólintott komoly képpel Illat. - Ezt elmondom, mert ez jó és örömet jelent. Meg se kérded, mi a jutalmad?

- De igen, kérdezem, milyen jutalmat szánt nekem Öfelsége?

Illat kezét nyújtotta. - Fogd meg a kezem! - mondta titokzatos arccal. - Érzel valamit?

- Igen! - suttogta Sziromka áhítattal. - Valami furcsa, meleg bizsergést a tenyeremben.

- Akkor jó! - mondta fennhangon Illat. - Átment a jutalmad. Öfelsége visszaadja a varázserődöt, mert kiválóan viselkedtél az emberek között.

- Szóval ismét van varázserőm? - sikkantott fel Sziromka boldogan.

- Használd okosan, üzeni a felséges királyasszony. S légy boldog emberként is. A pároddal együtt. Ezt kívánja nektek!

- Köszönöm, Illat! Már most olyan boldog vagyok, hogy... azt nem lehet emberi szavakkal kifejezni.

- Ne nekem köszönd, én csak küldönc vagyok. Egyszer talán tündér lehetek, s akkor tudni fogom, milyen érzés a boldogság.

Aznap este Pistával kísértáltak a dombhoz. A fiú aprólékos részletességgel mesélte Ákosi tanító úr látogatását, Sziromka azzal kezdte:

- Óriási hírem van!

- Kíváncsivá teszel! Mi történt?

- Képzeld, meglátogattak odaátról.

- Hogy érted azt, hogy odaátról?

- Hiszen tudod, honnan jöttem. Onnan!

- A tündérvilágból jött látogatód? Még emlékeznek rád? Ennek örülök!

- Hogy emlékeznek-e? - Sziromka kihúzta magát, olyan büszkén újságolta: - Maga a királynő öfelsége küldött hozzám küldöncöt, üzenettel. Figyelemmel kísérte az emberek közötti életemet és nagyon elégedett volt velem, ezért megjutalmazott. A jutalmat hozta el a látogató, egy pici tündérjelölt, a neve Illat. Mit szólsz ehhez?

- Nem vagyok meglepve - húzta magához közelebb a fiú a lányt. - Mindig olyan voltál, mint egy tündér. Az emberek szeretnek, tisztelnek, a gyerekek imádnak, s én nagyon büszke vagyok rád, és nagyon szeretlek. S mi a jutalmad? Tudhatom?

- Persze, hogy tudhatod, előtted nincs titkom. Akarsz leülni?

- Hová? - nézett körbe értetlenül a fiú. - A fűbe?

- Nem! Nem a fűbe, hanem erre a szép padra. Íme! A jutalmam: visszakaptam a varázserőmet! Kérj, amit akarsz, megkapod!

- Én csak téged akarlak! A varázserődnek örülök, mert te örülsz neki. De ha nem muszáj, nem akarok élni vele. Az az igazi, ha az ember maga teremti elő, amire szüksége van. Persze, néha jól jöhet... S most, hogy visszakaptad a varázserődet, mi fog változni? Ugyanúgy a menyasszonyom maradsz? S ember módjára élsz közöttünk?

- Tulajdonképpen szinte semmi sem változik. Maradok az és olyan, aki, amilyen eddig voltam az emberi világban, csak a lehetőségeim bővülnek. Többet és könnyebben segíthetek a bajba jutottakon. Nézd, már kezdem érteni a cigányok szokásait, hibáit, erényeit, ismerem sok család legsürgetőbb gondjait, sokakról tudom, milyen hiányossággal küzdenek, mire lenne szükségük. A gyerekekkel megértjük egymást. Úgy vélem, gyors változásokat nem várhatunk el a felnőttektől. Úgy látom, nálatok a szokások, a hagyományok tisztelete döntő fontosságú. Szép fokozatosan avatkozhatunk a hétköznapi életbe. Majd te segítsz nekem, ugye? Mert ha nem, segítséget kellene kérnem odaátról.

- Természetesen, mindenben számíthatsz rám, segítek, amiben tudok, de félek, én kevés leszek. Ne feledd, én is ember vagyok, ugyanolyan, mint azok, akik közül származom.

- Megértettem, bár te már jelentősen más lettél, mint a többiek. Majd te az emberi oldalát figyeled az eseményeknek, és szólsz, ha látod, közbe kell avatkozni, s visszafogsz, ha túlzásba esek, vagy rosszul ítélem meg a dolgokat. Ketten, ha vigyázunk egymásra, többre leszünk képesek, mint hinnéd. S ne feledd a legfontosabbat: A királynő azt üzenete, figyelni fogja a cselekedeteimet, tehát ő is vigyáz ránk, olyan ez, mintha tündérként ide lennék kihelyezve

örzöként. Volt már ilyen, de akkor, mint tudod, valamit elrontottam, ezért kerültem büntetésből a tóba, s így ismertelek meg téged. Lám, a királynő még a büntetésből is jutalmat teremtett. Ő velünk lesz, tehát bátran nézhetünk a jövőbe.

Most óriási ricsajt hozott felénk az esti szél. Ordítózást, eszetlen nótázást hallottak. Valahol, valaki repedt hangon, iszonyú hamisan dalolt, mellette más hangok is közbe ordítottak, egyik hamisabban, mint a másik. Pista fűlt, majd közölte:

- Szerintem ezek részegek és a kocsmából jön a hang. Megint kezdődik a régi baj. Esténként leisszák magukat, s következik a duhajkodás, ami legtöbbször verekezésbe megy át. Aztán persze, otthon folytatják. Tudom magamról, ilyenkor a gyerekek már rémülten bújnak a sarokba, mert tudják, hogy apjuk mindjárt hazajön és a nadrágszíjjal veri az anyjukat, meg őket. Sosem tudjuk átnevelni őket! - legyintett elkeseredve Pista.

- Bízzál jobban kettőnkben, kedves! Ilyen könnyen nem szabad feladni a reményt! Majd megoldjuk ezt is. Máris támadt egy remek ötletem, lehet, hogy ezt már a királynő sugallta.

- Mire gondolsz? - kérdezte Pista izgatott kíváncsisággal. - Elmondod nekem is? Magyarázd el a tervedet, kérlek, mert, ha nem ismerem a részleteket, esetleg valami rosszat teszek, vagy mondok, minden jóakaratom mellett.

- Minden elmondok pontosan, ne félj! - mondta izgatottan Sziromka. Megragadta a fiú kezét és felpattant. - Gyere, elmagyarázom, mire gondoltam - és a fiút kézen fogva futni kezdett a domb teteje felé. - Rendezhetnénk például utcabált. Itt van egy laposabb rész, oda csinálunk egy dobogót, lesz két nagy hangszóró, abból jön a zene, azt a hatást kelti majd, mintha a dobogón igazi zenekar játszana. A felnőttek táncolhatnak, jól érzik magukat, s addig se a kocsmában vannak. Ezt akár minden héten megcsinálhatjuk. Közben a gyerekek el-elmondanak egy-egy szép verset, így ők is boldogok lesznek, hogy szerepelhetnek, a szülők pedig bizonyára hallani akarják a gyerekeiket, tehát szívesen jönnek el. Mit szólsz az ötletemhez?

- Kitűnő! - lelkesedett Pista is. - De honnan vesszük a zenét? S milyen zenét? Mert az se mindegy!

- Ezt bízd rám! Lesz zene és pontosan olyan, amilyet az itteni emberek szeretnek.

De Pistát ezzel még nem nyugtatta meg:

- Sajnos, van itt még valami: tudod, a cigányok nagyon szeretnek mulatni, s ha erről van szó, elmennének a világ végére is egy kis vigasságért. Csakhogy, ha a cigányember mulat, akkor szeret hozzá falatozni, sőt inni is valamicskét. Azt honnan szerzünk ennyi embernek.

- Ez is legyen az én gondom! Ne feledd, visszakaptam a királynőtől a varázserőmet! Azzal minden megoldható, még nagyobb dolgok is. Tulajdonképpen egyetlen pillanat alatt is megváltoztathatnám az embereket, de azt szeretném, ha maguktól jönnének rá, mi a jobb, és miért az a jobb. Érted már?

- Érteni értem! - bólogatott Pista. - De nem lesz könnyű dolgod, előre figyelmeztetlek!

- Az nem baj! - kacagott boldogan Sziromka. - Annál szebb a feladat, minél nehezebb. Tőled tanultam! Remélem, a királynő elégedett lesz velem, s megadja a legnagyobb jutalmat.

- Mi a legnagyobb jutalom? - kérdezte gyanakodva a fiú.

- Azt most még nem árulom el! - nevetett a lány és kezét kiszakítva a fiúból, távolabbra futott.

- Látod, milyen vagy! Még el se kezdtük, te már is titkolódzol! - duzzogott Pista. Sziromka visszasietett. Átölelte a fiú nyakát, úgy súgta a fülébe:

- Ne haragudj! Nem akarok titkolódní, de most még nem mondhatom el. Idejében megtudod majd, ha eljön az ideje, bízzál bennem. Inkább arról beszéljünk, mikor csináljuk meg az első utcabálunkat?

- Hogy mikor? - gondolkozott el Pista megenyhülve. - Most én is nyári szabadságon vagyok, nem kell visszamennem az egyetemre még néhány napig. Csinálhatjuk akár már holnap este is. De hogyan értesítjük az utca lakóit? Állj! - csapott homlokára Pista. - Holnap még nem lehet. A domb közterület, vagyis engedélyeztetni kell az önkormányzatnál és a rendőrséggel. Így szabályos. Holnap elmegyek Ákosi tanító úrhoz, tudod, ő az az ember, akivel itt beszélgettek. Ő önkormányzati képviselő és nagy tekintélye van. Remélem, tud segíteni, ha elmondom neki, mire készülünk.

- Igen, emlékszem rá. Kár, hogy vannak ilyen szabályok. Várj, valaki hív, azonnal visszajövök - mondta Sziromka és elfutott a bokros rész felé. Hamarosan másodmagával tért vissza egy nálánál magasabb és korosabbnak látszó, feltűnően szép arcú hölgy is vele jött. Egymásba karolva érkeztek. Sziromka bemutatta az ismeretlen nőt:

- Ő Nektár és *onnan* jött, a királynő őfelsége küldte, hogy segítsen nekünk. A jelöltek általában Kenyérkének szólítják, mert ő gondoskodik a kicsikről. Én Anyácskának neveztem, mert amikor még csak jelölt voltam, ő tanított, ő nevelt tündérré. Ő pedig a földi párom - mutatott Pistára, aki félszegen állt s nem tudta, hogyan viselkedjék.

- Ismerem őt a gondolataidból, a neve Pista és szeretitek egymást, így hát én is szeretem őt. - Pista megdöbbenésére megölelte a fiút. - Te is szólíts Nektárnak, de csak magunk között, mert mások kissé furcsállnák. S nyugodtan tegezz vissza, mi nem magázódunk egymás közt soha. S Sziromka miatt úgy vesszük, mintha te is közénk tartoznál. Igen, őfelsége küldött, mert nagyon tetszik neki is a tervetek, jól érezted, Sziromka, valóban ő sugallta feléd a gondolatot. Az én varázserőm erősebb, mint a tied, s az emberek szokásaiban is nagyobb a jártasságom, tapasztalatom, mint neked, s ha kettőnk erejét összeadjuk, bármire képesek leszünk. Bízatok a sikerben! A cél gyönyörű, sikerülnie kell! - És egyszerre ölelte magához a lányt és a fiút. - Van még valami: Őfelsége úgy határozott, hogy te, Sziromka, továbbra is tündér maradsz, s az lesz a feladatod, hogy tündéri léted alatt végig emberek között, ember módra élj, s tanítsd őket szépre jóra, s mindenre, ami nemes. Légy boldog, Sziromka! Tekintsd ezt őrzői küldetésnek! A királynő szeret téged! Bízik benned! Nagy megtiszteltetés!

Sziromka térdre rogyott, úgy mondta, áhítatosan behunyt szemmel:

- Köszönöm, felséges királynőm!

Másnap Pista felkereste Ákosi tanító urat, hogy a segítségét kérje. Pontosan elmondta, mit, s miért szeretnének tenni a menyasszonyával. Kérte, járjon közbe, ha lehet, az önkormányzatnál és a rendőrségen, hogy az engedélyt mielőbb, s minél hosszabb időre megkapják. Addig - ígérte - nem kezdenek a szervezésbe.

- S honnan lesz zenekar? Miből fizetik? - firtatta Ákosi.

- Úgy gondoltuk, magnóról szól majd a zene. A legtöbb családnak van magnója, vagy CD-lejátszója, tetszik tudni, a cigányok nem lehetnek meg zene nélkül. Arra gondoltunk, hogy összegyűjtünk egy csomó CD-t vagy kazettát, s majd azokra lehet táncolni.

- Vigyázzanak, nehogy túl hangos legyen, mert a környékeliek háborogni fognak.

- Igaza van, Pista bátyám, a hangerőre magam fogok felügyelni, hogy senkinek se legyen oka panaszra. Tehát, tetszik segíteni nekünk?

- Csak annyit tehetek, hogy pártolólag előterjesztem a kérésüket a ma délutáni közgyűlésen, holnap pedig a helyi rendőrségi megbízottal fogok beszélni, feltéve, hogy a közgyűlés elfogadja az előterjesztést. Ne feledje, barátom, a felelősségünk immár közös lesz. Ha maguk megbuknak, az az én szégyenem is lesz.

- Nagyon vigyázunk mindenre, Pista bátyám, erre a szavamat adom!

- Akkor, kezet rá! - kezet szorítottak, keményen, férfiasan. - Pista, meginna velem egy pohár bort? Saját termés, bár inkább a barátaim fogyasztják, én nemigen élek vele, csak néhanapján iszom egy pohárkával.

- Soha nem fogyasztok szeszes italt, Pista bátyám. Ha megbocsát, most se kérnék.

- Kivételesen, most én ragaszkodom hozzá! Pertut akarok inni veled, öcsém.

Pista alaposan meglepődött. Pertut, vele? Ákosi tanító úr? Ez akkora megtiszteltetés, amit nem illik, nem szabad visszautasítani.

- Természetesen, Pista bátyám, így egészen más a helyzet, köszönettel elfogadom.

Ákosi a szomszéd szobából áthozott egy fonott üveget, poharakat vett elő és ünnepélyes szertartásossággal mindkettőjüknek töltött.

- Hát, akkor, szervusz, Pista druzsám!

A fiúnak izgalmaiban rekedten szólt a hangja, amikor kimondta:

- Szervusz, Pista bátyám! Köszönöm a barátságot! Engedelmeddel, én nem is rabolom az idődet tovább, Indulok, Sziromka vár otthon. Mit szólnál ahhoz, Pista bátyám, ha felállítanánk egy cigány-polgárőrséget, ők látnák el a rendezői feladatokat, de ha kell, szolgálnának az egész faluban is. No, megyek, sietek, mert Sziromka vár!

- Ezt is előterjesztem a közgyűlésnek az eredeti kéréssel együtt Kár, hogy a menyasszonyodat nem hoztad magaddal. Legközelebb gyertek együtt, ha lehet. Értékes emberkének látszik.

Pista magában mosolygott: „*Hát még ha tudnád az igazságot!*” Az arcán nem látszott, mire gondolhatott, csupán egy villanásszerű apró mosoly suhant át a barnás arcon.

- Előre is köszönöm a segítségedet, Pista bátyám! Ég áldjon, tisztelt bátyám!

- Megteszem, ami tőlem telik, csak ennyit ígérhetek. Szervusz, Pista öcsém!

Mindössze három nap kellett. A polgármesteri Hivatal postán küldte meg az engedélyeket, csatolva a rendőrségi hozzájárulást is, valamint a polgárőrség megalakulásának tudomásul vételét, ennél a pontnál még az is ott állt: „a részletek megbeszélése és a megbízatási iratok átvétele ügyében, kéretik a megválasztott parancsnokot, fáradjon be a hivatalba. A tiszteletbeli parancsnoki tisztelet Járóka Péter bácsi vállalta el, helyettesének Kolompárt választották. Az engedély egy héten át minden nap 18 órától 0 óráig engedélyezte az utcabál megtartását.

Még aznap este minden Szélső utcai ház kapuján egy kis plakátot találtak az ott lakók, melyen az utcabálra hívták az embereket, gyerekeket, fiatalokat, felnőtteket, idősebbeket. Zenéről, harapnivalóról, italról a rendezők gondoskodnak - hirdették a szervezők. A részvétel ingyenes! Aláírás: ifjú Járóka István. Az emberek hümmögve olvasták a szöveget és nagyon meglepődtek. Honnan van ennyi pénze ennek a fiatal legénynek? - kérdezték egymástól, de olyan senki nem volt, aki azt mondta volna, hogy ő bizony, el nem megy, ha aranyat osztanak se. Este hétkor Fáncsi, a *Meleg Sátor* tulajdonosa morgolódva bezárta az ajtót, bevágta magát az autójába és hazament Tatára. Egy szál vendége nem volt egész délután. Nagyon haragudott

Pistára, hogy ilyen marhasággal rontja az üzletét. Még, hogy utcabál! Ezeknek? Ha annyira mulatni akarnak, ott a kocsmák! Eddig jó volt nekik? Ott is ehetnek, ihatnak, ami beléjük fér. Igaz, nem ingyen, de ő is pénzért kapja az italt és az étel alapanyagát. Úgyse lesz ebből semmi! - vigasztalta magát.

Tévedett.

Az egész utca apraja nagyja kivonult este a domb mellé. Hatalmas oszlopokról fényszórók világították be a teret. A fű frissen kaszálva, szabályos csomókba gyűjtve illatozott. Az emelkedőn, a domb dereka táján frissen ácsolt színpadon két hatalmas hangszóróból dőlt a zene, bár zenészt senki sem látott. De biztos ott vannak, ha egyszer szól a zene - mondogatták egymásnak az emberek. A domb oldalánál három hosszú asztal állt, előttük feliratok: „*gyerekeknek*”, „ *felnőtteknek*”, a harmadikon: „*időseknek*” s valóban, mindegyik asztalon más-más étel állt. A felnőttek jókora sült húsokat vehettek ki maguknak a tálakról, papírtányérra, az evőeszközök ezüstsínű fémből voltak, a gyerekek süteményeket, tortaszeleteket, gyümölcskrémeket, rengeteg gyümölcsöt kaphattak, míg az időseknek rizses hús és gulyás leves járt, finoman puhára főzve, s hozzá, aki kért, kenyér is járt az ételhez. Volt valamiféle ital is, de hogy az mi volt, senki meg nem állapíthatta.

Orbán Dezső, a híres, a fővárost is megjárt primás, gyakorlott alkoholista, elismert italszakértő, ízlelgette, szagolgatta, úgy dűnnyögte maga elé:

- Mi a csoda lehet ez az ital? Alkohol nincs benne, az biztos. Se nem bor, se nem pálinka. Reméljük, nem mérgező - mondta, hosszú töprengés után és egyetlen mozdulattal kiitta az egész poharat.

- Akármilyen is ez a lötyty, finom, azt el kell ismerni. Szinte pezseg az ember torkában, de még a gyomrában is ám, s egyből elmulasztotta a fáradtságomat. Gyere, asszony, táncoljunk!

Több se kellett az embereknek! Perceken belül kialakultak a táncospárok, s egyszeriben nagy vigasság töltötte be a domb alját. Orsós még szokásos szólótáncát is eljárt, az emberek körbeállták, tapssal, kurjongatással biztatták a nagyobb tempóra. Orsós bírta egy darabig, aztán hirtelen elvágódott. Arca sötétre vörösödött, zihálva kapkodta a levegőt.

- Mentőt kéne hívni! - javasolta valaki a tömegből, de kiderült, nincs rá szükség. Nektár termett elő valahonnan, leguggolt Orsóshoz, ölébe vette a fejét, cirógatta, valamit beszélt is hozzá, de senki nem értette, olyan halkán mondta. Csodálkozva nézték az ismertetlen, ám nagyon szép nőt, s egymást kérdezték:

- Vajon ki lehet? Honnan jött? Mit keres a cigányok közt?

Orsós vigyorogni kezdett Nektár ölében, láthatóan jobban érezte magát, már fészkelődni kezdett, fejét igyekezett mélyebbre fúrni a szép nő ölében.

Mindenki megkönnyebbült, folytatódhatott a tánc. Most egy apró termetű, fekete hajú kislány pattant a dobogóra, s bár mikrofon nem volt a kezében, kissé rekedtes hangja betöltötte a teret, úgy, hogy a legtávolabb állók is értettek minden szót tisztán.

„...Szülőföldemen, írta Petőfi Sándor” - és bátran szavalni kezdett. A Bogdán szülők párás szemmel nézték a lányukat, Katit, aki ezzel a verssel nyerte meg az iskolai szavalóversenyt, s jutott tovább a megyei döntőben, négy másik cigánygyerekekkel együtt, ami olyan szenzáció volt, amilyen még nem történt, amióta cigánygyerekek járnak iskolába Tatán.

Bogdán Kati után Járóka Pista lépett a dobogóra. Ő nem verset mondott, hanem beszélni kezdett a résztvevőkhöz:

- Kedves Szélső utcaiak! Tisztelt megjelentek! Ne aggódjanak, rövid leszek! Sokan kérdezték, milyen alkalomból rendeztük ezt a mai estét a menyasszonyommal? Erre szeretnék válaszolni. Nincs semmilyen különleges ok, csupán annyi, hogy együtt legyünk, jól érezzük magunkat, s akik eddig haragban volt - sajnos, sokan vannak ilyenek - kibékülhessenek. Van még egy ok, azt is elmondom, remélve, hogy senkit nem sértek meg, nem áll szándékomban, ha mégis megtörténne, előre kérem elnézésüket. Nos, arról van szó, hogy némi átmeneti szünet után ismét egyre több részegembert lehet látni a Szélső utcában, s hallani hangos veszekedéseket a házakból. Annyit szeretnék elérni, hogy belássák, nem feltétlenül a kocsmában érezhetjük jól magunkat, a jó hangulat nem a szeszfogyasztáson múlik. Itt most mindenki barát, senki sem ellensége a másiknak. Azt is be akarom jelenteni, hogy az idén hét cigánygyerek szerzett kitűnő bizonyítványt az iskolában és négy gyerek jutott a megyei szavalóverseny döntőjébe, amit Bogdán Katika nyert meg. Legyünk büszkék rá, hogy közülünk is képes kiemelkedni az, aki szorgalmas, s az otthon levegőjét nem mérgezi meg az alkoholos civakodás. Most jó úton haladunk, kezdik elismerni, hogy a cigányok is tudnak rendes emberek lenni, s már nem néznek úgy le bennünket, mint régebben, amikor, sajnos, meg is érdemeltük. Bejelentem továbbá, hogy jövő hét szombatjáig minden este megrendezzük az utcabált ugyanitt, ugyanígy, díjmentesen. Szeretettel hívjuk, várjuk kedves mindannyiukat! Csak ennyit akartam elmondani! Köszönöm a figyelmüket, egyben kívánok további jó szórakozást! Most pedig a Lakatos testvérek következnek. Klári második lett a megyei szavalóversenyen, Jóska pedig a harmadik. Megérdemlik a nagy tapsot, legyünk büszkék rájuk!

Ezzel Pista leballagott a színpadról. Beszédét ütemes taps, itt-ott bizonytalan éljenzés követte, majd a két Lakatos gyerek jött elő valahonnan hátulról. Őket is megtapsolta az egyre lelkesebb közönség. A Lakatos szülők a szemüket törölgették. Nagyon meghatódtak. Klári még énekelt is, kiderült, a kislánynak szép, csilingelő szoprán hangja, s kitűnő hallása van. Óriási sikere volt a két gyereknek. Jött volna a többi verselő gyerek is, de a közönség hangosan követelte, hogy folytatódjék a táncmulatság.

Folytatódott.

A verselő gyerekek ráérnek később is szerepelni - gondolta Pista. Most az a fontos, hogy mindenki jól érezze magát, hogy legyen kedvük holnap és azután is eljönni az utcabálba.

Másnap a *Meleg Sátor* nem nyitott ki, Fáncsi Oszkár kocsmáros annyira megorrolt azon, hogy a kocsmája helyett a dombot választotta a törzsközönség. Ám Fáncsi csak szombat délig bírta a duzzogást. Akkor kocsiba ült és kihajtott Neszmélyre. A domb mellett megállt és figyelte a táncolókat. Vasárnap már korán, nyolckor kinyitott, de hiába tette, egész délelőtt nem volt egyetlen vendége sem. Mi történt ezekkel a bolond cigányokkal? - tépelődött magában a kitárt ajtó előtt ácsorogva, mindenki nevetségére. Délben aztán levette a kötenyét, földre dobta, megtaposta, és szitkozódva haza autózott.

Amikor hétfőn az Önkormányzati Hivatalban bejelentette, hogy véglegesen bezárja a kocsmáját, mert ráfizetéses, gyakorlatilag csődbe ment, a tisztviselő összezsáptá a tenyerét a csodálkozástól.

- Egy ilyen régi kocsmáca becsődölt a Szélső utcában? A cigánysoron? Hát ez világsodája! Mi történt arrafelé? Megtértek a cigányok? Vagy elfogyott a segély, amit legutóbb kaptak?

Fáncsi beült a község közepén lévő vendéglőbe, ahol leghalálosabb ellenségétől, a ferde képű Olajos Istvántól kért egy liter fehér bort, aki kárörvendve kérdezte:

- Mi van, Oszti? Annyira rossz a borod, hogy már te magad se vagy hajlandó meginni? Ezért jössz hozzám? Honnan szállították, hadd tudjam, nehogy véletlenül én is azoktól rendeljek.

- Hadd el! - legyintett keserűen Fáncsi. - Becsődött az üzletem!

- Az meg, hogy lehetséges? - nézett nagyot Olajos és az arca még ferdébbé vált. - Hiszen a Szélső utca valóságos aranybánya, mindig is irigyeltem téled. Eltartanak a cigányok egész évben. Mit rontottál el, komám?

- Én semmit! - jelentette ki mogorván Fáncsi. - Valamelyik ökör kitalálta, hogy esténként utcabált rendeznek a Hidegdomb alatt. Ott táncol az egész utca, még a csecsemőket is ki-viszik. A saját szememmel láttam! Fogalmam sincs, ki találta ki ezt a hülyeséget. Pedig de szívesen megszorongatnám a nyakát! Azt a Járóka gyereket kéne kinyírni, mert az tűzeli ellenem a romákat.

* * *

Szinte órák alatt szétfutott Fáncsi Oszkár bukásának híre a faluban. Volt is nagy csodálkozás! Egyedül Ákosi tanító úr sejtette az igazságot és elégedetten bólogatott.

- Hát tényleg megcsinálják a csodát ezek a Pistáék! Kitüntetést érdemel a fiú, én mondom! Fel is terjesztem a legközelebbi közgyűléskor. Mert ez hőstett, nem is kicsi. A falu sose tudja eléggé meghálálni a fiatal Járóka Istvánnak, hogy ennyi embert kivezet a nyomorból, elmaradottságból. - A cigánygyerekek versmondó dicsőségéről is hallott már, meglehetősen hitetlenkedve mesélték az ismerősei. Annak is örült, de a mostani hírnek még jobban megörült. Mert ez már jelentős haladás! Itt már nem csupán néhány szorgalmas gyerek sikeréről van szó, hanem egész családokról.

Két hét múlva a neszélyi cigányok vendégül látták a rendkívül rossz hírű héregi cigányokat. Azok jöttek is, szedetten-vetetten, ki kerékpárral, ki gyalog, autóbusszal, de legtöbbször lovas szekéren érkeztek, még autós család is akadt egy-kettő. Óriási hangzavarral érkeztek, mindenki egyszerre és össze-vissza beszélt, hangoskodott. Mindenki túl akarta kiabálni az összes többi. A neszélyiek elhűlve figyelték őket: vajon ők is ilyen voltak korábban, mint a héregiek? Ilyen szedett-vedett csürhe módjára viselkedtek. S valóban, rémséges, kiábrándító látványt nyújtottak. Ha igen, nem csoda, hogy a lakosság túlnyomó többsége görbe szemmel nézte őket. Most is a dombnál találkoztak, ismét szólt a zene, elhangzott néhány vers is, mert a neszélyiek mindenáron büszkélkedni akartak a csemetéikkel, ám a héregieket az ilyesmi nem érdekelte. Ők mulattak a maguk szokása szerint, a magukkal hozott pálinka megtette a hatását. Nem egy volt köztük, akin már érkezéskor jócskán meglátszott az ital hatása, itt-ott hangos szó csattant, férfiak feszültek egymásnak, egy nő felsikoltott:

- Vigyázzanak! Kés van nála!

Pista azonnal szólt Nektárnak, tüntessék el a szeszes italokat, a késeket, és józanítsák ki az italosokat. Nektár pillanatok alatt intézkedett. Attól kezdve a héregiek is csendesen, illedelmesen viselkedtek, több veszekedés nem volt. Élvezettel szürcsölték a tündérek italát, s egyre jobban érezték magukat.

Nektár egy távolabb álló öreg fához ült, s ott töprengett. Az emberek csak azt láthatták, hogy az ágak, levelek közt átsüt a holdfény, és különös fénykoronába borítja a fa lombkoronáját. Nektár két karját hátratulva hanyatt dőlt, szemeit lehunyva hátradőlt, úgy nézett ki, mintha aludna.

Holott Nektár nem aludt, sőt nagyon is éber volt. Egy finom hang szólította meg, de ezt a hangot csakis ő hallhatta meg, mert belül, a lelkében szólt:

- Miért vagy szomorú, lányom?

Nektár kimondhatatlan boldogsággal ismerte fel a tündérlirálynő szavait.

- Felséges királynőm! Személyesen?

- Igen! Segíteni jöttem. - Mondd el, mit tehetek értetek?

- Mivel érdemeltem ki e nagy kegyet?

- Azzal, hogy ez már nem csupán Sziromka és párjának ügye, hanem sok-sok ember, család boldogsága és jövője ügye is, ezért fontos, hogy segítsük őket. Elismerem, hogy ti ketten Sziromkával kevesek vagytok. Ehhez gyöngé az erőtök, nem a ti hibátok. Mondd el, mit tehetek értetek? Örömmel segíték!

- Nem rossz emberek ezek, felség, csak évszázados rossz szokásaik gátolják őket a változásban. A vérükben van a lázongás, türelmetlenség, szilaj, vad természetükön nehezen tudnak úrrá lenni. Egyenként átnevelni őket lehetetlenség. Az lenne jó, ha felség ebben segítene. Mérhetetlen hatalmával talán képes megváltoztatni a rossz beidegződéseket. Én ehhez a feladathoz gyöngé vagyok.

- Megteszem, amit kérsz, lányom, mert nem csak a máról van szó, hanem a jövőről is. Legyenek ezek az emberek példaképek mindenki más számára. Ezért hát még ma éjjel egyenként végig látogatom a falu minden családját, főként az itt lakókat, és megváltoztatom a természetüket. Hogy később se legyen baj, kinevezlek helyettesemnek és felruházlak azzal az erővel, aminek segítségével később te magad is képes leszel irányítani a helyzetet. Ám most még én intézkedem, a te feladatod lesz figyelemmel kísérni az eredményt, s hogy jelentsd, elegendő volt-e, amit tenni szándékozom.

- Köszönöm, felséges királynő! - ujjongott Nektár.

Ha valaki aznap éjjel véletlenül az utcára merészkedik, különös élményben, látomásban lett volna része, de a királynő gondoskodott arról, hogy ez senkinek ne jusson az eszébe. A Szélső utca végétől fényes felhőgombolyag indult el, végig vonult az utcán, minden ház előtt megállt, beborította az épületet, s a benne alvókat, majd magasba szökkent, kiterébélyesedett és beborította az egész falu feletti eget. Így tartott ez kora hajnalig, amikor elővillantak a felkelő nap első sugarai. Akkor a fényes felhő összesűrűsödött egyetlen felhőcsomóba, majd egy másik felhőtömböt, mint egy hatalmas fekete bugyrot vonszolva maga után, hirtelen napkelet felé indult. A fekete bugyorból éles villámok szikráztak, a belsejéből visongás, átkozódás hangzott. Abban volt befogva Rikács a gonosz tündér. A ragyogó felhő repült, repült, egyenesen az egyre fényesebb nap felé. Rikács próbálta villámaival megsemmisíteni a puhának látszó fehér felhőpamacsot, de az könnyedén elhárította támadást. Amikor a nap teljes fényében előragyogott, a fekete bugyor szétnyílt, s belőle sok apró fekete felhőcsomók szálldestak szerteszét az űrbe, ám a napsugarak egyenként szétszlatták azokat. Így semmisült meg Rikács a gonosz tündér, szolgálóival együtt. Elszállt a viszály, a gyűlölködés, az ellenségeskedés, irigység, rossz akarat, ártó szándék, békétlenkedés, behullottak a napba, s ott megsemmisültek.

Az emberek másnap mit sem sejtve ébredtek, jókedvűen, nyugodtan, békés lélekkel, s azzal az elhatározással, hogy ma okvetlenül valami jót fognak cselekedni. A királynő akarata tehát maradéktalanul teljesült. Nektár jelenthette a sikert.

Az ételes asztaloknál volt a legnagyobb tumultus. Sziromka és Nektár alig győzték újra és újra megtölteni a tálcákat hússal, süteményekkel. A színpadra időnként felperdült egy-egy héregi vagy neszmélyi táncospár, vagy szólóénekes és kitűnő műsorszámokat rögtönöztek. Éjfélre járt, amikor a héregiek szedelőzködni kezdtek. Még akkor is voltak, akik nem ették eléggé tele magukat, néhányan becsomagoltak némi ételmet az otthonmaratottaknak. Ezt látva Nektár, Sziromkával közösen sok ételcsomagot varázsolt elő egy újabb, külön asztalra, hogy jusson bőven az otthoniaknak is. Percek alatt azt is lepucolták a vendégek. De különös módon most a

héregiek se dulakodtak, nem volt vita, civódás. Mindenki békésen kivárta a sorát, mégis jutott mindenkinek a csomagokból. A helybeliek csodálkozó örömmel figyelték őket.

A helybeliek a fejüket csóválták:

- De megszélidültek ezek egyetlen éjszaka alatt! Végre jóllakhattak, kedvük szerint! - mondták egymás közt. - Ez már közönséges kapzsiság! S milyen udvariasak egymással! Igaz, láthatják, hogy jut mindenkinek elegendő. Akkor is hihetetlen változás!

Legjobban Nektár örült, mert megértette, hogy a királynő elgondolása máris érezteti a hatását.

Pista számítása bevált, ez a találkozás nagyobb hatással volt rájuk, mintha két héten okították volna jó modorra a neszeményeket. Most egykori önnönmaguk tükörképét látták viszont, s a látvány elborzasztó volt. Másnap reggel minden külön felszólítás nélkül az utcabeliek kivonultak a dombhoz összetakarítani a töméntelen szemetet, ami a vendégség után maradt. A héregiek vezetője kissé savanyú ábrázattal szabadkozott a búcsúzáskor.

- Attól tartok, testvéreim, hogy mi, héregiek ilyen pompás lakomát nem tudunk viszonzni, de azért szeretettel hívunk benneteket, látogassatok el ti is hozzánk a közeljövőben, lehetőleg még a tél beállta előtt. - Ebben megállapodtak. A neszemények részéről Orsós Jakab tett fogadalmat, míg a héregiektől Boldizsár Lajos volt a szóvivő, aki az ottani kisebbségi önkormányzatban képviselő is volt. Egyébként jó kezű kosárfonóként ismerték a megyében, titokban még festegetett is, de a műveit nem volt hajlandó kiállítani, hiába kérte még a Megyei Művelődési Központ is.

- Magánügy! - ezzel a szóval szokta elhárítani a meghívást, s ehhez csökönyösen ragaszkodott. Azt meg már csak a felesége tudta, hogy olykor-olykor, titokban még verseket is ír, és semmi pénzért meg nem mutatta volna meg senkinek a verseit. Így azok az utókorra maradnak. Talán egyszer napvilágot látnak! Ki tudhatja előre?

Napokon át téma volt a héregiek hangos látogatása a Szélső utcában. Eljutott a híre Ákosi tanító úrhoz is. Azonnal megértette Pista szándékát és jót mosolygott rajta. Ebből is látszik, hogy jó pedagógus lesz! - mormogta az orra alá. - Jobb példát nem állíthatott volna a Szélső utcaiak elé. Ügyes!

A lakosság azonban nem így fogta fel.

- Egyéb se hiányzik a falunak, minthogy ideszoktassák a többi faluból ezeket! - mondogatták egymás közt, lázongva. - Nekünk szerencsénk van, hogy a mieink ilyen rendesek, de ki tudhatja, mi lakozik az idegenekben!

Ákosi egy délután felkereste Járóka Pistát, hogy tájékoztassa a falubeliek hangulatáról, nehogy váratlanul érje a cigányságot a falusiak ostoba szóbeszéde, s ebből harag, ellenségeskedés kerekedjék. - Jobb megelőzni a bajt! - mondta Pistának, amikor ketten maradtak a szobában.

- Igaz! - ismerte be Pista elgondolkozva. - Jó, igaz, meg kell előzni, de hogyan? Mi módon? Álljon eléjük és nyugtassa meg őket egyenként? Járjon házról-házra? A legtöbb portára be se engednék! Hol lehetne összegyűjteni őket, hogy egyszerre győzze meg őket: Nincs mitől tartaniuk!

E borús gondolatait elmondta Ákosinak is, akit azonban egyáltalán nem szomorítottak el fiatal barátja aggályai. Ellenkezőleg, fellelkesült tőlük.

- Hát mire való a községi Művelődési Ház? Elfér ott vagy százötven ember. Azok tovább viszik a jó szót. Ott is lehet felállítani vendégasztalokat, a Művelődési Ház parkjában. Ha képesek voltatok összeadni a héregiek vendéglátását, erre se sajnáljátok. A verselő gyerekek

adhatnak egy kis műsort, hogy ünnepélyesebb legyen. A hangos bemondón is meghirdetjük, bár néhány plakát se ártana. Vagy húsz-harmincat az önkormányzat is felvállalhat. Majd én meggyőzőm a tisztelt képviselőket. Te intézd el a tieddel, az én dolgomat pedig bíz rád. No, öcskös, megcsináljuk?

Pistának felragyogott a képe, a szeme kigyúlt, és lelkesen mondta:

- Megcsináljuk, Pista bátyám! Még szerencse, hogy őszi szünet van, így van időm a szervezésre. Óriási gondolat! Köszönöm, hogy segítsz! Egyedül nem tudtam volna kitalálni. De ha Ákosi tanító úr is akarja, bízom a sikerben.

- Ez a legkevesebb! El is várom, hogy bízzál! - mondta nevetve a tanító. Összeecsapták a kezüket, mint két összeesküvő. Talán most váltak igazán barátokká, a küzdésben.

Pista még aznap este elkezdte a munkát. Elsőként nagyapjával beszélt, ő hogy látja, érdemes, szabad-e szembemenetelni a faluval? Miután Járóka Péter is egyetértett a tervvel, Sziromkával és Nektárral ült le beszélgetni.

- Egyébként rosszul közelítetd a kérdést. Ha ezt megcsinálod, nem szembemész a faluval, hanem értük mész. Nem szabad külön kezelni a falu lakóit és a cigányokat. Maradjon el az *ők* és *mi*, arra kell törekedni, hogy legyünk együttesen neszemények. Ezt kell megértetni a lakossággal! A széthúzás sose vezetett jóra. Tanultál történelmet, jobban tudod, mint én. Nem így volt mindig? Ott van például, a mohácsi csata. Épp a minap olvastam róla az egyik könyvedben. Pontosan ez történt: a széthúzás miatt veszítettük el a csatát. Már engedelmedet kérem, hogy forgatom a könyveidet, de nem hinném, hogy titkosak lennének! Vigyáztam rá, nem lett semmi baja, nem piszkoltam össze, megnézheted.

- Inkább örülök, hogy nagyapám olvas. Gyerekkoromban úgyis azzal ugrattak az iskolában, hogy a cigányok írástudatlanok.

- Sajnos, sokan vannak olyanok még mostanság is! - sóhajtott keserveset az öreg.

- Majd azon leszünk, nagyapám, hogy ne legyenek ilyenek. Érti már nagyapám, miért akarok tanár lenni?

- Értettem én, fiam, eddig is, csak azt nem hittem, hogy ilyen mély benned az elhatározás. Áldjon meg az Isten, unokám! Kísérje figyelemmel az életed, mert nagy feladat előtt állsz! Én már most is boldog, büszke nagyapa vagyok! Lehet-e nagyobb boldogsága egy nagyszülőnek, mint, hogy büszke az unokájára? Hát én az vagyok! - mondta az öreg és zsebkendőjét húzott elő, hogy megtörölje a szemét, mert a kőkemény öreg Járóka Péternek könnyesek lettek a szemei.

- Nézd már, a vén bolondot! Még elsirom itt magam, örömömben! - restelkedett az öreg.

- Az örömkönnyeket ajándékba kapjuk a jó Istentől, nagyapám. Ezt meg én tanultam magától, még kicsi koromban.

- Így igaz, fiam! - bólogatott megindultan az öregember. - Hát emlékszel még a szavaimra?

- Mindenre emlékszem, nagyapám! - A maga szép szavainak köszönhetem, hogy volt kitarásom a tanuláshoz akkor is, amikor kigúnyoltak, mert csak egy koszos cigány vagyok. Akik gúnyoltak, most hol vannak? Egyet se látok közülük az egyetemen.

- Ne rágódj ezen, fiam. Az élet néha nagyobb igazságosztó, mint a bíróság.

A két tündérrel a domb alatt ültek le beszélgetni. Gondolatban felvázolta nekik, mi játszódik le a falubeliekben, s hogy mit eszeltek ki remek barátjával, Ákosi tanító úrral.

Elsőként Nektár szólt:

- Azt hiszem, mindent megértettem. Igaza van a barátodnak, Pista, ezt kell tennünk. Természetesen, képesek vagyunk arra, hogy megvendégeljük a falut. Előbb azonban beszélni kellene az itteniekkel, hogy ők is magukénak érezzék az eseményeket. Nehogy egy meggondolatlan szóval elrontsa valaki. Ide hívom az utcabelieket, beszélj velük, mondd el, mi történik, s mi a terved. Joguk van tudni mindent, hiszen az ő sorsukról, a gyerekeik jövőjéről van szó. Készülj fel, rövidesen itt lesznek, már sokan el is indultak.

Nektárnak igaza lett. Tíz percre sem telt és minden Szélső utcai felnőtt, nagyobb gyerek, odaérkezett a dombhoz Pista feljebb ment a dombon, hogy lásson minden arcot, s azok is lássák, hallják őt. Nem sokat kertelt, elmondott mindent őszintén, amit Ákositól hallott. Világosan érthetően fogalmazott, a cigányok ámulattal, szinte megbabonázva nézték, hallgatták:

- Nahát! - jegyezte meg valaki hangosan. - Ezt hogy kikupálták az egyetemen! Ki se nézné belőle az ember, olyan szépen beszél!

- S milyen okosan! Örülünk, hogy van egy ilyen épeszű fiatalember köztünk! Hallgassunk rá, mert igazat beszél! - válaszolta valaki, úgy, hogy mindenki hallhatta. Kitört a taps!

- Én egyetértek a fiúval! - állt fel a nagytekintélyű Orbán Jakab. - Azt mondom, csináljuk meg a vendéglátást. Még szájharmonikázni is hajlandó vagyok a színpadon, ha ezzel hozzájárulok a sikerhez. A gyerekek meg szavalnak.

- Én meg nótázok, ha lesz, aki kísér! Vállalod-e, Jakab? - pattant elő egy természetes asszonyság, Koletárné, aki híres volt csodálatos szopránhangjáról, még Tatabányára, Esztergomba, Komáromba is hívták szerepelni.

- Vállalom hát! Elég sokszor szerepeltünk már együtt, pont most ne vállalnám! - szólt vissza Orsós vígan mosolyogva. Koletár gyanakodva nézett feléje. Igen féltékeny természettel verte meg a természet, imádta a feleségét, aki ugyanilyen rajongással szerette az urát, vagyis a féltékenységnak az égvilágon semmi alapja nem volt. Koletár Jóskának ilyen volt a természete, nem tehetett róla. Változtatni rajta képtelen volt. Amúgy csendes, békés magaviseletű, dolgos ember volt, nem ártott senkinek, csak az asszony közelében veszítette el a nyugalmat. Ismerték, tudták, hogy ilyen, megszokták, elviselték az egyetlen hibáját.

Két nap múlva minden villanyoszlopon ott virított egy fehér plakát, rajta nagy betűkkel kiírva:

MEGHÍVÓ!

ISMERJÜK MEG EGYMÁST!

„A Szélső utcai cigányok meghívják egy baráti estre a falu minden lakosát életkortól függetlenül, a községi művelődési házba f. hó 25-én, este 6 órakor. Műsorról, ételről, italról a rendezőség gondoskodik! A rendezvény nyugodt, békés lebonyolításáról a neszélyi polgárőrség gondoskodik. Utána tánc éjjel kettőig!

A Szervező Bizottság nevében szeretettel hívunk, vár mindenkit ifjabb Járóka István és barátai.”

A lakosság meglepetten, erre nem számítottak. Persze, hallottak ők arról, hogy a Szélső utcában különös, sőt hihetetlen változások vannak, tudták, hogy Fáncsi kocsmája a hírhedt *Mekeg Sátor* csődbe jutott, de hitték is, meg nem is. A fiatal Járóka jó híre is bejárta a falut, meg, hogy a cigánygyerek milyen jól szerepeltek azon az izén... valami szavalóversenyen, vagy min. Legalább tudnak olvasni - mondták, s ezzel napirendre tértek a hírek felett. A

héregiek vendégsége azonban túl sok volt még a legjámborabb embereknek is. Ráadásul, most még ez a meghívás is! Miből telik ezeknek ilyen lakomázásra?

Beszéltek, beszéltek, de olyan senki sem volt, aki azt mondta volna, hogy márpedig a cigányok közé nem! Mindenki kíváncsi volt, mivel rukkolnak elő a megjavult cigányok.

Meg is telt a kis kultúrház, mint még soha, pedig szerepeltek itt már neves fővárosi művészek is. Nem maradt üres ülőhely egy sem, pedig tíz ember hordta a pótszékeket, padokat az iskolából, még így is álltak két oldalt meg hátul a későn érkezők.

Az est a magyar Himnusszal indult, hangfelvételtől egy csodálatos vegyes kar énekelt, hozzá méltó nagyzenekar kíséretével. Majd rögtön utána Járóka Pista lépett a függöny elé. Nem volt a kezében mikrofon, hangja mégis betöltötte a termet, a hátul állók is tisztán értették minden szavát. Elegáns fekete öltönyt viselt, hófehér inggel és sötét bordó nyakkendőt hordott hozzá. Nagyon elegáns volt az amúgy is jó arcú cigány fiatalember.

- Legalább ez közös! - kezdte, mosollyal az arcán. - Amint, hogy közös ez a kis falu is. Elismerjük, hogy sokszor helytelen viselkedésünkkel, rossz szokásainkkal megbántottuk a lakoságot, amiért most, minden cigánytestvérem nevében tisztelettel megkövetem Neszmély lakosait. Hölgyeim és Uraim! Köszönjük, hogy ennyien megtiszteltek bennünket jelenlétükkel. Békülni hívtuk Önöket ma este. A Szélső utca mostanában tiszta, nyugodt, békés, megszűntek a veszekedések, bárki esténként nyugodtan arra sétálhat, biztosíthatom, hogy nem esik bántódása, nem piszkolódik össze se a ruhája, se a cipője. A rendről a magunk köreiből szervezett polgárőrség vigyáz, s biztosíthatom Önöket, hogy szigorúan vigyáznak a rendre, tisztaságra. S most, kezdődjek a mi szerény kis műsorunk. Ne várjanak tőlünk csodákat. Csak annyit adhatunk, amennyi kitelik tőlünk, de azt a keveset szívből és őszinte szeretettel adjuk. Fogadják Önök is jó szívvel Koletárné asszonyt, aki magyar nótákat énekel. Jó szórakozást kívánok!

Nagy taps fogadta a bevezető szöveget. Rögtön rá kilibbent a színre Koletárné és Orsós Jakab, és rázendítettek. Orsós önmagát multa felül, olyan szépen kísérte az énekest, hogy még a cigányok is tátott szájjal hallgatták, pedig ők hozzászokhattak Jakab muzsikálásához. Koletárné is kitett magért, hangja úgy szárnyalt, hogy a világ bármely fővárosában megállta volna a helyét. Kristálytisztán énekelt, hangja valósággal beleolvadt a terem levegőjébe, megragadta a lelkeket, mosolyt csalt még a legkétkedőbbek arcára is, különösen, amikor a csárdások következtek. Még a levegő is szikrázott körülötte, olyan eleven tűzzel énekelt a ropogós csárdást: „...*Rózsabokorba jöttem a világra... Nem dajkált az édesanyám hiába...*” Csizmás lába táncra perdült, a közönség ütemes tapssal kísérte a vidám éneket. Koletár párás szemmel csodálta asszonyát. Koletárné újabb csokorba kezdett:

„*Valahol egy kis faluban, nem nyílik már a pünkösdi rózsza...*” Vagy tíz percet töltött a színpadon, a megbűvölt közönség nem engedte el, újabb és újabb ráadást követelt. A közönség pedig nagy úr! A művésznek engedelmeskednie kell!

Márpedig Koletárnénak óriási sikere volt. Ilyen tapsot ezek a falak még nem hallottak.

Koletárné után a kis Bogdán Kati következett, Petőfi Sándor: *Szülőföldemen* című versét mondta el, hihetetlen beleérzéssel, a közönség őt is rendkívül hálásan fogadta, percekig szólt a vastaps utána. Őt Orsós Jakab követte, s valami egészen rendkívülit produkált a szájharmonikájával: A *Monti-csárdást* játszotta, ami pedig még egy jobbféle cigányprímásnak is gondot okoz. A közönség hitetlenkedve, döbbenettel hallgatta a csodálatos produkciót. Természetesen ő sem úszta meg ennyivel, ráadásokat kellett adnia, amit meg is tett, örömmel, boldogan. Még illegette is magát mókásan a muzsika alatt. A közönség ekkorra belelkesedett. Jöhetett volna

itt már akármilyen műsorszám, a közönség ebben a lelkiállapotában mindent szívesen fogad, a siker szinte garantálható.

A szünet előtti szám, ami a műsor első részének lezárása volt, s az ekkor szereplőre a legnagyobb felelősség nehezedik, még a Szélső utcaiakat is meglepte:

A kissé butának tartott Kolompár fiú lépett a színpadra, s egy fergeteges paródiát adott elő, hátborzongató hűséggel utánózva neves színészek, politikusok hangját, és eredeti szövegeiket alkalmazta a helyi viszonyokra. A polgármestert is megidézte, a közönség fuldoklott a kacagástól. Ezután a szünet következett. A végsőkéig felajzott közönség kivonult a kultúrház parkjába, amit éppen a cigányok hoztak rendbe előző napon, láthatta mindenki, ahogy ott izzadnak a tűző napon félmeztelenül, de nem lankadó szorgalommal. Most a Ház két oldalán hosszú asztalokat láttak elegánsan megterítve, papírtányérokkal, papírpoharakkal, fényes tálakon szendvicsek egész sora, egy-két falatos ínycsengések, amilyeneket még sosem láttak a neszmieliek, egy másik asztalon ezúttal is külön tálaltak a gyerekeknek süteményeket, tortákat, volt minden, senki nem maradt éhesen.

Patak Imréné, a zöldségbolt híresen rosszmájú tulajdonosa, meg is jegyezte, nem titkolt rosszindulattal:

- Csak azt szeretném tudni, miből telt *ezeknek* ilyen lakomára? - Még tovább is morgolódott volna, de leintették: - Inkább örüljünk - mondták neki a körülötte állók -, hogy ilyen jó cigányaink lettek! Nem mindegy magának, miből teremteték elő? Az a fontos, hogy van és nem lopták, mint régen tették volna. Az étel finom, a műsor csodálatos, mit akar még! Egyen, ne csinálja itt a rossz hangulatot!

A tündérical is fogyott, bár gyanakodva szagolgatták, bele-belekóstolgattak, aztán hogy kiderült, finom, azt is megrohanták, s már jobban fogyott, mint az étel.

A műsor második felét Ákosi tanító úr kezdte el. Tőle szokatlan izgalommal lépett a függöny elé, hangja kissé remegett.

- Történelmi nap ez a mai, tisztelt közönség. Nevezhetjük a *Megbékélés napjának* is. Az összlakosság lélekszáma 1600 fő. Ebből 400 a cigány származású ember. Ismerjük be, hogy akadt velük gondunk. De vajon mi tökéletesek vagyunk? Mi soha nem hibáztunk velük szemben? Mindegy ma már! Jó szívvel nyújtott békejobbot kaptunk ma este. Ne rágódjunk hát a múlton. Örüljünk a szép jelennek. 400 polgártársunk kér a szívünkbe bebocsátást. A gyerekeik dicsőséget hoztak a falunknak, iskolai tanulmányi és kulturális versenyeken bizonyultak legjobbaknak. Tanuljunk meg örülni egymásnak. Ezennel teszek egy javaslatot a helyhatóság, illetve a lakosság felé, természetesen megismétlem ezt majd hivatalosan is a legközelebbi önkormányzati testületi teljes ülésen is. Javaslatom a következő: Abban, hogy a helyi cigányság és a falu lakossága között ilyen példamutatóan javult a helyzet, nagy szerepe van ifjabb Járóka István egyetemi hallgatónak. Ezért javaslom, adományozzon neki a falu, köszönetképpen, díszpolgári címet.

- Egy cigánynak? - hangzott fel a nézőtérrel egy felháborodott hang. Ákosi meghallotta és azonnal válaszolt.

- Igen, éppen, hogy egy cigánynak! Hiszen ebben van a lényeg! Nem tudok egyetlen olyan neszmieli lakosról sem, aki megpróbált volna közeledni a Szélső utcaiak felé. Mindenkiből csak a harag és a zúgolódás áradt, de, hogy tegyen is ellene valamit, az egyedül ennek a nagyszerű fiatalembernek jutott az eszébe, aki én barátommá fogadtam. Ezt csakis egy cigányember tehette meg, aki ott él a cigányok között, ő maga is az, tehát belülről ismeri a természetüket, a fájdalmaikat, örömeiket. Kérem, aki egyetért a javaslatommal, tegye fel a

kezeit. Természetesen, ez még nem hivatalos eredmény, csupán közvélemény-kutatás, ami megkönnyíti a képviselő testület hivatalos döntését. Én azonban, mint képviselő, kíváncsi vagyok a lakosság véleményére, hogy nyugodt szívvel terjesszem be a javaslatomat.

Minden kéz a levegőbe emelkedett. Még Ákosi is meglepődött a vélemények egyöntetűségén.

- Köszönöm! - mondta és leballagott a színpadról, ám előtte még a függöny résén át beszólt a színpadra: - Folytatódhat a műsor!

A közönség lelkesen megtapsolta Ákosi fellépését is.

A műsor második fele Pista kellemes meglepetésére egy fergeteges népi cigánytáncsal folytatódott. Vajon hol, mikor tanulták be, hogy még ő sem tudott róla? - tűnődött a fiatalember. Pedig mindenki a színpadon volt, még az öreg Járókák is. Aki nem táncolt, az énekkel kísérte a táncot, bár az énekesek előtt Orsós billegette magát a szájharmonikájával.

Az igazi meglepetés azonban csak most következett. A táncosok óriási vastaps közben levonultak, de az énekesek maradtak. Egy tatai énektanár, idős karnagy lépett elő, hangvillával a kezében és szebbnél szebb cigány népdalokat énekeltek a karnagy vezénylese mellett, mintegy öt percen át. Pista csak ámuldozott. Nektár csöndesen mosolygott mellette:

- Tetszik? - kérdezte sűgva.

- Nagyon! - mondta boldogan Pista. - Ezt ti csináltátok, hogy ennyire titokban maradt?

- A Sárközi-féle házban voltak a próbák, azért nem tudtál róla, meg akartunk lepni.

- Hát, mit mondjak, sikerült! Régen döbbsentem meg ennyire! S még a nagyapám is! S látom, ott van nagyanyám! Nem hiszem el!

- Pedig még az ötlet is tőlük származik! - nevetett Nektár. - Ők ajánlották Sziromkának, hogy énekelnének. Először ketten voltak, a többiek fokozatosan csatlakoztak. Jövő vasárnap bent szerepelünk majd Tatán, a Művelődési Központban. Az imént beszéltem erről az igazgató asszonnyal. Te mivel akarsz szerepelni?

- Én? - ütődött meg Pista. - Sajnálom, nekem nincsenek színpadra illő képességeim.

- Azért csak gondolkozz el a dolgon, hátha eszedbe jut valami.

- Jó! - majd gondolkodom! - hagyta rá Pista és azonmód el is felejtette. Csakhogy Nektár nem hagyott neki békét.

- Egyetlen dolgot vállalnék - mondta töprengve Pista.

- S mi lenne az?

- Esetleg írhatnék egy novellát és azt felolvasnám. Már korábban is írogattam, csak nem mertem megmutatni senkinek, nem tudom, jókat írok-e.

- Nagyszerű! - örvendezett Nektár. - Akkor ezt megbeszéltük!

- Azért csak várjunk egy kicsit! - riadt vissza a fiú. - Lehet, hogy nem is fog menni az írás. Nem olyan egyszerű az! Hogy csak úgy fogom magam és nekiállok. Téma is kellene, amiről írok.

- Írj arról, ami mostanában történik veletek a Szélső utcában - gyönyörű téma!

- Hát... gyönyörű, az igaz! - ismerte el Pista, majd rögtön visszakozott.

- Inkább valami másról kéne írni. Egyrészt, ezt nem lehet röviden összehúzni, pedig felolvasásra rövid írás kell, másrészt, ezt a nagy témát az egyetemre szántam. Majd gondolkodom!

- zárta le a beszélgetést Pista és gyorsan odébb állt, hogy Nektárnak ne legyen módja tovább erőltetni a dolgot.

Néhány nap múlva a képviselő-testület egyhangúan megszavazta ifjabb Járóka Istvánnak a díszpolgári címet. Az öreg Járóka olyan büszke volt az unokájára, hogy mindenkit, aki a háza előtt ment el, megszólított:

- Hallotta, mi történt az unokámmal? Díszpolgára lett Neszmélynek! Úgy igaz, ahogy itt állok!

Persze, mindenki hallotta. A polgármester falugyűlést hívott össze, ott adták át szépen bekere-
tezve a díszes oklevelet, amit az apa Járóka felrakott a főfalra. Naponta többször is megállt
előtte és nagyokat hümmögött:

- Hát ezt is megéltük, anyja! - mondogatta ilyenkor a feleségének, aki képtelen volt száraz
szemmel ránézni az oklevélre, örömeiben folyton elpityeredett. Ugyanígy volt vele a nagy-
mama is, de még az öreg Járóka is, csak ő szégyellte és úgy tett, mintha a szemébe ment volna
egy porszem, azt dörzsölte elszánt dühvel.

A következő hét hétfőjén Őszi professzor úr megállította Pistát az egyetem folyosóján.

- Kérem, kolléga, legyen szíves bejönni az irodámba, beszédem van magával.

- Igenis, professzor úr! - felelte Pista tisztelettel fejet hajtva. - Mikor óhajtja, hogy jelent-
kezzem Önnél?

- Amikor van néhány szabad perce. Egyébként mindegy, ma vagy holnap. Lehetőleg még ezen
a héten beszélünk kell.

Pista másnap 11 órakor bekopogtatott Őszi professzor ajtaján.

- Tessék! - hallatszott a harsány kiáltás. Benyitott az ajtón. Szakadt róla a veríték, olyan
izgatott volt. Ugyan, mit akarhat tőle az öreg? Csak nincs valami baj? Baj? Mi lehetne? A
zárthelyi dolgozataira dicséreteket kapott, a vizsgái rendre jeles eredménnyel sikerültek.

- Foglaljon helyet, kolléga! - mondta udvariasan Őszi. Ettől a hangsúlyozott udvariasságtól
Pista úgy-ahogy megnyugodott.

- Gondoldott-e már azon, hol kap állást, ha végez az egyetemen? - kérdezte tőle Őszi előre
hajolva. Szemeit kutatóan fúrta a fiatalember szemébe.

- Igen, professzor úr! - válaszolta Pista, szintén előre hajolva ültében. - Gondolkoztam. Tatára
szeretnék kerülni, a volt iskolámba. Egykori tanárom, tanári példaképem mellett szeretném
elkezdeni és folytatni a hivatásomat.

- A hivatását! - Őszi összehúzott szemöldökei kisimultak. - Örülök, hogy nem a szakma szót
használta. Mert igenis, a tanárság hivatás. Sőt elhivatottság! S árulja el, mi a neve az Ön
példaképének?

- A példaképem neve Réthy. A keresztnévét sajnos, nem ismerem. Az iskolában többnyire
mindenki professzor úrnak szólítja.

- Mert valóban az! - bökött ujjával az asztalra Őszi erélyesen. - Ami vele történt, szemem
szedett hazugságokon alapult, s az egyetem egy zseniális koponyát veszített azzal, hogy holmi
politikai nézetkülönbség miatt valakinek útjában állt. Felháborító, kérem! Okvetlenül adja át
tisztelegő üdvözlőmet, ha látja őt.

- Jövő héten felkeresem a tanár urat. Hétfőn nem lesznek óráim, így az a napom felszabadult.

- Tehát elígérkezett? Kár!

- Nincs szó ígéretről, professzor úr, én csak remélem, hogy sikerül odajutnom. Réthy tanár úr azt mondta, szívesen látna ott kollégaként.

- Azt meg HISZEM! Réthynek e kijelentését tekintse kitüntetésnek!

- Valóban annak vettem, professzor úr! Szabad megkérdeznem, miről kívánt beszélni velem, professzor úr?

- Óh, igen! Látja, milyen szórakozott vagyok! Réthy barátom nevének említése majd kizökkentett a nyugalamból. Nagy tisztelője vagyok az ön példaképének. Nos, igen! Azt szeretném mondani, hogy szívesen venném ide magát magam mellé tanársegédnek. Mit szólna hozzá?

Pista bármire számított, de erre nem. Zavarba jött. Belső zsebéből fehér zsebkendőt vett elő, azzal törölte le arcáról a verítéket.

- Professzor úr! Ez olyan váratlanul ért, hogy hirtelen nem is tudom, mit mondjak - hangja elfulladt az izgalomtól. - Mégis azt kell mondanom, hogy bár életem végéig hálás leszek professzor úrnak az ajánlataért, meg kell mondanom, hogy a válaszom nagy-nagy tisztelettel, de nem. Nekem haza kell mennem, oda, ahonnan jöttem. Ez a kötelességem!

- Úgy! - Most Őszin volt a sor, hogy meglepődjek. Ilyen még nem volt, hogy valaki egyetemi tanársegédi állást visszautasítson. - S mitől kötelessége a hazatérés?

- Részben, mert vár a menyasszonyom, Neszmélyen akarjuk megalapítani a családi életünket. Ez az egyik ok. A másik: a származásom. A neszmélyi cigányoknak az egész megyében a legrosszabb híre volt.

- Volt? Véletlenül használta a múlt időt?

- Szándékosan mondtam, hogy volt. A menyasszonyommal együtt sikerült elindítanunk egy olyan folyamatot, aminek eredményeként a neszmélyi cigányok nemcsak a megyében, de a faluban is példaképpül szolgálnak. Beszélhetek róla részletesebben?

- Beszéljen! - Ez egyre érdekesebb! Hallgatom!

És Pista beszélni kezdett. Nem szépített semmit, nem is vett el az igazságból, de nem is túlzott. A *Meleg Sátorral* kezdte, beszélt a Szélső utcaiak sivár helyzetéről, az alkoholizmusukról, rossz szokásaikról, az elmaradottságukról, s arról, miként sikerült jobb belátásra bírni őket. A falusiak megvendégelését is elmondta, amiként a héregieket is.

- Egy héttel ezelőtt díszpolgári címet adományozott a falu - fejezte be. - Most nem hagyhatom őket cserben. S attól félek, ha nincs ott valaki, aki a cigányokat kézben tartsa, visszajön a korábbi állapot. A gyerekeket féltem legjobban.

- Úgy érzem, megértettem, amit elmondott. Fiatal barátom, magának küldetése van! Ám még egy javaslatom van, s ezt nem utasíthatja vissza. Mindazt, amit most nekem elmondott, írja le és adja be, mint doktori disszertációt. Én magam leszek a segítője.

- Köszönöm, professzor úr! Úgy teszek, ahogy professzor úr javasolta. Nem is kell anyagot gyűjtenem, hiszen együtt élek a témával.

Időközben Ősz egy papírlapot tett maga elé és lázas gyorsasággal írni kezdett. Alákanyarította a nevét, majd felnézett és azt mondta:

- Megtenné, hogy alkalomadtán átadja ezt a pár sort Réthy barátomnak? Akár el is olvashatja, nem magáról írtam, jöllehet, szóba került az ön elhivatottsága is. De nem protekciót kértem, mert arra nincs szüksége. Köszönöm, hogy felkeresett, igen élvezetes beszélgetés volt, majd

máskor folytatjuk. Most kénytelen vagyok befejezni a beszélgetést, mert dolgom van. Sok sikert kívánok a terveihez, kolléga. S ne feledje, amíg én vagyok a tanszékvezető, addig magának mindig van egy tanársegédi állása.

- Hálásan köszönöm a jóságát, professzor úr! - állt fel Pista is. Kezet fogtak

Pista délután hazautazott. Még aznap este kihívta Sziromkát és Nektárt a domboldalhoz. Beszámolt nekik az Őszi professzorral folytatott beszélgetésről, s a véleményüket kérte. Mindkét tündér helyeselte a fiú döntését, hogy mindenképpen haza akar jönni.

- Bár az egyetemen magasabb lenne a fizetésem, mint Tatán. Ez a majdani életünkben fontos lehet - figyelmeztette Sziromkát.

- Majd szerényen élünk! - mondta Sziromka, Nektár pedig buzgón bólogatott hozzá.

- Mennyi ideig tart még az egyetem? - kérdezte Nektár.

- Még nagyon sok van hátra - felelte Pista némi szomorúsággal a hangjában. - Ez még csak az első évem. Még négy év van hátra, hogy diplomát kapjak.

- Azért ne légy ilyen szomorú, eltelik az a négy év gyorsan - vigasztalta Nektár a fiút. - Sziromka megvár, miatta nem kell aggódnod. Ugye így van? - nézett szigorúan a kisebbre.

- Hát persze, hogy így van! Ráérünk! Semmi és senki nem sűrget bennünket.

- Na látod! - Nektár szinte fenyegetően mondta a szavakat. - Elég a kesergésből! Inkább arról beszélj, miről fogsz írni a tatai szereplésre?

- Még nem tudom - mondta kelletlenül Pista. - Muszáj nekem mindenáron szerepelni? Nem hiszem, hogy pont rám kíváncsiak a tataiak.

- Miért ne lennének kíváncsiak? Egy díszpolgárra mindenki kíváncsi.

- Na, igen! - nyelt nagyot Pista. - A díszpolgárság kötelez! Megírom, talán még ma este.

- Ma korán reggel kijöttem sétálni az utcára és láttam egy csomó embert menni a kiserdő felé. Gyerekek, felnőttek vegyesen. Vajon hová mehettek? - kérdezett közbe Sziromka.

- Valószínűleg gombát szedni. Eső volt, az is idő meleg. Ilyenkor nő a legtöbb, és sok családnak az a főétele, meg el is adják a faluban, ebből van némi jövedelmük. Más munka itt nem akad, hiába dolgoznának szívesen az emberek. Az emberek nem kényelmességből munkanélküliek, legalábbis nem mindenki. Dolgozna mindenki szívesen, csak lenne hol.

Sziromka ma nagyon beszélős kedvében volt:

- Észrevettétek, hogy a domb túloldala milyen kopár? Egy fűszál sem nő rajta soha! Miért?

- Mert csupa agyag! - felelte Pista, de ahogy kimondta, mindjárt el is hallgatott, mert valósággal belehasított agyába a gondolat: Hát persze, az agyag! Hogy ő eddig erre nem gondolt! Ott van a legkiválóbb agyag, csak ki kell termelni, s akkor...!

- Sziromka - mondta izgatottan -, óriási ötletet adtál! Holnap megyek az önkormányzathoz. Remélem, nem késtem el vele. Mert ez másnak is eszébe juthat, annyira kézenfekvő.

De bizony, elkésett vele. Fáncsi nem hiába mászkált ide mostanában, járkált le s föl a domb hátsó oldalán, magában dudorászva. Senkivel nem állt szóba, még a köszönéseket sem fogadta, csak valamit dünyögött az orra alá.

- Csak nem új kocsmát akar építtetni? - találgatták azok, akik találkoztak vele.

Nem! Fáncsinak ugyanaz az ötlete támadt, ami Pista agyát is megjárta. Nem töprengett sokáig, hanem beadott egy hasznosítási kérelmet, az önkormányzat falugazdálkodási részlegéhez. Kibérelné tíz évre a dombot, ajánlotta, s ott agyagot bányásztatna a romákkal, s ha már elegendő agyagot termeltek ki a munkások, beindít egy agyagvályog gyártó-telepet. A falu is jól jár, ugyanakkor munkája lesz az embereknek. Az önkormányzatnál azonnal megkapta az engedélyt, sőt még némi adókedvezményt is kikönyörgött. A domb oldalán egy sátort állíttatott fel, beleraktak egy asztalt, két széket, az egyikén trónolt maga Fáncsi, de most nem pálinkát kínált, hanem szerződést nyomott az érdeklődők orra alá.

- Nesze! - mondta gögösen - itt írd alá. Ennyi lesz a havi fizetésed. Nyolc órás műszakokban fogtok dolgozni, hozhatjátok az asszonyt is, meg a gyerekeiteket. Agyagot taposni azok is tudnak, még senki nem szakadt bele, kibírjátok. Ha nem kellett a finom italom, majd isszátok a verejtékeiteket! Visszasírájátok ti még a *Meleg Sátort*!

Az emberek egy ideig túrték, hogy Fáncsi gorombáskodjék velük, aztán vállat vontak és ott hagyták.

- Hadd pukkadozzon! - mondták - az a fő, hogy munkát ad és remélhetően fizetést is.

Hát munka az lett bőven, nem panaszkodhattak. Fáncsi maga is egész nap ott izzadt a terepen, intézkedett, ha volt mit, ha nem, pedig három munkafelügyelő is figyelte az embereket állandóan, nem lazás-e valamelyikük. Cigaretta, derekat ropogatni tilos volt, még azt se akarták engedni, hogy a reggelire hozott szalonnát, zsíros kenyeret felfalják. Alig nyelték le az utolsó falatot, a felügyelő már üvöltött:

- Mi lesz már? Meddig akarnak zabálni?

A 120 kilós, 190 magas, csupa izom Kolompár úgy megharagudott, hogy hozzávágta a lapátot, szerencsére a felügyelő még idejében félre tudott ugrani, különben a lapát széthasítja a fejét. Ezután már a felügyelők is csendesebbek lettek, Fáncsi hiába próbálta uszítani őket, megijedtek a cigányok haragjától. A nagy toborzás híre eljutott a közeli falvakba, jöttek onnan is munkára jelentkezők, jött a héregi cigányoktól is néhány elszánt férfi. Beálltak reggel a munkába, de délben már egyet se lehetett látni közülük. Ugyanígy jártak a falubeliek is. Kiderült, a cigányok szívósabbak, jobban elviselik a nehéz fizikai munkát, mint a parasztok. Volt is ugratás heccelődés oda-vissza! A romák humorérzéke, szókincse kifogyhatatlannak látszott, a parasztember nincs szokva szócsatákhoz, így rendre alul maradtak a viccelődésben. Viszont a munka jól haladt, Fáncsi elégedett lehetett.

Amikor úgy két családi ház méretű agyaghalom összegyűlt, elkezdődhetett a vályoggyártás. Négy darab, téglalap alakú, deszkalapokból összeütött formázót hozott ki Fáncsi, abba kellett belelapátolni a szalmatörökkel összedolgozott agyagot, lábbal alaposan megtaposni, egy vasrudat akasztottak rá, azzal lehetett futva húzni a domb naposabb oldalához, száradni. Két nap alatt meg is száradt a tűző napsütésben. Ehhez a munkához már az asszonyok is jöhetett. A gyerekek nagy kurjongatással egymással versenyezve futkároztak a formázókkal, Hamarosan több ezer kész vályogot terítettek szét a domb aljában. Jöhetek volna a vásárlók. Jöhetek volna, de nem jöttek! Fáncsi a haját tépte. Örjögve futkározott a domb körül, elátkozva még a Szent Szület is, a mélyen vallásos cigányok őszinte felháborodására.

- Megver az Isten ha káromlod, Fáncsi! - csitították, de hiába, mert Fáncsi csak átkozódott tovább.

Így jött el a 15-e, az első fizetési nap.

Csakhogya kiderült, Fánicsinak nincs pénze, fizetést adni csak akkor tud, ha a kész terméket megvásárolják. Az emberek morogtak, de nem tehettek semmit. Elhangzott az a szó, amitől Fánicsi a legjobban tartott:

Sztrájk!

Kolompár olvasott olyat, hogy ilyenkor sztrájkbizottságot szoktak felállítani. Gyorsan meg is szervezték, a négy legelismertebb verekedőt jelölték ki a posztra. Csakhogy Fánicsi okosabb volt és három munkajogászt ültetett a tárgyalóasztalhoz, akik egy perc alatt lehengettek az öt cigányt, akiknek fogalmuk se volt, miként, s miről kell tárgyalniuk. Kolompárnak ekkor mentőötlete támadt, szünetet kért, s a másik négyel összedugták a fejüket; a tárgyalást a *Meleg Sátorban* tartották, ami még változatlanul Fánicsi tulajdonában volt.

- Figyeljetez ide: mi ehhez hatókrök vagyunk! Kérjük fel a fiatal Járóka Pistát, tárgyaljon ő ezekkel az okosokkal, mégiscsak egyetemista, művelt srác, ő talán jobban szót ért az ügyvéd urakkal. Belőlünk úgysis hülyét csinálnak Fánicsiék. Ne hagyjuk beetetni magunkat, ha nem muszáj. Egyetértetez velünk?

Azok örömmel fogadták az ötletet. Visszamenve az asztalhoz, Kolompár bejelentette, hogy holnaptól egy megbízottjuk, ifjabb Járóka István képviseli a sztrájkbizottságot. Fánicsiék beleegyeztek a változásba. Kolompárék rohantak Járókaékhoz.

- Vállald el, Pista! Ez mindannyiunk ügye, mi buták vagyunk, meg nem is értünk az urak nyelvén, bohócot csinálnak belőlünk!

Pista mi mást tehetett volna, elvállalta a képviseletüket, de mind Nektárt, mind Sziromkát kérte, hogy gondolatban kísérjék figyelemmel a tárgyalás menetét, s ha kell, avatkozzanak közbe egy-egy jó gondolattal segítve a munkáját.

Másnap reggel már Pista ült le a tárgyalóasztalhoz. Illendően bemutatkozott a két ügyvédnek.

Azok lekezelően bántak vele. Zsebre tesszük - gondolták mindketten - és összenevettek.

- Láthatnánk a megbízólevelét, amit az eredeti sztrájkbizottságtól kapott?

- Vedd elő a jobb belső zsebedből! - érzekelte Nektár sugallatát. - Benyúlt a zsebébe és egy összehajtogatott papírlapot talált. Kivette, s valóban, ez volt a kért megbízó levél. Öt aláírás igazolta, hogy teljhatalommal tárgyalhat a nevükben.

A két ügyvéd átvette az iratot, hosszasan vizsgálgatták, de semmi kifogást nem emeltek. Fánicsi morgott valamit, hogy nocsak - mondta hangosan - egyszeriben megtanultak írni! Úgy tudtam, analfabéta mind az öt. Nem hamisítvány ez?

- Majd a végén megvizsgáljuk, s ha valóban az, érvénytelenítjük a megállapodást. Mik az ajánlatai? - kérdezték Pistát.

- Pontosan ugyanaz, mint az elődeimé voltak - felelte Pista, kissé összeszorult torokkal. - A cégtulajdonos, Fánicsi úr által aláírt szerződésben meghatározott órabért beszorozva a le-dolgozott napok számával, dolgozóként átlagosan tizenötezer forint járandóság megfizetését kérjük. Az asszonyok és gyerekek munkabére ennek mintegy a fele, vagyis családonként, akik a telepen dolgoztak, harmincezer forintot kell kapniuk.

- Szó sem lehet róla! - tört ki Fánicsi vörös képpel. - A koszos cigányok örüljenek, hogy dolgozhattak!

Pista határozott mozdulattal felállt, arca megkeményedett:

- Akkor nincs miről tárgyalnunk, uraim! - mondta és a jegyzeteit kezdte összepakolni. - Különösen ilyen hangnemben nem! Kérem - fordult a gyorsíró Juhász Katihoz, aki főállásban a polgármester titkárnöje volt, csak kikérték a tárgyalás idejére. - Szíveskedjen belefoglalni a jegyzőkönyvbe, hogy a tulajdonos koszos cigányoknak nevezte a dolgozókat. Majd a munkaügyi bíróság eldönti, kinek van igaza, s hogy szabad-e így nyilatkozni a dolgozókról, szabad-e származásuk szerint megkülönböztetni az embereket!?

Ez hatott! Az ügyvédek szinte rémülten próbálták a fiút visszatuszkolni a székre. Egyikük ráförmedt Fáncsira:

- Maga fogja be a száját! Mi tárgyalunk, nem maga. Csak rontja a helyzetet. Jóvátehetetlen hibát követett el a buta kiabálásával.

Pista megértette, hogy voltaképpen megnyerte a csatát. Fáncsi maga adta kezébe a legdöntőbb fegyvert. Visszaült, mert eszébe jutott a megoldás, bár lehet, hogy ezt a gondolatot is Nektár ültette az agyába:

- Esetleg volna egy megoldás!

- Mondja! - ugrottak neki a jogászok. - Lehetetlen, hogy józanul gondolkozva ne találnáink megoldást. De pénzt ne kérjen, mert az nincs! - tették hozzá savanyú képpel.

- Ha nincs, hát nincs! - vont vállat Pista. - Akkor keressünk valami más csereeszközt, például itt van a kész vályog. Számítsuk darabját... - kis szünetet tartott a nagyobb hatás kedvéért, jelezve ezzel azt is, hogy ő ráér, neki nem sürgős - mondjuk egy forintért. Adjon a tulajdonos vályogot a fizetés helyett. Családonként harmincezer vályogot, ugyanennyi járna pénzben is. Ha elfogadják, kész a megállapodás.

A főtárgyaló jogász Fáncsihoz fordult:

- Ez egészen jól hangzik! - jelentette ki, társai buzgón bólogattak. Fáncsi azonban megkötötte magát, magából kikelve ordította:

- Csak nem dőlnek be ennek a kis csóró cigány fattyúnak? Egy vályog ára öt forint, ennyiért adom. Ilyen áron tárgyalhatunk, kevesebbért nem!

- Akkor végeztünk, uraim! - állt fel ismét Pista, és indult az ajtó felé.

A jogászok megrettenve rohantak utána. A főtárgyaló jogász átkarolta a vállát, úgy próbálta visszahúzni az asztalhoz.

- Nyugalom, Járóka úr! Felesleges érzékenykedni! Még nem végeztünk! Beszéljessünk! Mit kezdenének annyi vályoggal? Jön egy eső és az egész tönkremegy. Gondolkozzon!

- Biztosan el akarják adni! - Fáncsi csak nem bírt magával. Dühében toporzékolt. A jogászok hiába próbálták csillapítani. - Azt remélik, hogy ami nekem nem sikerült, ők majd értékesíteni tudják. De abból nem esznek a drágalátos cigány urak! Én se a falvédőről jöttem!

- Nem is rossz ötlet, Fáncsi úr! Köszönöm! - mondta hideg nyugalommal Pista. - De én jobbat tudok. Maga is jól jár, mi is Fáncsi úr! A Szélső utcában túl sok a putri, az összetákolt viskó. Így minden családnak lehetne rendes háza, ez a falu jó hírét is emelné. Van köztünk nem egy tanult kőműves mester, s legtöbb cigány ember dolgozott már építkezésen, mert máshova nemigen veszik fel őket, az alacsony iskolázottságuk miatt, az apám, és a nagyapám is dolgozott építésen. Könnyen felépíthetik a kis házaikat, kalákába állva, ahogy az nálunk szokás.

Erre még a jogászok is elismerően bólogattak. Fáncsit azonban ez sem hatotta meg. Most egész közel somfordált Pistához és úgy sziszegte, hogy jogászok is tisztán hallhatták:

- Te, kis szemét! Te akarsz túljárni az én eszemen? Hát arra várhatsz!

Ám Pistát nem tudta nyugalomból kikökönteni, Már tudta, hogy nyert.

- Ha még egyszer tegezni mer, visszategezem! - mondta csöndesen. - S ajánlom, ne bősztse fel jobban a cigányokat, mert ha összefognak maga ellen, akkor itt nem lesz több maradása.

- Fenyegetőzik? - ugrott fel a főjogász. - Kérem jegyzőkönyvbe venni, amit a tárgyaló fél mondott.

Kati bólintott. - Leírtam mindent - mondta halkan és visszahajolt a jegyzőkönyv fölé, mintha mi sem történt volna.

- Szó sincs semmiféle fenyegetésről - válaszolta Pista a legteljesebb nyugalommal. - Csupán emlékeztetni szerettem volna Fáncsi urat, hogy jogállamban élünk. Vagy önök nem így gondolják uraim? - tette hozzá mosolyogva.

Az ügyvédek elhallgattak. Összenéztek és egyszerre tárták szét a karjaikat.

- De igen, Járóka úr, mi is valljuk, hogy jogállamban élünk. Azért tárgyalunk. - A főjogász odafordult Fáncsihoz: - Azt hiszem, Fáncsi úr, végeztünk! Kollégáimmal együtt azt ajánljuk önnek, fogadja el Járóka úr okos, sőt bölcs ajánlatát. Ha nem teszi, a bíróság bizonyosan önt fogja elmarasztalni, s az többbe kerülne. A mi honoráriumunkat most kérjük rendezni - és a markát nyújtotta.

- A honoráriumukat? - kacagott fel keserűen Fáncsi - milyen alapon? Mert egy csóró cigánygyerek zsebre vágott öt képzett jogászt? Nevetséges! Egy fillért sem kapnak!

- Szerencséjére ezt meg se hallottuk. No, majd mi kivasaljuk magából azt, ami nekünk jár. Különben, hiába ugrál, nagyon előnyös eredménnyel járt a tárgyalás, köszönhetően Járóka úr bölcsességének, no meg az ön meggondolatlan elszólásainak. Uraim! - mondta körbe fordulva. - A tárgyalást befejezettnek tekinthetjük. Köszönjük, Járóka úr, élvezet volt önnel beszélgetni. Gratulálok! Meggyőződése, hogy ön előtt még nagy jövő áll.

- Ámen! - állt fel Pista is nagyot kacagva.

Az ajtó előtt Kolompárék várták, izgatottan. Kolompár valósággal rárontott.

- Beszélj, mit sikerült elérni?

Pista nagy nehezen kibújt Kolompár acélkarjai közül:

- Sokat! Menjünk a többiekhez, majd ott elmondok mindent. Hol várnak bennünket?

- Hát hol várnának? Természetesen, a dombnál. Ott van mindenki, siessünk, mert szétdurranok a kíváncsiságtól - hadarta Kolompár és idegesen rágyújtott egy cigarettára.

Az emberek valóban a dombnál várták őket. Amikor meglátták a közeledő hat férfit, felugrottak, s többen eléjük futottak.

- Mi van? Sikerült intézni valamit? - faggatták Kolompárt, de az csak rábökött Pistára.

- Majd ő elmondja, ő tárgyal.

Pista felállt egy kis magaslatra, hogy mindenki jól láthassa őt, s a hangját is hallani lehessen.

- Jó napot, emberek! Igen, én tárgyaltam Fáncsiékkal. A hitvány gazember szakjogászokat hozott, négyet, azokkal kellett megküzdennem.

- A lényeg halljuk! Van pénz?

- Nincs! - hűtötte le a kedélyeket Pista, s mindjárt hozzátette: - Annál több is van. Pénz nincs és nem is lesz, mert Fáncsi nem kap hitelt a banktól, amíg a késztermékére, a vályogra nem tud igazolni megrendelést. Így abban állapodtunk meg, hogy vályoggal fizeti ki a munkásokat.

- Vályoggal! - hangzott a csalódott kiabálás. - Azt mi is tudunk csinálni. A pénzünket akarjuk!

- Azt elhiszem, hogy tudnának vályogot csinálni, de az a bökkenő, hogy a vályogért is fizetni kéne, mert az az önkormányzat tulajdona, Fáncsi pedig bérleti díjat fizet érte, ha tud. Nem szabad tehát csak úgy, önkényesen neki állni és kitermelni az agyagot. Ezért büntetés járna. Lassabban a testtel. Ésszel kell ezt intézni, emberek. Nos, abban állapodtam meg Fáncsival és a jogászaival, hogy a járandóságukat vályoggal egyenlíti ki. Ahány forint jár, annyi darab vályog. Az olyan család, ahol az asszony és legalább egy gyerek dolgozott, harmincezer darab vályogra jogosult.

- Ennyiből akár egy kisebb ház is kitelik! - hallatszott Kanalas Oszkár kőműves mester öblös hangja.

Pista megörült a közbeszólásnak.

- Pontosan így gondoltam én is, ezért mentem bele az alkuba. A régi, düledező putrikat viskókat le lehet bontani és minden munkáscsalád új házba költözhet. Igaz, pénz nincs. De mégse ingyen dolgoztak. Hát ennyit tudtam intézni. Ha keveslik, csak engem hibáztassanak. A Kolompár csapat ott se volt.

A várakozók között örömujjongás tört ki, még tapsoltak is. Kanalas odaballagott Pistához és átölelte:

- Köszönjük, fiam! Remélni sem mertünk ilyen nagy sikert. Hé, emberek, majd kisorsoljuk, kinek a házával kezdjük! Remélem, segítő kezekben nem lesz hiány!

- Nem! Neem! Segítünk mindenkinek! Ahogy szoktuk!

- Kár tagadnunk, a Szélső utcának rossz híre volt a faluban, sok volt a szemét, a részeg ember, sok volt a kiabálás, a veszekedés. De ez már múlté. Most a szegénység, a nyomorúság miatt a legszánalmasabb a mi utcánk. Talán soha nem lesz még egy ilyen alkalom, hogy ezen is változtassunk. Legyen mienk a legszebb, legvirágosabb utca, hogy egyszer már irigyeljenek is bennünket, ne csak lenézzenek, szidjanak. Csinálunk egy szép, sétáló utcát, olyat, amiben egyelőre nincsenek üzletek. De majd jönnek azok is, ha látják, hogy a környezet tiszta, rendes, megbízható. Az egyetemen tanultam: mutasd meg, hol laksz, s miként, s én megmondom, ki vagy, mennyit érsz. Hát mutassuk meg, kik vagyunk, s mennyit érünk, ha saját kezünkbe vesszük a sorsunkat.

Hátul most felállt egy ismerős férfi, Ákosi tanító úr, akit mindenki ismert, sokan a tanítványai voltak, vagy a gyerekeik lettek azok.

- Szólhatok? - kérdezte körbe tekintve.

- Halljuk! - hangzott a biztatás. Nem is vették észre, mikor jött közéjük az idős tanító. Már az is nagy dolog volt a szemükben, hogy közéjük ült, hogy leereszkedett hozzájuk. Nem ehhez voltak szokva. Ákosi előre sétált. Megállt Pista mellett, karját áttette a fiú vállán, úgy beszélt:

- Ennek az ifjú embernek, Járóka István barátomnak igaza van! Ha ezt az alkalmat nem ragadják meg, nem érdemlik, hogy a sorsuk jobbra forduljon. Ha jogom lenne, az egyik utcát róla nevezném el, de ehhez kell a képviselő-testület hozzájárulása is. Nos, így gondolkodik egy igazi díszpolgár ahogy az én Pista barátom teszi. Gratulálok, Pista, nagy dolgot vittél végbe megint!

- Köszönöm, Pista bátyám! De nem felejttem el, hogy te is sokat segítettél!

- Jé! Ezek tegeződnek? - hallatszott egy szörnyülködő hang. Ákosi akkora tekintély volt a szemükben, hogy őt tegezni, felért egy istenkáromlással.

- Igen! - válaszolt Ákosi, hogy ezzel megvédje fiatal barátját. - Mi tegeződünk, mert Pista kiérdemelte a nagyrabecsülésemet. Emlékezzenek arra az estre, amikor a Szélső utcai cigányok a maguk erejéből megvendégelték a falu népét. Ki hallott még ilyen csodáról? Azt talán nem Járóka Pista szervezte? Én csak áldásomat adtam hozzá, de azt édeskevés lett volna, ha ők, ha önök mindannyian, nem állnak becsülettel a dologhoz. Ez tehát közös siker volt, legyenek rá büszkék! Csak ennyit akartam elmondani. Sok sikert kívánok az építkezéshez! Az első házavatásnál szeretnék mielőbb jelen lenni.

Az úton most Fáncsi autója tűnt fel, benne ültek az ügyvédek is. Mentek vissza Tatára. Fáncsi megállt és gyűlölködő arccal kiköpött a domb irányába. Vagy öten is ugrottak, hogy kiemelik az autóból. Pistának minden erejére szüksége volt, hogy megállítsa őket.

- Ilyen emberek is vannak! - legyintett Ákosi. - Ne törődjenek vele! Maguk legyenek különbek az ilyeneknél, ez a fő!

Az önkormányzat egymás után adta ki a bontási és az építési engedélyeket. A munka beindult. Az első ház a Hajas családnak épült, ahol hat gyereket neveltek. A régi egy szoba-konyha eltűnt a föld színéről, helyette 3 szobás lakás készült, hozzá konyha, kamra és fürdőszoba, sajnos, egyelőre víz és felszerelés nélkül. Hajasné minden darab vályogot megcsókolt, olyan boldog volt. A munkában az egész utca képviselte magát. Minden nap hajnalban kezdték a munkát, és este, sötétedésig meg se álltak. Botos még cigarettaszünetet sem engedélyezett, igaz, önmagának se, pedig ő maga is erős dohányos volt. Hajasék nem vettek részt a sorsolásban, mivel a sok gyerek miatt elsőbbséget élveztek. Innen kezdve viszont mindenki sorsolással került sorra, nem volt kivétel. A véletlen úgy hozta, hogy a leendő ifjabb Járóka házaspár legutoljára az utolsó számot húzta ki, a tizenhetest. Ákosi, elfogadva a meghívást a Hajas féle ház avatására kilátogatott a Szélső utcába és repesett a szíve az örömtől, a megújult utca látványától. Nem jött üres kézzel, ajándékot is hozott: két üveg pezsgőt és egy jókora hízott libát, amit Hajasné azonnal a sütőbe rakott. A pezsgőt felbontották és Hajas a ház négy sarkát ősi cigányszokás szerint ünnepélyesen meglocsolta pezsgővel.

A házak alapjaihoz a közeli hegyekből, a régi kőbányából ideszállított köveket használták. Szerencsére akadt az utcában három kézikocsi, azon vagy talicskán hordták a köveket. Nem volt könnyű munka, de annál fontosabb. Az alapok kiásása közben is jócskán kerültek elő felhasználható kődarabok. A munka gyorsan haladt. Negyedév múlva már négy vadonatúj ház fehérlett, az ablakokra függöny is került. Járóka Péter nem kívánt részt venni a sorsoláson, mondván ő a házával most is elégedett, javításra nincs szükség. Nektár és Sziromka házról-házra járva az éléskamrákat töltötték tele, észrevétlenül, tapintatosan. A lakók csak másnap csodálkoztak: hát ez a sok liszt, cukor, miegymás, honnan került elő?! Panasz sehonnan sem hallatszott. Pista üdvözült mosollyal járt-kelt. Mindenkihez volt néhány kedves szava. Eddig is szerették a kellemes modorú fiatalembert, de most nagyot nőtt a cigányok szemében, hiszen mindenki tudta, hogy neki köszönhetik a mostani boldogító állapotot. Fáncsi olykor-olykor megjelent, mérgesen leköpködött minden új házat, vadul átkozódott. Végigsétált az utcán, közben egyre szitkozódott, de senki nem törődött vele. Kolompár megsokallta a dolgot és egy nagy marék habarcsot hozzávágott. Fáncsi most kezdett csak el igazán acsarkodni. Kolompár eléje állt, rászúrta bogárfekete szemeit, mire Fáncsi jobbnak látta befogni a száját.

- No, azért! - mondta Kolompár, amikor Fáncsi elhúzott az autójával. Nem is látták többször.

Egy napon a polgármester is kilátogatott a Szélső utcába. Álmélkodva figyelte a nyüzsgést, elismerően bólogatott az új, fehérre meszelt takaros házak láttán.

Az építkezések időszakában elmaradtak Sziromka domboldali játéka is. A gyerekekre otthon volt szükség, kellett az ő dolgos kezük is. Két rúdra egy széles deszkát tettek, arra vályogot pakoltak és dalolva, futva hurcolták a falazókhoz. Botos fia végezte az ácsmunkát, boszorkányos ügyességgel kezelve a szekercét. Az apja elégedetten, nem titkolt büszkeséggel figyelte a fia munkáját.

- Jól csinálod, fiam! Remekül megtanultad a szakmát. Nem is fogsz éhen halni soha!

Különös módon az építési láz átterjedt a falubeliekre is, azzal a különbséggel, hogy ők nem vályogból, hanem téglából építkeztek, és idegenből hozattak építőmestereket. Új házaik formáját viszont a Szélső utcaiakról másolták.

Egyik reggel ismét felhívásokat találtak a villanyoszlopokon az utcabeliek. Ezúttal azonban nem utcabálra szólt a meghívás, sokkal komolyabb dologról volt szó:

Kérem a Szélső utca felnőtt lakóit, hogy szombat este 6 órakor találkozzunk a szokott helyen a domb aljában

Tisztelettel ifj. Járóka István.

Nem hiányzott senki. Pista már várta az embereket, még nyakkendőt is kötött, hogy ezzel is kifejezze, tiszteli azokat, akik kérésére félbehagyták a munkát, s idejöttek.

- Jó estét mindenkinek! - köszöntötte őket. Azok visszamorogtak: - Neked is!

- Ne haragudjanak, hogy rabolom a drága idejüket, de úgy vélem, ha már eddig eljutottunk, hogy az utcánkra szinte rá se lehet ismerni, gondolnunk kell arra is, hogy megmaradjon ilyen szépnek, tisztának. Ezért javaslom, szervezzünk egy utcabizottságot, amely gondoskodik arról, hogy mindenki vigyázzon a rendre, senki arról meg ne feledkezhessek, s ha akadna hanyag ember, aki megfeledkezne a közös érdekről, legyen joga rendre utasítani. Beleegyeznek, hogy létrehozunk egy ilyen bizottságot, s ha igen, elfogadják-e őket, hogy felügyeljenek az utca rendjére? Először a bizottságról szavazzunk, legyen-e? Aki egyetért, kézfelemeléssel szavazzon.

A kezek magasba lendültek. A szavazás egyhangú igen lett.

- Javaslom a bizottság elnökének Kolompár Aladárt. Feltéve, hogy elvállalja. Elvállalod, Ali?

- Ha rám szavaznak, el én! - felelte az óriás termetű Kolompár vigyorogva.

A szavazás most is egyhangú volt. Kolompár hajlongott körbe-körbe:

- Aztán nehogy megbánjátok! Mert szigorú leszek ám!

- Akkor te válogasd ki a bizottságod tagjait, ha már elnök lettél - mondta neki Pista tisztelettel.

- Szeretnék beszélni veled, ha van rá néhány perced. Ráérsz?

- Neked még éjfélkor is! - mondta Kolompár és Pista mellé állt. - Miről van szó, Öcskös?

- Arra gondoltam, hogy ezt a mostani nagy lelkesedést valahogy fenn kellene tartani, hogy a gyerekek ebbe nőjenek bele, hogy ez legyen nekik a természetes. Most örülnek a házuknak, de örüljenek a saját környezetüknek is. Ebben kéne segítenetek. Például legyen minden ház előtt egy kis virágoskert. Nem nagy dologra gondolok, elég két-három muskátli, egy-két rózsabokor, ilyesmi. Hiszen csak elkezdeni nehéz, a többi már megy a jó példa után. Ti arra vigyázzatok, hogy legyenek kertek, s hogy gondozzák is. Világos? De a legfontosabb, hogy az árkok állandóan rendben legyenek, nehogy elduguljon egy-egy átfolyó szakasz, mert ha ránk zúdul

egy váratlan nagy eső, az utcát elönti az ár. Volt már rá példa, emlékezzenek! Ámuljon el az, aki erre vetődik. Ezt szeretném. Pénzbe nem kerül, vagy csak igen kevésbe. Vállaljátok?

- Azt elismerem, hogy igazad van, miként azt is, hogy jelenleg te vagy köztünk, sőt talán az egész faluban is a legtanultabb, legokosabb ember. Mégse értem, milyen jogon rendelkezel itt velünk. Kinek képzeled magad, fiú? - mondta Kolompár és lapátnyi kezét ráejtette Pista vállaira. Pista egy pillanatra megingott Kolompár hatalmas kezeinek súlya alatt. Megölelte a vad arcú Óriást, úgy mondta, közben arra gondolt, ha így félre lehet érteni a szavait, akkor valamit rosszul csinál. De mit? - ez a kérdés!

- Nem akarok én rendelkezni, Ernő bátyám! Nem képzelem magam senkinek. Csupán ötleteket akartam adni. Eddig általában bevált, amit kezdeményeztem.

- Hát, ami igaz, az igaz! - ismerte el Kolompár és tenyerét levette Pista válláról. - Szóval, hogy legyen? Mi legyen? Hallgatunk rád, ne félj. Mintautcát akarsz csinálni a Szélső utcából?

- Miért ne? Elvégre nem csak „*Tiszta udvar, rendes ház*” mozgalom létezik, hanem „*tiszta utca, rendes lakók*” is, vagy ha eddig nem volt, majd mi megcsináljuk! Egyszer mi is lehetünk jó példa, nem?

- Szép gondolat, csináljuk meg! Kezet rá! Mindenki adja a kezét, aki vállalja.

A frissen kiválogatott bizottsági tagok öntudatos büszkeséggel csaptak Kolompár hatalmas tenyerébe. Pista legfelülre tette a magáét, mintegy megpecsételve a megállapodást.

Kolompárék komolyan vették a dolgukat. Ha rendetlenséget, szemetes árkot fedeztek fel, irgalmatlanul berontottak a házba, s házigazdát gallérjánál fogva kiráncigálták és rendbe hozták vele az elhanyagolt udvart, árkot. Az utcafronton egymás után alakították ki a csöppnyi virágágyásokat. Az utca valósággal díszbe öltözött. A polgármesteri hivatal észbekapott, és példának állítva a hírhedt cigánysort, kötelezővé tette az egész faluban a virágágyásokat meg az árkok gondozását.

- Van még valami? - kérdezte Kolompár, mint aki indulni készül.

- Hát igen, volna még egy javaslatom! - felelte neki Pista.

- S mi lenne az? - lépett vissza Kolompár.

- Szükségünk volna egy olyan helyiségre, amely mindenkié, afféle közösségi házra gondolok. Egyetlen helyiség elegendő volna, ami télen fűteni lehet, hogy ne itt a domb alján kelljen tartani a megbeszéléseinket.

- Talán össze lehetne gyűjteni a maradék vályogot, néhány darab a legtöbb helyen megmaradt.

- Az nem volna helyes - ellenkezett Pista. - Azt az emberek fizetés fejében kapták. Joguk van megtartani, vagy akár el is adhatnák, a falusiak örömmel megvásárolnák.

- Hm! - megint igazad van, kispajtás! - dörmögte Kolompár, fejét ingatva. - Akkor honnan vegyünk vályogot?

- Csinálhatnánk! Ahogy eddig is. A dombot nem vitte el Fáncsi. A formák megvannak.

- Nem lehet! - csapott öklével a levegőbe Kolompár. - Nem láttad a domb túlsó oldalán a kerítést? Fáncsi bekerítettette, és ott lóg a tábla is, rajta nagy betűkkel:

MAGÁNTÉRÜLET! BELÉPNI CSAK ENGEDÉLLYEL!

- Igen, Fáncsi hamarabb észbe kapott, mint mi. S ráadásul jogosan írta ki. Ő bérelte ki, Állítólag öt évet előre befizetett, ezért nem tudta kifizetni a munkásokat, mert elfogyott a pénze.

- Máshol nincs agyag? - erősködött Pista.

- A közelben nem tudok agyagról, legalábbis én nem hallottam, hogy lenne. - Kolompár szinte keseregve mondta. - Ti tudtok valahol agyagot? - kérdezte a bizottsági tagoktól.

- Nem! - felelték azok egyszerre.

- Ez sajnálatos, de úgy van, ahogy mondod, Ernő bátyám, akkor nem tehetünk semmit. Fáncsi jogosan keríttette el a maga területét, hamarabb kellett volna lépnünk.

- Építhetnénk fából. Itt van öt percre a kiserdő. Van ott fa elég! - mondta Kolompár, állat vakargatva.

- Csak azt ne! - riadt meg Pista. - Lopni nem szabad! Annak az időnek már vége!

- Nem is úgy gondoltam! - fintorgott Kolompár. - A múltkori nagy vihar után ott hever vagy húsz kidőlt fenyő. Az idő úgyis felemésztí. Mint díszpolgár, te kérhetnéd a jegyzőt, engedélyezze a hasznosítást. Szerintem még örülni is fog, ha eltűnnek a roncsolt fák az erdőből. A Botos gyerek, az Aladár egy-kettőre összeüti nekünk a házikót.

- Ez kiváló ötlet, Ernő bátyám! - örvendezett Pista. - Holnap be is megyek a hivatalba, beszélek a jegyzővel. Majd értesítelek, mit intéztem.

Pista másnap délelőtt valóban bevitte a szépen megírt kérelmet a jegyzőhöz. A jegyző szó nélkül kiadta az engedélyt. Délután már Kolompárék kinn dolgoztak az erdőn. Este hatkor huszonkét darab tekintélyes méretű fenyőt cipeltek a domb aljához. Ifjabb Botos Aladár szakértő szemekkel vizsgálta végig egyenként a jókora törzseket, végül kijelentette:

- Azt hiszem, elég lesz. Azért némi segítség nem ártana, mert egyedül forgatni, emelgetni, tartani ezeket a nagy törzseket, félek, egyedül nem fogom bírni.

- Segítünk, Alikám! Hány embert akarsz? Itt vagyunk mi hatan, velünk biztosan számolhatsz. Nézd, csináltam egy kis tervrajzot. Legalább hasonlítson rá.

Botos átvette a rajzot és gondosan vizsgálta. - Minek ez a torony a tetejére? Imádkozni akarnak benne? Megcsinálhatom, de ahhoz kevés lesz a fa.

- Akkor inkább nem kell torony, úgyis csak dísznek képzeltem, hogy mutatósabb legyen. Felvágásból, hogy nekünk ilyen is van. Akkor hát minden rendben?

- Minden rendben, Ernő bácsi! Holnap reggel elkezdem. De szólhatna Orsósnak, hogy élezze meg a szekercémet, neki úgyis köszörűs most a szakmája, gépe is van. Elvinné neki? - és kihúzta derékszíja mögül az építkezések alatt igencsak eltompult szekercét. Kolompár átvette.

- Na, tessék, már meg küldönc lettem! - mondta savanyú vigyorral. - De semmi baj, fiú, elviszem, Jakab még ma megcsinálja. Ennyit ő is megtehet a közösségi házért. Végére neki is csináljuk. Ez egyformán lesz mindenké. No, jó munkát, kispajtás! - biccentett az ácsmester felé és elindult Orsós Jakab háza felé. Egy óra elteltével már hozta is a borotvaéles szer-számot. Aladár elégedetten nézegette:

- Ez igen! Nagyon megtanulta Jakab bácsi a köszörűsséget! Ezzel akár borotválkozni is lehetne! Lefogadom, nincs még egy ilyen szekerce a megyében! De olyan cigány közösségi ház sincs, amelyet én építék. Most megmutatom, milyen mester lett a kis Botos fiúból!

Az utca lakóinak mindennapos programja lett esténként kísértalni a dombhoz, bámulni Aladár munkáját. Azt egyelőre csak a bizottság tagjai tudták, hogy voltaképpen mi készül, de ők fontosságuk tudatában inkább a nyelvüket harapták volna el, minthogy elárulják a titkot.

Kolompár nagyon keményen rájuk parancsolt, hogy fogják be a szájukat, legyen meglepetés a közösségi ház.

Aztán eljött az a nap is, amikor egy díszesen faragott táblát függesztett ki a ház homlokzatára a mester, rajta a felirat:

ROMA KÖZÖSSÉGI HÁZ

Alatta kisebb, egyszerűbb betűkkel:

A belépés kizárólag színjőzan állapotban engedélyezett!

Az ünnepélyes megnyitót szombatra tervezték, amire meghívták a jegyzőt, a polgármestert, a katolikus papot, a teljes képviselő-testületet, Ákosi Istvánt, s mindenkit, aki jó szívvel, barátsággal érkezik. Volt is nagy lakoma! Nektár és Sziromka alaposan kitettek magukért. A csöppnyi helyiségben 12 személyes asztal, kényelmes, háttámlás székekkel fogadta az oda-látogatókat. A főfalon, jobbra egy gyönyörűen faragott magyar koronás címer díszelgett, amiről senki sem tudta, ki készítette, de hogy nagy művész az illető, azt mindenki őszinte hittal vallotta. Az ünnepségen beszédet mondott a polgármester, akit láthatóan mélységesen meghatott a Szélső utca ilyen hihetetlen átalakulása.

- Ilyen szép ház csak a mesékben létezik - mondta ámulattal a polgármester. Botos Aladár fürdött a dicsőségben. Apja büszkébb volt a fia sikerére, mintha ő építette volna a faházat. Járóka Péter bácsi megölelte az ifjú mestert, s hangosan, hogy mindenki hallja, azt mondta:

- Derekas munkát végeztél, ilyen szépet még életemben sem láttam. Megemlegetik a neved, amíg cigányember él a Szélső utcában. Miért nem csináltál egy táblácskát, rajta az évszámmal és a mester nevével? Így szokás!

- Megcsinálom, Péter bácsi, gondoltam is rá, de attól féltam, hogy dicsekvésnek tartják, ha felteszem. Ha akarja, mindjárt fel is szegezem, merthogy azt a táblát én már ki is faragtam.

- Hát akkor tedd fel, fiam! Jogosan vagy büszke a munkádra, mert mi meg rád vagyunk büszkék. Aladár éljenzés és tapsvihar közepette térdmagasságban felszegezte az emléktáblát a homlokzati falra. A szövege: Épült 2006-ban, tervezte Kolompár Ernő, kivitelezte: ifjabb Botos Aladár.

Pista édesanyja surrant a fia mellé: - A jegyző úr keres, kisfiam, menj oda hozzá, beszélni kíván veled.

- Máris megyek, Anya! - felelte Pista, s már indult is, aki éppen az ételes asztalnál tömött magába egy szendvicset.

- Parancsoljon jegyző úr, édesanyám mondta, hogy beszélni kíván velem - mondta Pista, miután megvárta, hogy a jegyző lenyelje a falatot, s megtörölje száját és a kezét.

- Csak gratulálni akartam, kedves István. Elragadóan szép ez a közösségi ház. Örülök, hogy annak idején megadtam az engedélyt a fák kitermelésére. Ennél jobb helyre aligha kerülhetett volna. Minden elismerésem az önöké, és az építőmesteré. Bemutatná nekem az illetőt? Szívesen kezet ráznék vele.

- Csak egy perc türelmét kérem, jegyző úr, azonnal hozom Botos Aladár ács mestert. Fiatal-ember, kissé talán félszegnek fogja tartani, nincs szokva ilyen elismeréshez. Azonnal jövünk, és köszönöm a gratulációt! - Ezzel meghajolt és indult Aladárért.

Nem kellett egy percig sem várnia a jegyzőnek, Pista visszaérkezett az iruló-piruló, lámpaláz Aladárral.

- Íme a mester, Botos Aladár jegyző úr! Övé itt ma minden érdem! Ma ő a főszereplő!

- Gratulálok, fiatalember! Amit készített, az mestermű, igazi művészi alkotás!

Aladár alig tudott hangot kiadni magából, annyira meg volt hatva.

- Köszönöm az elismerő szavakat, jegyző úr! Nagy kitüntetés számomra!

- Igazán dicséretes, hogy ilyen szerényen éli meg a sikert. - A jegyző most belső zsebéből egy képeslapot vett elő és Aladár elé tartotta:

- Ismeri?

- Természetesen, jegyző úr! Mindenki ismeri, aki egyszer Tatán megfordult. Ez a műemlék a tatai harangláb és óratorony, az Országgyűlés téren található, a város központjában.

- Tudna ilyet építeni?

Aladár egy pillanatra meghökkent. Hosszasan bámulta a fényképet, aztán óvatosan válaszolt:

- Nem hátrálnék meg a feladattól. A márványtalapzatot természetesen nem én csinálnám, csakis a famunkát.

- Igen, én is így gondoltam. A márványt Süttön dolgoznák ki. S ők is állítanák fel a helyszínen, Neszmély főterén. Ezután következne Ön. Annyi fát termeltet ki az erdőből, amennyire szüksége van. Természetesen megfizetjük a munkáját, de még a segédeiét is. Meri vállalni?

- Ha megengedik, hogy az eredetit jól átnézzem, átvizsgáljam, vállalom, jegyző úr!

- Nagyszerű! Ami az átnézést illeti, arról én gondoskodom. Kérem, a közeljövőben keressen fel a hivatalomban, hogy rögzítsük a részleteket. Várom!

- Ha önnek is megfelel, hétfőn tiszteletem teszem önnél, jegyző úr - mondta udvarias meghajlással Botos Aladár. A jegyző kezet nyújtott, s csak annyit mondott: - Várni fogom! - Ezzel beült az autójába és visszament a faluba.

Az ünnepség késő estig tartott, és szinte észrevétlenül átment rögtönzött utcabálba.

Orsós egyszer csak előkapta a szájharmonikáját és rázendített egy csárdásra. Több se kellett a boldog cigányoknak. Táncoltak öregek, gyerekek, még a polgármester is megforgatta egy villogó szemű cigány menyecske. Kosi is táncolt, őt Járókéné vitte táncba. A tanító úr kicsit szabódott, hogy rég táncolt, talán el is felejtette már a lépéseket, de Járókéné nem hagyta sokáig szabadkozni. Derékon kapta a zavartan toporgó tanítót, s már ropták is. Kiderült, hogy Ákosi nagyon jó táncos lehetett, mert még most is kiválóan szaporázta, pedig Orsós éppen ekkor váltott frisscsárdásra.

Pista megpróbálta Sziromkát is bevonni a táncba, de az emberi tánc neki túlságosan vad volt, inkább kérte, hadd ne kelljen táncolni, szívesebben ülne kissé távolabb és nézné, hogyan örülnek az emberek. Érdekes, Nektárnak nem voltak ilyen fenntartásai. Egy magas, jóképű cigánylegénnyel jártak valamilyen sehová sem sorolható furcsa táncot. Nektár időnként vidáman felsikkantott, a legény kissé bambán figyelte, mi történik kettejükkel és fogalma sem volt, ki a táncospárja, de azért nem zavartatva magát, jó szorosan ölelte erős karjaiba az ismeretlen, de feltűnően szép nőt. A legényt úgy elragadta a szenvedély, hogy Nektár egyre riadtabban próbált a karjaiból szabadulni, de hiába, a legény csak húzta, vonta a bokros rész felé. Nektár persze megtehetette volna, hogy óriási erejű varázserejével apró bogárrá változtatja az erőszakos fiatalembert, de nem akarta felfedni sem önmaga, sem Sziromka igazi kilétét és képességeit. Jobb, ha az emberek nem a csodákban bíznak, hanem saját erejükben - vélte. Nektár így nem bírta a legény erejével, ezért kénytelen-kelletlen követte az erőszakos férfit.

Ráadásul majdnem mindenki figyelte a jelenetet, azt is látták, amint a pár eltűnik a bozótban. Ott a férfi megpróbálta földre kényszeríteni Nektárt, ám ez már túl sok volt Nektárnak, ezért álmoságot parancsolt rá. A legény azon nyomban elaludt, s csak másnap reggel találtak rá az arra menők, amint szétvetett karokkal, lábakkal horkolt a fűvön, tulajdonképpen a horkolásra figyeltek fel a járókelők. Bokáig erő rózsaszínű hálóing volt rajta, a fején kék pántlikás, rojtos, fehér, piros pöttyös hálósipkát viselt hozzá. Volt is nagy kacagás. A férfiak körülötte guggoltak, brummogva énekeltek, közben ujjjaikkal csettintgették a ritmust. A legény úgy elszégyellte magát, hogy többé közelébe sem merészkedett a Szélső utcának.

A jegyző irodájában már kész szerződés várta Aladárt. Ebben benne állt, hogy amennyiben a másolási engedélyt megkapják a Főfelügyelőségtől, elkezdheti a munkát. Határidőt nem szabtak. A munka elkészültével bruttó 80 000 Ft. munkadíjat ajánlott fel a főjegyző. Aladár legszebb álmában sem remélt ennyi pénzt, így vígan fűtyörészve ment haza, s vitte, újságolta a nagy hírt apjának, aki legalább annyira örült a fia sikerének, mint az ifjú mester.

A jegyző akkurátus ember volt, ezért a képviselő-testület elé vitte az ügyet. Ha megszavazzák, belevágnak, ha nem, elfelejtik az egészet. Eddig is megvolt Neszmély harangtorony nélkül, ezután is majd el lesz nélküle valahogy - gondolta vállát vonogatva. Szép lenne, de ha nincs, akkor se megy összéb a világ. Ha nem lehet, hát nem lehet! A szabály az szabály!

Az Országos Műemlékvédelmi Főfelügyelőség fél évig húzta-halasztotta a választ, végül nem engedélyezték a tatai Harangláb másolatának megépítését. Ekkor Pista felajánlotta a jegyzőnek, hogy egy éves törlesztéssel megvásárolja az anyagot, úgy, hogy a törlesztést akkor kezdi visszafizetni, amikor a diplomáját megkapja és elfoglalja első tanári állását. A haranglábhoz felhalmozott anyagból kívánta Botossal megépíttetni első családi házát. A jegyző belement az alkuba, sőt a képviselő-testület is vita nélkül jóváhagyta.

- Egy díszpolgárnak ennyi kedvezmény jár! - mondták nagylelkűen.

Telt-múlt az idő, és elkövetkezett a diploma átadása. Őszi professzor még egyszer megpróbálta Járókát ott tartani az egyetemen.

- Nem értem magát, kolléga - magyarázta bosszúsan. - Miért ragaszkodik a vidéki kisvárosi álláshoz, amikor itt várja a biztos megélhetés és a szép karrier ígérete.

- Egy ausztráliai eredetű közmondással válaszolhatok, professzor úr - mondta Pista illő tisztelettel - „Inkább vagyok nagy hal egy kis tóban, mint legkisebb hal egy nagy tóban.” - Kérem, bocsássa meg a makacsságomat, de komolyan hiszem, hogy rám ott nagyobb szükség van, még hosszú ideig.

- Rendben van, kolléga! - nyújtott kezet megenyhülve Őszi. - Megértem és elfogadom az indokát. De ne feledje a szavaimat, amíg én állok a tanszék élén, magának itt biztos állása van!

- Hogyan is feledhetném, professzor úr! Végtelenül lekötelezve érzem magam!

- Semmi lekötelezettséget nem kell éreznie! - veregette meg Pista vállát a professzor. - Kizárólag önnön szorgalmának és tehetségének szól az ajánlatom, nincs ebben semmilyen megkülönböztetés.

- Így még értékesebb! - felelte Pista és mély meghajlással elköszönt Őszitől.

A hajdani iskolájába egy hétfői napon, reggel nyolckor lépett be. Az előcsarnokban Réthy tanár úrral találkozott, aki nagy lelkesedéssel fogadta.

- Itt az új kolléga! - mondta harsogva. - Tudtam én, már régen, hogy véghez viszi, amit tervezett. Jöjjön, hadd kísérem, be Balogh igazgató kartárshoz. - Jelen szeretnék lenni, amikor aláírja a szerződést. Nagy pillanat ez, barátom! Ünnepestes pillanat!

- Bizony, számomra is az, tanár úr! Alig merem elhinni, hogy sikerült.

- Már nem kell tanár úrnak szólítania, István, hiszen kollégák vagyunk. Szólíts Géza bátyádnak. Szervusz!

- Szervusz, Géza bátyám! - mondta kissé remegő hangon Pista. - Óriási megtiszteltetés a barátságod, kedves Géza bátyám. Hogyan köszönhetem meg?

- Sehogy! - nevetett vígan Réthy. - Ezért nem jár köszönet, ez kollégák közt természetes. Mindenki volt első napos, kezdő tanár, én is. S majd te is leszel úgy, hogy barátsággal fogadsz egy hozzád hasonlóan fiatal kezdő kollégát. Majd annak add vissza, amit most nekem köszönsz.

- Úgy lesz, Géza bátyám! - ígérte Pista lelkesen, meghatódva.

A neszmeilyi romák nagy hűhóval fogadták pénteken, amikor haza érkezett Pestről, táskájában a friss diplomával. Nagyapjának a könnye is kicsordult, úgy megilletődött.

- Hát ezt a napot is megadta a jó Isten - hálálkodott, könnyeit törölgetve. - Diplomás ember a Járóka családban! Na, kis unokám, kezdhettek építeni a házatokat a Botos gyerekekkel, de én is besegítek ám! Jó az öreg a háznál. Ha másra nem, hát a szerszámokat adogathatom. Arra talán még jó leszek.

Sziromka az iskola előtt várta az ifjú tanárt. A kislány sokat változott az eltelt esztendőök során. Arca lebecsült, mozgása elvesztette korábbi kecsességét, de ugyanolyan szép volt, mint amikor először bukkant fel az Öreg-tó vizében.

Egymásba karolva sétáltak a Várkanyarban, így értek el a Tóvárosra. Ott megálltak egy nagy áruház kirakata előtt, ahol éppen menyasszonyi ruhákat reklámoztak. Próbababákon szebbnél-szebb menyasszonyi öltözékek pompáztak, selyemből, csipkéből.

- Milyen szépek! - sóhajtott fel Sziromka. - Mikor viselik ezeket a szépségeket?

- Ezt a ruhát csakis az esküvőjükön viselik a lányok. Ezt nevezik menyasszonyi ruhának. Majd neked is bérelünk ilyen - tette hozzá.

Sziromka nagyot nézett, s a homlokát ráncolta.

- Bérelni? - húzta fel a szemöldökét csodálkozva. - Hát nem a saját ruhájukban mennek férjhez a lányok? Furcsa szokás. Miért van így? Kötelező, hogy így legyen? Nekem lesz saját ruhám.

Pista felnevetett:

- Nem kötelező, csak tudod, egy ilyen ruha nagyon drága, és soha többé nem viselik. Egyetlen havi fizetéséből nem jönne ki az ára. Nem baj az, ha kikölcsönözik. Előtte nem volt senkin, vadonatúj. Tetszik a házunk, Sziromka?

- Gyönyörű! Mint egy meseház! És neked, tetszik?

- Nekem is nagyon tetszik! Nincs hozzá hasonlítható a környéken! Aladár nagyon kitett magáért. Már csak be kell bútorozni és költözhetünk bele.

- A bútorokat is Aladár csinálja?

- Vállalni akarta. De majd újonnan vesszük. Egyetemista koromban sok magántanítványom volt, s a keresetemet gondosan félreraktam. Nem sok pénz, de erre elég lesz. Nem kell sok holmi. Néhány szék, asztal, szekrény, egy ágy és kész.

Sziromka meghökkenve nézett:

- Miért csak egy ágy? És te hol alszol? Vagy én?

Most viszont Pista döbbsent meg, halkan mondta, szinte suttogva, mintha attól félne, hogy valaki meghallja:

- Sziromka, a férjek és feleségek egy ágyban szoktak aludni.

- Egy ágyban? Nem hiszem el! Ugye, tréfálsz? Hiszen az kényelmetlen.

- Beszélgettetek nagymamával arról, milyen az asszonyélet?

- Hogyne! Sokat! De ilyen butaságot soha nem mondott. Elkezdett valamiről beszélni, de az olyan csúnya, és olyan hihetetlen volt, hogy elszégyelltem magam és eljöttem. Nem akartam hallani, amiről beszélt. Beleborzongtam, csak a gondolatától is.

- Pedig az hozzátartozik az emberek életéhez. Mondd csak, Sziromka, hallottad már azt a szót valaha, hogy szexualitás?

Sziromkán látszott, hogy erősen töri a fejét, majd nagy szemeket meresztve mondta:

- Nem, soha nem hallottam ezt a szót! Mit jelent?

Pista nagyot sóhajtott:

- Hű, de nehéz lesz ezt elmagyarázni! Azt már tudod, hogy vannak fiúk, lányok, férfiak és lányok.

- Természetesen, ezt tudom.

- Ezt úgy mondják az emberek, hogy különeműek. A férfi is egy nem, a nő is külön nem. De ezek olykor egyesülnek. Ezért kell egy ágyban aludniuk.

- De furcsa! Akkor mi is különeműek vagyunk? - hápogott Sziromka a meglepetéstől.

- Természetesen, különben nem lehetnénk jegyesek.

- És majd mi is egyesülni fogunk?

- Bizony ám! - mosolygott Pista, kissé vidámabban.

- És az hogyan történik? Meséld el! - Sziromka arca egyre felhősebb, aggodalmasabb lett.

Pista ennél a kérdésnél meghátrált.

- Nos, ez az a pont, amit nagymamától kérdezz meg. Én ezt itt és most nem tudom neked elmagyarázni. Talán végig se hallgatnál, elfutnál, mint a nagymamával tetted.

- Ja! - nyúlt meg a lány arca. - Hát arról van szó? Már értem! De nagymama azt is mondta, hogy abba még egyetlen új asszony se halt bele.

- Így igaz! - felelte Pista megkönnyebbülten. Azt remélte, hogy a beszélgetés nehezen túl vannak. Ám Sziromkának további kérdései voltak.

- S ti, emberek, ezt nevezitek boldogságnak?

- Ezt is, mert ez is hozzátartozik a boldogsághoz. Remélem, majd te is így fogod érezni.

- Remélem! - mondta gondterhelten Sziromka, nem sok meggyőződéssel a hangjában. - Nézd, milyen aranyos kis madár! - mutatott lelkesedve egy közeli faágra.

Ott egy aprócska cinke énekelt, kitért csőrrel.

- A párját hívja, annak énekel! - mondta Pista. - Látod, még a madarak is párban élnek, pedig ők is különműek.

- A madarak is *azt* csinálják? - szörnyülködött a lány. - Nekik is egy ágyban kell aludniuk?

- A madaraknak nincs ágyuk, csak közös fészekben laknak, és nem *úgy* csinálják. Hiszen láttál már madárfészket. Ott nevelik a kicsinyeiket. A kicsinyek tojásból kelnek ki. Láttál már ilyet?

- Igen, láttam! - felelte Sziromka lángveres arccal, fejét lehajtva. Most értette meg, miről beszéltek eddig. Beleborzongott, de arra gondolt, ha ettől teljes az emberi élet, akkor ez elől sem fog kitérni.

A bútorokat egy hét múlva vásárolták meg. Sziromka roppant izgalommal járt-kelt a bútorboltban, Pista alig győzte csitítani. Különös véletlen volt, hogy az áruházban az a Kales Karcsi volt az eladó, aki jelen volt Sziromka első felbukkanásánál az Öreg-tóban. Nem titkolt kíváncsisággal bámulta a tündérlány arcát, közben hitetlenkedve kérdezte újra és újra:

- Ti tényleg összeházasodtok? De hiszen Sziromka nem mehet férjhez! Vagy te is tündér lettél, Járóka? Tökjő! - tette hozzá éktelen röhögéssel. - Ha ezt a Szegi megtudja, akkora hátast dob, hogy na! S mikor lesz az esküvőtök és hol? Elmehetek?

- Gyere! - mondta neki Pista közönyösen. - Lesznek ott sokan, te is elférsz. De nehogy Szegit is elhívd! Őt nem látnám szívesen az esküvőnkön.

- Cigánylakodalom! - ujjongott gyerekesen Karcsi, aki szinte semmit sem változott az iskola óta. Ugyanolyan vékony, tejfelszőke, sápadt kis legényke maradt, csak a szemeire került egy vastag szemüveg. - Nagy buli! Naná, hogy elmegyek! Jó kaja lesz?

- Jó kaja lesz, ne félj, teletömheted magad, nem marad senki éhes! Jut neked is.

Karcsi annyira megörült a találkozásnak és a meghívásnak, hogy megígérte, másnap az áruház teherautójával kiszállíttatja a bútorokat. Úgy is lett. Ő maga is az autón ült, kíváncsi volt, milyen putriba költözik a volt osztálytárs. Jócskán meglepődött a díszesre faragott tornyos kis faház láttán. Már az utca látványa meglepte, nem ilyennek képzelte a cigányok utcáját.

Az első vendég, aki megérkezett a Járóka esküvőre, Kales Karcsi volt. Kicsípte magát a fiú: honnan, honnan nem, valahonnan egy vadászöltönyt szerzett, térd felett érő bőrcsizmával. Vékony, görbe lábaival roppant komikusan festett, csodájára jártak a gyerekek, nevettek, de nem gúnyosan, csak úgy, mint a moziban. Azt hitték, egy színész érkezett közéjük, jelmezben. Faggatták, hol hagyta a puskáját, s hogy mit fog énekelni. Karcsi egy ideig bírta a megpróbáltatást, aztán gondolt egyet, levetette a vadászzakót, s így, fehér ingében beleolvadt a többi ember közé. A Polgármesteri Hivatalhoz eljöttek a kíváncsibb lakosok is, az anyakönyvvezető csöppnyi terme zsúfolásig megtelt, s kívül is százával álltak, várakoztak a kíváncsiskodók. Éppen hármat kondult a harang, amikor az ifjú pár megjelent a kijáratnál. Nagyon szépek voltak. Sziromka menyasszonyi ruhája álmélkodásra készítette a neszmélyieket. Hófehér se-lyem volt, telehintve szebbnél-szebb csipkével, fejét csillogó-villogó apró korona díszítette, amiről hosszú, nehéz fátyol futott le. Sokan tudni vélték, hogy a ragyogó ékkövek gyémántból, a korona színaranyból van.

Az ilyen vélekedéseket azonban a józanabbak leintették:

- Bolond beszéd! - mondták csúfondáros nevetéssel. - Honnan lenne ezeknek annyi pénzük, hogy csak egyetlen darab gyémántot megvegyenek! Üveg az, csak szépen van megcsiszolva. Még így is kisebb vagyonba kerülhetett. Biztos az öreg Járókának volt dugipénze, amit kártyán nyert, ki tudja hol és mikor, kitől!

Pista ugyanazt a fekete öltönyt viselte, ami Művelődési Házban is rajta volt, csak most bordó nyakkendőt kötött hozzá, ami a fehér selyemingen remekül mutatott. A tömeg hirtelen felzúgott:

A hivatal ajtajában megjelent Illat, ő fogta a fátyol végét, de olyan ügyesen, hogy egy milliméter se ért le a földre. Most is három-négy év körüli kislánynak nézett ki. Písz orrocskáját büszkén tartotta magasra, aranszőke haja két oldalt befonva a derekáig ért. Őt is megtapsolták. Illat kecses táncleptekkel vonult az ifjú pár után. Hozzájuk érve megállt és honnan, honnan nem, virágot vett elő és a fiataloknak nyújtotta. Ezzel az ő küldetése véget is ért. A lakodalmas nép reggelig kereste, hová tűnt, de természetesen, nem akadtak a nyomára.

A Szélső utcai gyerekek oldalra húzódtak, halkán énekeltek valamilyen ismeretlen, de nagyon szép dalt, és karikába fonódva táncoltak. A falusiak gyönyörködve nézték őket.

- Tudnak ezek viselkedni, ha akarnak! - jegyezte meg valaki jó hangosan. Időközben a falusi gyerekek odaoldalogtak a táncosokhoz és egyenként bekéredztek a táncosok közé. Hamarosan lett is nagy vigasság, a tánc ritmusa felgyorsult. Kolompár ment hozzájuk, hogy csendesebb mulatozásra intse őket.

Óriási taps, éljenzés fogadta az új házasságokat. Pista szélesen, boldogan mosolygott, Sziromka elfogódottan nézte a nevető arcokat, s fogalma sem volt, mit kell ilyenkor tenni, vagy mondani. Pista gyöngéden megszorította a karját és odasétált vele a szüleihez, akik mellett Nektár mosolygott, mint örömanya. Karjaiba zárta az új asszonykát és a fülébe súgta:

- Kívánom, hogy légy nagyon boldog, Sziromka, a pároddal együtt. Ne feledd, hogy egy tündér kívánsága mindig teljesül! A királynő is ezt kívánja!

Ezután Pistát fogta ölelő karjaiba, hozzá is suttogva beszélt:

- Vigyázzatok egymásra, egymás boldogságára. Kívánom, hogy a mai napot sose bánjátok meg! - Az ilyenkor szokásos homlokcsók se maradt el.

Nektár után a Járóka szülők következtek. Ők sokkal hangosabban köszöntötték a fiatalokat, mint Nektár. A mama kötelességének érezte, hogy hangos hüppögéssel ölelje mellére a menyét, azt kiáltozva:

- Ne félj, kislányom, jól megleszünk majd egymással. Ha bántana a fiam, csak nekem szólj!

- Igenis! - rebegte Sziromka és homlokával megérintette a mama kezét. Ahonnan ő jött, ez volt a tiszteletadás legmagasabb fokú jele. Sziromka homloka olyan forró volt, hogy Járókáné ijedten rántotta el a kezét.

- Jaj, gyermekem, te lázas vagy!

- Nincs semmi bajom, mama! Csak izgatott vagyok - nyugtatta Sziromka kedvesen.

- Hát, azt nem csodálom, hogy izgatott vagy! Ki nem lenne izgatott a saját esküvőjén.

A papa nem csinált nagy cécót a fia körül. A két férfi keményen kezét fogott, megölelték egymást, s csak ekkor szólalt meg:

- Ember lettél, fiam! Felnőtt, önálló családfő. Mától kezdve nem parancsolhatok neked. De azért ne feledd, hogy én az apád vagyok!

- Nem felejttem, apám! - válaszolta Pista, fejet hajtva.

Sziromka tanúja Ákosi István volt, míg Pista Réthy tanár urat kérte fel a tanúskodásra. Réthy szívesen, egy szóra elvállalta a tisztséget. Az esküvőn a tatai kollégák további négy fővel képviselték az iskolát.

Járóka nagymama kissé oldalt át, de könnyes szemét egy pillanatra sem vette le a fiatalokról. Péter bácsinak volt ereje átmenetileg lemondani a pipájáról. Egyszer ugyan nyúlt érte, de az öregasszony olyan fenyegetően nézett rá, hogy a mozdulat félúton megakadt. Most a két öreg is közelebb merészkedett.

- Gyere, kis menyem! Hadd öleljelek meg - és cuppanós csókot nyomott az új asszony arcára. Nagymama csak megsimogatta mindkettőjük arcát, pityergett egy sort, aztán hátrább sétált.

Az igazi meglepetés most következett: az almási út felől fellobogózott, csengőkkel felszerelt nagyúri hintó gördült elő, két pompás szürke ló húzta. A bakon ismeretlen parádés kocsis ült cifra aransujtásos ruhában, árvalányhajas pörge kalappal a fején. Ostorát délcegen pattintgatta, de még nagyokat kurjongatott is hozzá. A lovak sörényét, farkát befont pántlikák díszítették. Szébb már nem is lehetett volna!

Kolompár büszkén az új férj elé állt, s bejelentette:

- Ládd-e! Íme a legszebb bábolnai díszfogat! Eddig csak államfők ültek benne! Jó barátaim ott nekem mindenki, még patkolókovács koromból. Elég volt egyszer kénem, az vezérigazgató azonnal engedélyezte. Már csak nem fogtok gyalog kutyagolni a Szélső utcáig! Hinton mentek! Egy díszpolgárnak ennyi méltóság kijár! Egyébként - fordult körbe és hangja felerősödött -, minden neszmeíyi lakost szeretettel és barátsággal hívunk a reggelig tartó lakodalmi lakomára és táncba. Gyerek, felnőtt, mindenki jöhet! A Községi háznál lesz a nagy lagzi. Jöjjenek, nem bánják meg! Ilyet még úgyse láttak! S nem is fognak látni soha!

A népség egy emberként indult Szélső utca irányába. Akik régen jártak arra, most csodálkozhattak. Hinni se akartak a szemükben, a kicsinosított előkertek szépsége, a tisztaság és a sok új ház láttán. A domb körül a lapos részen már várta a vendégeket a terített asztal. 18 darab asztalt láthattak virágos abroszokkal leterítve, körülötte székekkel. Az asztalok roskadoztak a rengeteg ételtől, tálakon sült húsok, fazekakban főtt ételek sorakoztak, minden széknél porcelán tányérok, kések, villák, kanalak, szalvéták is kellettük magukat. Valahonnan zene szólt, bár zenekart nem láttak sehol. Szép, andalító muzsika szárnyalt a levegőben, keveredve a jobbnál-jobb ételek ínycsiklandozó illatával. Kissé oldalt egy külön sátorban italt kínáltak fehér köpenyes lányok. A domb közepe táján egy dobogót állítottak gondos kezek, rajta két nagyon szép, díszesen faragott karosszék állt a jókora asztal mögött. Ott foglalt helyet az új pár. Olyannak látszott, mintha uralkodnának a vendégsereg felett. Az ifjú házaspár helyet foglalt a karosszékekben. Pista azonban nyomban felállt és csengő hangon megköszönte a résztvevőknek, hogy életük legszebb napján együtt örülnek velük, egyúttal megköszönte a jókívánságokat, és a sok ajándékot, amivel megörvendezették mindkettőjüket. Végül poharát emelte az ünneplőkre! Viharos éljenzés és taps fogadta a rövid, de annál meghatóbb beszédet. Ezután egyenként mentek hozzájuk a közeli rokonok, barátok és ki-ki a maga módján elmondta köszöntő beszédét. Legvégül a jegyző kért szót:

- Most együtt ünnepel a falu népe. Remélhettük volna-e ezt két évvel ezelőtt? Mondjuk ki őszintén, bizony, nem! Túl nagy ellentétek feszültek a falu lakossága és a Szélső utcai romák között. Nem egyszer tettelegességekre is sor került. De azoknak az áldatlan időknek vége! Most békességben, barátságban élünk, s ezt sok település megirigyelhetné tőlünk. S ezt nem másnak köszönhetjük, mint ifjú Járóka Istvánnak, a falu egyetlen díszpolgárának és szépséges párjának, immár a feleségének, akik kultúrát, szeretetet, türelmet és megértést hoztak közhöz. A Szélső utca már nem szégyenfeltja a falunak, hanem a büszkesége, akár példának is tekint-

hetjük őket. Ezért az önkormányzati képviselő-testület egyhangúlag úgy döntött, hogy nászajándékkal kedveskedik az ifjú házaspárnak. S ez a nászajándék az a domb, amin állunk. A Fáncsi-féle bérleti szerződést a testület felbontja, érvényteleníti, és a domb teljes tulajdonját a Szélső utcai lakosokra ruházza. Használják tetszésük szerint! Csupán javaslom, nem kötelesek elfogadni a javaslatomat, célszerű volna alakítaniuk egy vályogtermelő szövetkezetet, ennek hivatalos bejegyzésében szívesen segítek. Az irodám rendelkezésükre áll, a bejegyzés körüli huzavonát ott intézzük. Ugyancsak javaslom, hogy a szövetkezet élére állítsanak egy keménykezű, köztisztelőben álló becsületes roma embert, név szerint is megmondom, kire gondoltam: Kolompár Ottó kovácmestert tartanám erre legalkalmasabbnak. Ha egyetértenek velem, válasszák meg őt. Egyébként, azt választanak, akit akarnak, csak az a fontos, hogy írástudó legyen.

Most tört csak ki az igazi üdvözlő! Ezzel a nászajándékkal megoldódik a legnagyobb gond, a munkanélküliség! Hiszen a kész vályoggal kereskedni lehet! Ha Fáncsinak megérte volna, miért ne érne meg nekik is. Féktelen jókedv, boldogság telepedett a domb mellett ünneplő sokaságra. Még a falusiak is egyetértően bólogattak a jegyző bejelentésére. Így lesz jó! - mondogatták egymás közt. - A romák már megmutatták, hogy tudnak dolgozni, ha értelmét látják. Hát, most ismét megmutathatják, mire képesek. Úgyse jó ez a domb semmire a szánkózáson kívül, arra meg van elég sok hely a faluban máshol is.

Kolompárt valóban megválasztották a - hivatalos nevén - Romaszövetkezet elnökének. Tartott is olyan rendet, hogy még az asszonyok is hozzá mentek panaszkodni, ha otthon az ember valami rossz fát tett a tűzre. Első komolyabb beruházásuk egy használt teherautó vásárlása volt, hogy a megrendelt árut helybe tudják szállítani. Ez jelentősen megnövelte a forgalmukat. Kolompár a munkát úgy szervezte, hogy legalább másfél hónapra előre legyen készáru-tartalékuk. A munka két műszakban folyt, nappal és délután. A munkások a családtagjaikat is vihették a munkába besegíteni, kivéve az iskolás gyerekeket, a feleségek külön juttatásban részesültek. A munkanélküliség ismeretlen lett nem csak Neszmélyen, hanem a környező falvakban is, mert a roma-vályognak olyan jó híre volt, hogy már a megyén kívül is kaptak megrendeléseket bőséggel. Később még egy utcasorral bővült a Szélső kerület. A felnövekedett ifjúság ott teremtett magának új családi otthont, hazai vályogból épültek a Botos-építőcég remekművei.

Járóka István tanárt a tanítványai az iskola legjobb tanárává választották a második tanítási éve végén.

A tündérkirálynő jóslata beteljesült.

Tata, 2006. május 29.